LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 6 (450) Jan. 20, 1951
Publisher: Jānis Niedra, Augustdorf b. Detmold, Lager, Bl. 9—7, Phone Augustdorf 02. Printer: Remsdruckerei Sigg. Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly.
Circulation 11.600.
Sponsor—International Refugee Organization.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 6 (450)
Sestdien, 1951. g. 20. janvārī
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenā redaktora v. i. Maksis Čulītis. Redaktori: P. Klāns, V. Lesiņš, E. Raisters, L. Švarcs. Apgāda saimniecības vadītājs A. Ābolinš. Austrālijas redakcijas vadītājs A. Šmits (21, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Australia). Redakcijas adr.: (14a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, tālr. Schw. Gmünd 2150

Anglija gatava tālākiem upuŗiem

ĢENERĀLIS EIZENHAUERS IEPAZĪSTAS AR BRITU PLĀNIEM EIROPAS AIZSARDZĪBAI

Londona (gg). — Atlantika valstu bruņoto spēku virspavēlnieks ģen. Eizenhauers, turpinot savu informācijas vizīšu ciklu, vairākas dienas uzturējās Londonā, iepazīstoties ar britu plāniem savas salas aizstāvēšanai un palīdzības lielumu, ko tie spēs dot visas Eiropas aizsardzībai.

No Londonas Eizenhauers devās tālāk uz Lisabonu un pēc apspriedēm ar vadošajām portugaļu militārajām un politiskajām aprindām mēroja ceļu tieši uz Romu, kur paliks vairākas dienas. Kaut arī nedēļas nogalē no labi informētām aprindām ienāca ziņas par īsu satikšanos arī ar ģen. Franko Madridē, šis apciemojums tomēr nenotika. Toties tagad ir noskaidrojies, ka atceļā uz Parīzi Eizenhauers satiksies arī ar Rietumvācijas min. prezidentu Adenaueru.

Atstājot Londonu, ģenerālis katēgoriski noraidīja iespējamību, ka ASV vai kāda cita zeme brīvajā pasaulē varētu izstāties no alianses. Preses pārstāvjiem līdz pēdējai vietai piepildītā zālē viņš deklarēja: „Par vienu punktu es esmu absolūti skaidrībā, proti, ka vienīgais ceļš, kādā brīvā pasaule var sevi aizstāvēt, ir jo cieša kopā turēšanās. Neviens no mums, vienalga, cik stiprs vai vājš, nevar sev atļauties pamest citus nelaimē. Ikvienam no mums ir nepieciešami pārējie."

Ģenerālis tālāk uzsvēra, ka pēc visa līdz šim redzētā viņā aizvien vairāk briest ticība un pārliecība, ka plānā Atlantika armijas uzstādīšanai iedarbināsies ātri un iedarbīgi, un Eiropas nācijām, kuras nekāro pēc militārām uzvarām sava prieka pēc, izdosies saglabāt mieru.

Pēc audiences pie karaļa un ministru prezidenta Etlija ģenerālis plaši un vispusīgi iepazinās ar britu aizsardzības plāniem. Aizsardzības ministrs [illegible] ka arī tagad Atlantika pakta bruņotajos spēkos iekļauto Rietumeiropas ūnijas spēku virspavēlnieks feldmaršals Montgomerijs ģenerālim norādīja, ka Anglija, pildīdama savas saistības ir gatava nākotnē nest vēl lielākus upurus iekšpolitiskajā laukā, starp citu atsakoties no vairākām nacionalizācijām.

Karalis Džordžs VI jau parakstījis dekrētu par lielāku karaliskās flotes, kā arī gaisa spēku formāciju pakļaušanu kopējai virspavēlniecībai. Šajā nedēļā sagaidāma īpašās aizsardzības programmas pieņemšana kabinetā, pēc kam to liks priekšā parlamentam.

Jaunais britu aizsardzības plāns, starp citu, paredz vienas papildu motorizētās divizijas nosūtīšanu uz Vāciju šai pavasarī, kā arī sola gada laikā uzstādīt 10 regulāras un 12 rezerves divizijas, līdzekļus radikāli palielinot lidmašīnu, tanku, šauteņu un citu kaŗa materiālu produkciju. Lai varētu šo mērķi sasniegt, paredzēts uz zināmu laiku iesaukt „Z" grupas rezervistus militāro zināšanu atsvaidzināšanai, īpaši apmācot rīkoties ar jaunajiem ieročiem. Nepieciešamos līdzekļus domāts sagādāt palielinot 3,6 miljardu mārciņu lielo aizsardzības budžetu uz 4 vai pat 5 miljardiem mārciņu.

Kā New York Herald Tribune ziņo, sarunās starp ģen. Eizenhaueru un feldmaršalu Montgomeriju esot panākta vienošanās arī par Eiropas aizsardzības sistēmas vienkāršošanu. Līdzšinējo piecu reģionālo aizstāvēšanās grupu vietā būšot tikai trīs: ziemeļu (Skandināvijā), centrālā ar Vāciju kā vidus punktu un Vidusjūras grupa Eiropas dienvidiem.

EIZENHAUERA-ADENAUERA SATIKŠANĀS BAD-HOMBURGĀ

Frankfurte (nl). — Paredzētās apspriedes starp ģen. Eizenhaueru un vadošajām vācu personībām notiks pirmdien, plkst. 18.00 Bad-Homburgas kūrvietā, uz kurieni Eizenhauers dosies pēc apspriedēm ar trim sabiedroto augstajiem komisāriem „I. G. Farbenindustrie" namā Frankfurtē.

No vācu puses sarunās ar Atlantika pakta valstu bruņoto spēku virspavēlnieku bez Rietumvācijas min. prezidenta Dr. Adenauera piedalīsies arī ģenerāļi Hanss Speidels un Adolfs Hoizingers. Pēdējie kā militārie speciālisti pārstāv Bonnas valdību arī pašlaik notiekošajās sarunās ar sabiedroto augstajiem komisāriem par vācu vienībām Eiropas armijā.

Fronte Korejā stabilizējas

UN spēki atgūst Osanu un Suvonu

Tokija (gg). — Pēc visai draudīgās situācijas pagājušajā nedēļā UN spēkiem pēdējo dienu laikā izdevies fronti nostabilizēt, un bažas par ceļa atgriešanu uz Pusanas tiltagala pozicijām pagaidām atkrīt. Lai iztaisnotu frontes līniju un ieņemtu labākas pozicijas paredzamajās smagajās cīņās pār Sobeku (Tabeku) kalnu grēdu, 8. armijas vienības, frontes vidus sektorā, dienvidos no Vondžū, tāpat austrumu daļā atvilkušās tālāk uz dienvidiem. Toties rietumu sektorā 3. amerikāņu divizija pārgājusi pretuzbrukumā un gaisa spēku atbalstā atguvusi piecas pilsētas, ieskaitot Osanu un Suvonu. Atsevišķas motorizētas vienības izvirzījušās pat vēl tālāk uz priekšu un dažas no tām, nesastopot nopietnāku pretestību, atrodas vairs tikai 20 km no Seulas.

Kā izlūklidotāji noskaidrojuši, komūnistu vienības ziemeļos no Suvonas un Norēnas novērotas tālāk atvelkamies. Tā kā izdarītajos pretuzbrukumos UN spēki vispār nav atdūrušies uz nopietnāku pretestību, militārās aprindas brīdina no optimisma un izskaidro stāvokli ar komūnistu spēku pārgrupēšanos, gatavojoties jaunai lielofensivai.

Komūnistu spēku mērķis, šķiet, joprojām ir ieņemt pārejas Sobeku kalnu grēdās pie Mungjongas dienvidos no Čungjū un pie Tanjangas, pēc kuru pāriešanas tiem būtu brīvs ceļš uz Taigū un Pusanu. Frontālos uzbrukumos nespējot satriekt UN spēkus, komūnisti tagad sākuši iefiltrēties pa mazākām vienībām UN spēku aizmugurē un apvienoties tur ar partizānu grupām. Kā otrās amerikāņu kājnieku divizijas komandieris Rufners paskaidrojis, šādā veidā jau ap 14.000 komūnistisko cīnītāju ielavījušies telpā ap Tanjangu un dienvidos no tās.

UN gaisa spēki, kas aktīvi atbalsta arī frontē operējošās vienības, joprojām pārvaldīdami gaisa telpu, izveduši atkārtotus uzbrukumus ienaidnieka aizmugurei. Amerikāņu supercietokšņi no jauna smagi bombardējuši Pjongjangu. Tā kā laiks bija apmācies, uzbrukums pilsētai notika ar radara ierīču palīdzību. Bombardēšana, kas tiklab morāli, kā materiāli izvērtās par smagu sitienu ziemeļkorejiešiem, ilga pus stundu, un tās laikā nomesta 130.000 kg liela deg- un sprāgstbumbu krava. Amerikāņu, austrāliešu un dienvidafrikāņu iznīcinātāji tai pašā laikā Seulas rajonā uzbruka ienaidnieka vienībām un, apšaudot tās plaujošā lidojumā, nodarīja ienaidniekam smagus zaudējumus.

Kaut arī nav paredzama tālāka amerikāņu pastiprinājumu sūtīšana uz Koreju ātrāk kā pēc trim mēnešiem, no oficiālu ASV aprindu puses no jauna ar uzsvaru deklarēts, ka Koreja ne pie kādiem apstākļiem atstāta netiks.

ANGĻU FLOTES MANEVRI VIDUSJŪRĀ

Angļu admirālitāte ziņo, ka mājas flote šajās dienās izbrauc uz Vidusjūru, lai piedalītos pavasaŗa manevros Gibraltara apkārtnē. Pēc manevriem karakuģi apmeklēs itāļu un franču Rivjēras [illegible] piedalīsies visa mājas flote, [illegible] kuģi Vanguard, divi aviācijas bāzes kuģi, kreiseri, 10 iznīcinātāji, 8 fregates un 2 zemūdenes.

ĢEN. TEILORS ATSAUKTS

Amerikāņu armijas Eiropā galvenā mītne darījusi zināmu, ka līdzšinējais Berlīnes amerikāņu sektora komandieris, ģenerālmajors Teilors ar 1. februāri atstāj posteni, pārceļoties uz Ameriku, kur to gaidot jauni ļoti svarīgi pienākumi. Par Berlīnes komandantu iecelts brigādes ģenerālis Matevsons. Matevsons otrā pasaules kaŗā komandējis artilerijas vienību 11. amerikāņu izpletņlēcēju divizijā. Pirmo reizi kopš ilgāka laika Berlīnes ielās atkal redzami amerikāņu tanki, Lichterfeldes stacijā, bez kādiem sarežģījumiem, no rietumiem pienācis vesels vilciens ar Peršinga tankiem, lai pastiprinātu amerikāņu garnizonu Berlīnē. Bez tam vēl Berlīnē ieradušās divas granātmetēju rotas.

Apstājies un padomā

Emigrācijas drudzis aizrāvis no Vācijas un dažām citām Rietumeiropas zemēm lielāko daļu mūsu izmocīto bēgļu, kas tagad aizjūrā paši saviem spēkiem ceļ jaunu dzīvi no pašas apakšas. Aizmirsta agrākā labklājība, izglītība un sabiedriskais stāvoklis un visi spēki likti cīņā par dolaru un mārciņu. Cilvēks grib dzīvot, grib dzīvot brīvi, un šī dzīvība un brīvība ir viena no visvērtīgākajām. Aiz muguras paliek sarkanais rēgs, un atmiņā zūd sūrā, grūtā, nereti zaimu pilnā bēgļu dzīve Eiropas nometnēs. Rodas citas domas un vēlēšanās, jauns spars un darba prieks. Jaunā dzīve ierauj bēgli savā asimilācijas procesā un pamazām to nonivelē par derīgu apkārtnei. Tas saistīts ar upuriem latviskā tikumā, tradīciju un valodas lokā par labu svešajām. Daži labi jau arī saistījušies ar privātīpašumu, baidīdamies, vai [illegible] Latvija varēs nodrošināt viņa eksistenci, ja arī rastos iespēja tur atgriezties.

No materiāla viedokļa te grūti ko iebilst. Bet nemaldies, ceļiniek, — dzīve nepastāv no materiālām vērtībām vien. Ir jau taisnība, ka morālā netīrība un viltus, kas tagad tik bieži valda ne vien atsevišķu zemju iekšējā dzīvē, bet nereti arī starptautiskās attiecībās, viegli noved cilvēku pie nihilisma, kas gatavs noliegt visu nemateriālo, ieskaitot Dievu. Uz šāda nihilisma uzbūvēta visa boļševisma ideoloģija un Maskavas cilvēks ne tikai noliedz Dievu, bet apkaro reliģiju visiem [illegible] līdzekļiem.

[illegible] kas pats izbaudījis Sibīrijas katorgu, bet kas pēc sevis tomēr atstājis darbus, kas viņu ierindo pasaules domātāju pašā pirmajā rindā. Lūk, — krievu rakstnieks Dostojevskis saka, ka piederība pie savas tautas un saites ar dzimto zemi ir lielākās vērtības, kādas cilvēkam devis Dievs. Kam nav savas tautas, tam nav arī Dieva. Katras tautas attīstības mūžīgais mērķis Dostojevska skatījumā ir arvien nu tikai Dievs un viņa meklēšana. Kas atraujas no savas tautas, tas savā ticībā uz Dievu kļūst svārstīgs, tad indiferents un beidzot bezdievis. Tas paliek par asfalta cilvēku, kas izkūst un pazūd savā materiālismā un nihilismā. Lai glābtos no tā, jāatgriežas un cieši jāsaaistās ar savu tautu un jāiesakņojas savā dzimtajā zemē. Tā ir reliģioza un dziļa mīlestība uz dzimto zemi, kas atkārtoti izskan katrā Dostojevska darbā, un ko ar vienkāršu un paviršu pieeju pat grūti izprast. Dzimtā zeme šī lielā filosofa izpratnē ir ne tikai svēta, bet tai ir arī savā dziedinoša ietekme uz cilvēku.

Apstājies, ceļiniek, un padomā: varbūt arī tu to pienācīgi sapratīsi. Varbūt sapratīsi, ka dolars ir tikai līdzeklis, bet ne mērķis, ka bez patiesa mērķa nav vērts dzīvot, ka nav vērts iesakņoties svešā zemē, un ka uz dzimteni mums jāatgriežas visiem. Un jāatgriežas pie pirmās iespējas, lai kopīgiem spēkiem atkal celtu godā mūsu Latviju, darītu to baltu un staltu, sākumā neprasot no viņas nekādu materiālu labumu.

Tu, trimdiniek, tālajā Sibīrijas taigā, — sakod zobus, pacieties vēl un neaizmirsti, ka nekas tā netuvina mūs Dievam, kā ciešanas. Ar Dieva palīdzību tu atradīsi ceļu uz visu mūsu sapņu zemi.

Tu, latvi, kas esi palicis dzimtajā pusē un esi spiests vergot svešai iebrucēju varai, turies cieši pie mūsu mīļās zemītes, sargā viņu visiem spēkiem, sveicini viņu no mums un saki, ka atpestīšanas stunda ir tuvu klāt nākusi.

Un tu, tautieti, kas esi brīvās, bet tālās un svešās valstīs, — apstājies un padomā arī Tu, lai Tavām acīm nepazustu šaurā taka atceļam uz to zemi, kas mums visiem svēta — uz brīvo Latviju. **T. P.**

Slepens britu-amerikāņu pakts

Kā labi informētais amerikāņu žurnāls „Newsweek" ziņo, ģen. Eizenhaueram viesojoties Eiropā, noslēgts slepens pakts starp Angliju un ASV attiecībā uz Vācijas remilitārizāciju.

Vienošanās izejas punkts ir kopējā pārliecība, ka Padomju Savienība, vismaz pašlaik, nav gatava uz vispārēju un stabilu Vācijas jautājuma atrisināšanu un to nemaz nevēlas. Padomju vienīgais nolūks ir, paceļot visai sarežģīto un sāpīgo Vācijas jautājumu kompleksu un panākot tā jo sīku iztirzāšanu, radīt nesaskaņas Eiropas valstu un ASV starpā un atšķelt pēdējās no sabiedrotajiem Eiropā.

Tādēļ ASV un Anglija nolēmušas gan pa sagatavotāju sarunu laiku, gan arī notiekot pašai 4-valstu ārlietu ministru konferencei, turpināt paralēli strādāt arī pie Vācijas remilitārizācijas plāniem. Jārēķinājas gan, ka tiem šai periodā būs piešķiŗams vairāk tikai akadēmisks raksturs, jo Bonnas valdība jebkādu konkrētu saistību uzņemšanos stāda atkarībā no 4-valstu sarunu iznākuma.

Tālāk paktā deklarēta abu sabiedroto cieša apņemšanās, katēgoriski pretoties jebkādiem padomju ierosinājumiem par varbūtēju Vācijas neitrālizāciju, atzīstot, ka šāda „neitrāla" Vācijā, padomju propagandas, kā arī saimniecisku, politisku un militāru machināciju rezultātā viegli varētu krist par upuri padomju tieksmēm pēc absolūtas vai daļējas virskundzības. Lai šādu attīstību novērstu, ASV un Anglija tāpat noraidīs varbūtējos padomju priekšlikumus visu ārzemju kaŗaspēka vienību atvilkšanai no Vācijas, ieejot uz to tikai, varbūt, pēc formāla miera līguma parakstīšanas.

Beidzot nolemts šo sarunu laikā noraidīt arī padomju eventuālo ierosinājumu par kopēju 4-valstu izmeklēšanu Vācijas remilitārizācijas stāvoklī visās četrās okupācijas joslās, kaut gan zināmas aprindas norādot, ka būtu svarīgi uzzināt militārizācijas apmērus un veidus padomju joslā.

Panāktā vienošanās ASV un Anglijas starpā ir jo nozīmīgāka, ja ņem vērā, ka pēc sabiedroto — īpaši britu — slepeno dienesta informācijas Rietumvācijas remilitārizācija varētu izprovocēt padomju iebrukumu Rietumeiropā. Valdošais uzskats tomēr ir, ka, līdzīgi padomju draudiem Norvēģijai Atlantika pakta parakstīšanas priekšvakarā, arī šai gadījumā gatavotā akcija varētu izrādīties tikai par tukšu draudu.

Francijas nostāja vēl joprojām nenoteikta. Kaut arī tās valdība, apstākļu spiesta, Vācijas remilitārizācijai kopā ar ASV un Angliju piekritusi, pastāv aizdomas, ka franči raugās uz 4-valstu konferenci kā lielisku iespēju tikt no spēcīgas, remilitārizētas Vācijas drauda atkal vaļā.

Ministru prezidents Plevēns, gribēdams noskaidrot Francijas poziciju, dosies 29. janvārī uz Vašingtonu, lai satiktos ar prez. Trūmenu. Franču valdības aprindas cer, ka tās galvam izdosies ar prez. Trūmenu vienoties par abām valstīm pieņemamu politiku Vācijas jautājumā. **G.**

Atombumbu arsenāls Lielbritānijā

Londona (pa). — Daily Graphic ziņo, ka Lielbritānija izraudzīta kā atombumbu baze Rietumeiropas aizsargāšanai. Nesenajās sarunās Vašingtonā, kur piedalījās ASV, Lielbritānijas un Kanadas militārie pārstāvji, uzstādīts 3-punktu plāns: ražot atombumbu daļas Kanadā, Ontario provincē pie Krita upes; novietot atombumbas ASV 7 dažādos arsenālos un izmantot Anglijas radioaktīvo rūdu, kā arī Anglijā ierīkot atombumbu bazi. Atombumbu uzglabāšana Anglijā ietilpst Eiropas aizsardzības programmā. Ja briesmu gadījumā atomieročus vajadzētu transportēt no Amerikas vai Kanadas, ģeografiskais attālums varētu kļūt par lielu neērtību. Bumbu ātra nogādāšana Eiropā radītu grūti atrisināmu problēmu, tādēļ dažas militāras aprindas silti atbalsta schēmu atombumbas izvietošanai Lielbritānijā. Apgādes ministrija jau sākusi izpētīt novietošanas iespējas, kuras, protams, tura slepenībā. Atombumbu arsenāliem vispirms jābūt aizsargātiem pret gaisa uzbrukumiem. To vietas noteiks saziņā ar armijas, karaliskо gaisa spēku, apgādes ministrijas un atomenerģijas ekspertu priekšrakstiem.

Pekinga noraida

Vašingtona (np). — Komūnistiskās Ķīnas ārlietu ministrs Čuenlajs oficiāli paziņojis, ka Pekingas valdībai UN politiskajā komisijā pieņemtais 5-punktu plāns miera nodibināšanai Korejā ir nepieņemams. Viņa valdība pēc UN priekšlikumu pārbaudes atzinusi, ka jaunais plāns neiezīmē nekā jauna un rada iespaidu, ka tā ierosinātāji un atbalstītāji nevēlas panākt īstu mieru Tālajos austrumos, bet vienīgi ar sarunām iegūt atelpas brīdi savam kaŗaspēkam.

Čuenlaja deklarācija saņemta brīdī, kad Indijas min. prez. Neru Parīzē tikko bija beidzis plašu ārpolitisku runu, no jauna dedzīgi aizstāvēdams saprašanos vajadzību ar komūnistisko Ķīnu. Arī vēl pēc Pekingas atbildes saņemšanas Neru aicināja saprast Ķīnas viedokli un atturēties no tās izsludināšanas par agresoru, kas tagad, liekas, būs nākamais solis no nekomūnistisko valstu puses.

Tūlīt pēc Čuenlaja deklarācijas saņemšanas ASV ārlietu ministrs Ečesons sasauca preses konferenci, kurā Pekingas atbildi apzīmēja par neapšaubāmu UN priekšlikumu noraidījumu un norādīja, ka ASV būs nekavējoties jāsper situācijai atbilstoši soļi.

JAUNA VALDĪBA SOMIJĀ

Helsinki (pa). — Ministru prezidents Kekonens trešdien paziņoja parlamentā, ka viņš paplašinājis valdības bazi. Kabinetā turpmāk būs septiņi zemnieku partijas, septiņi sociāldēmokrātu un divi zviedru partijas pārstāvji. Jaunajai valdībai parlamentā 32 balsu vairākums. Ar valdības pārveidošanu izbeidzas sešu mēnešu ilga krize, kas darīja nedrošu iekšējo stāvokli Somijā un deva komūnistiem ieganstus streiku rīkošanai. Komūnisti rūpējas cik spēja lai lielā koalicija izpalikту.

V. R. HERODS — ATLANTIKA PAKTA BRUŅOŠANĀS PRODUKCIJAS ŠEFS

Londona (gg). — Atlantika pakta valstu padome izraudzījusi pašreizējo amerikāņu „International General Electric Company" prezidentu Viljemu R. Herodu Atlantika valstu ieroču un kaŗa materiālu produkcijas pārvaldes vadītāju.

Herods dzimis 1898. gadā Indianopolisā. Beidzis Jēlas universitāti, H. ilgus gadus darbojies paša vadītajā elektrības sabiedrībā, starplaikā 6 gadus uzturoties Eiropā un nodibinot ciešu kontaktu ar britu, itāļu, spāņu, beļģu un citu zemju saimnieciskajām aprindām. Abos pasaules kaŗos Herods bijis aktīvs cīnītājs amerikāņu armijas rindās.

Dzīva kustība Gronā

Gronas iekuģošanas nometne [illegible] dzīvu kuģu kustību nebija pieredzējusi jau labu laiku. Līdz janvāra vidum uz ASV devušies astoņi kuģi. Aizbraukuši rakstnieki Oļģ. Liepiņš un G. Salnais, redaktori B. Ķiselis un E. Raisters, aktieri V. Streips, A. Rozīte un L. Salnā, prāvests K. Valters, mācītāji Meisters un Kaingars un komponists V. Ozoliņš.

Lielu satraukumu Gronā sacēla izlešanas aizliegums dienu pirms kuģa atiešanas. Poļu kārtības sargi paskaidroja, ka tas tāpēc, lai emigranti „neiztukšotu pilsētas restorānus, bet ēstu nometnes ēdienu. Patiesais iemesls gan bija tas, lai emigranti savu pēdējo naudu neizdotu pilsētas vācu, bet nometnes veikalos. Tie, kas bija pataupījuši vēl lielākas naudas summas, bija tuvu izmisumam, un par dolāru maksāja līdz DM 8. Dzīve Gronā nav tik viegla. Vajaga iekalkulēt visas iespējamības, lai sveikā izkļūtu cauri šai „paradīzes uzgaidāmajai telpai . . ." —kv—

SŪTŅA K. ZARIŅA ZIEDOJUMS LNPL

LNPL kultūrāliem mērķiem sūtnis K. Zariņš ziedojis £ 50.—.—. Daugavas Vanagi savukārt nodevuši LNPL rīcībā £ 25.—.—. Labu piemēru rādījušas arī Bredfordas organizācijas. Tās visu savu Ziemsvētku sarīkojuma atlikumu 11/7/5 mārc. ziedojušas nacionālai padomei.

PALDIES PAR IEKURIEM...

Novērots, ka tie latviešu bēgļi nometnēs, kuŗu vārdi iekļuvuši latviešu trimdas presē, sāk saņemt regulāri komūnistu propagandas literātūru. Daudziem piesūtīti pat „liesmaini Jaungada sveicieni". Visi šie sūtījumi nāk no Baden-Badenas, franču joslā, kur Rietumvācijā vēl atrodas un „strādā" sarkanie aģitātori. Nevaram teikt, ka komūnistu papīrs latviešu namamāšu pavardos degtu slikti... Edv. Er.

Vēl maz izmantota emigrācijas iespēja

52 VALSTIS PIEDĀVĀ DARBA UN DZĪVES IESPĒJAS

IRO amerikāņu joslas galvenās mītnes publiskās informācijas nozares vadītājs Mr. Rainers priekšpēdējā DP preses konferencē iepazīstināja žurnālistus ar visai maz pazīstamu IRO nozari, ts. Resettlemen Placement Service. Tā kā šis nozares darbs šai gadā paplašinājies un devis praktiskus rezultātus, mūsu laikraksta līdzstrādnieks ieguvis autentisku informāciju, ar ko šodien iepazīstinām savus lasītājus.

Placement Service nav identiska ts. Individuālās emigrācijas nozarei. Tās ir divas gluži patstāvīgas emigrācijas nozares, ar dažādu raksturu. Placement Service darbības pamatā ir emigrācijā ieinteresēto valstu darba piedāvājumu saņemšana, to izziņošana, attiecīgu kandidātu izraudzīšana un dokumentēšana. Dažādu DP speciālistu — akadēmiski izglītotu, amatnieku vai kvalificētu strādnieku iegūšanā vairāk vai mazāk ieinteresētas 52 valstis. Lielās emigrācijas zemes, kas DP uzņem masveidīgi, mazāk ieinteresētas speciālistu ievešanā, taču mazās un jaunās valstis šai ziņā ir sevišķi aktīvas. — Irija un Norvēģija pieprasa visdažādāko nozaru amatniekus, Kanada — ķīmiķus, Indija un Pakistana inženieŗus un ārstus, Anglija amatniekus, Dienvidamerikas valstis inženieŗus, mūziķus un amatniekus. Ieinteresēto valstu sarakstā atrodami pat tādi vārdi kā Abesinija, Gvatemala, Kolumbija, Ekvadora, Paragvaja un Grieķija. Piedāvātie arodi ir visdažādākie. ASV pieprasa atomfiziķus un turbolidmašīnu speciālistus, Argentina DP profesorus savām universitātēm, angļu imperija savām koloniju salām ārstus un zobārstus. Sevišķi aktīvas amatnieku un strādnieku pieprasīšanā ir Irija, Norvēģija un Anglija, pie kam Irija ir viena no retajām, kas atļauj ieceļot arī ģimenēm, kuŗu piederīgiem (atskaitot ģimenes galvu) ir fiziski trūkumi — tbc ieskaitot.

DP kandidātu izraudzīšanai un dokumentēšanai darbojas plašs darbinieku štats ar galveno mītni Ženēvā. Nodaļas darbojas joslu IRO galvenās mītnēs, Vācijā — Lemgo un Minchenē, Austrijā — Vīnē un Itālijā — Romā. „Melno darbu" veic apgabalu galvenās mītnes, kuŗām tad arī piekrīt kandidātu izraudzīšana un dokumentēšana. Šie IRO darbinieki — intervētāji, kas pa lielākai daļai nāk no DP vidus, darbojas vai nu DP nometnēs, emigrācijas centros vai arī izbrauc uz vietām, kur dokumentēšanai pieteikušies vairāki kandidāti.

Placement Service darbs patlaban noris divējādi: dokumentē personas kādam noteiktam darba piedāvājumam; vai arī, ja kandidātam nav īpašas speciālitātes, veic vispārēju dokumentāciju, nenorādot noteiktu valsti, bet ļaujot to izšķirt galvenai mītnei Ženēvā. Pieredze rāda, ka otrā dokumentācija ir ne mazāk populāra par pirmo un tai pa lielākai daļai piekrīt tie DP, kas jau vairākkārt noraidīti masu emigrācijai un neredz citu izceļošanas iespēju. Tā gan ir pilnīga paļaušanās liktenim, taču tieši šis pēdējais IRO piedāvājums radis iespēju atrast labu, humānu zemi ar nodrošinātu darbu.

Sevišķu vērību pievērš aroda prasmei. Ikvienu kandidātu aicina uz kādu izceļošanas centru, kur pārbauda viņa veselības stāvokli. Tās rezultātā izgatavo aroda rekomendāciju, kas līdz ar personas raksturojumu caur joslas galveno mītni nonāk Ženēvā. Te noris Placement Service galvenais darbs — dokumenti un rekomendācijas tiek nodotas attiecīgo valstu pilnvarotajiem pārstāvjiem pie IRO galvenās mītnes. IRO pūlas ieinteresēt dažādas valstis arī par tādām personām, kam nav augstas aroda kvalifikācijas, vai arī kuŗām ir fiziski trūkumi.

No bēgļiem, kas vēlas rast sev izceļošanas iespēju caur Placement Service, prasa sekojošus dokumentus: aroda pārbaudes apliecību, kas var pat aizstāt augskolu un meistaru diplomus; darba prakses apliecības; dzīves gājuma aprakstu un 3 ģimetnes. Visiem šo dokumentu norakstiem jābūt angļu valodā 3 eksemplāros.

Praktiskā pieredze rāda, ka Placement Service arvien vairāk iedzīvina savu plašo darba programmu. Šis darbs nav viegls, jo šī nozare dokumentē tikai trīs bēgļu grupas: 1. vecākus par 45 gadiem, kas nav piemēroti masu emigrācijai, 2. masu emigrācijā noraidītos (tiem gan jābūt noraidītiem, piem., Austrālijas, Kanadas, Venecuēlas komisijās, bet ne tikai vienā no šīm), 3. personas ar dažādiem fiziskiem trūkumiem, bet kas tomēr var strādāt savā arodā. — Retāk dokumentē gados jaunākus, kuŗiem ir citas emigrācijas iespējas. Tiem tad jābūt akadēmiķiem ar sevišķi labu aroda prasmi un vismaz 5 gadu praksi. Šī ir visgrūtāk izvietojamā bēgļu grupa, bet IRO ir daļēji sekmējies palīdzēt arī viņiem.

Bēgļi, kuriem šādā veidā laimējies izceļot, pa lielākai daļai apmierināti. Jau šeit, Eiropā, viņi uzzina darba noteikumus un prasības, peļņu un dzīves vietu. Vienīgais trūkums, ka no šī pēdējā emigrācijas piedāvājuma nevar atteikties, pretējā gadījumā, bēgļi zaudē DP statusu un emigrācijas tiesības.

Arī latviešu DP saime jau izmantojusi šo emigrācijas iespēju. Ja mūsējo skaits vēl samērā mazs, tad nav vainojami paši DP, bet gan apstāklis, ka darba piedāvājumi neaizsniedz ieinteresētās personas, sevišķi pēc 1. jūlija, kad liela daļa DP pārgājusi vācu saimniecībā, un daudzie apkārtraksti „noguļās" DP nometņu pārvaldē. Sevišķi grūts stāvoklis tiem bēgļiem, kas dzīvo privāti un tādu, pēc kazarmu nodošanas amerikāņu armijai, nākotnē būs vēl vairāk. J. Z.

VĒSTULES REDAKCIJAI

LŪDZAM GRĀMATAS

Tuvojoties prezidenta Kārļa Ulmaņa [illegible] aicinājuma dienai [illegible]. janvārī arī mēs, miera salas Insulas veco latviešu kopa, lūdzam mūs neaizmirst ar grāmatu veltēm. Lūdzam latviešu grāmatu apgādus un tirgotājus ziedot mūsu bibliotēkas papildināšanai pēdējā laikā iznākušās grāmatas. Adrese: (13b) Berchtesgaden, Ev.-Luth. Altersheim Insula, Zim. 533-a.

Reinh. Lazdiņš,
Berchtesgadenes veco ļaužu mītnes Insula latviešu kopas pārstāvis

VĀCU KAŖAVĪRI ATVADĀS NO LATVIEŠU CĪNĪTĀJIEM

Jaungada dienā traģiskā nāvē mirušā mūsu bij. kaŗavīra Ed. Helmaņa apbedīšanā bija ieradušies arī Neištates pilsētas un vācu kaŗavīru un kaŗā cietušo organizācijas Reichsbund pārstāvji, lai atvadītos no latviešu cīnītāja. „Kāds tu mums esi bijis, tāds tu paliksi mūsu sirdīs, mūsu kopējo cīņu biedri," teica vācu kaŗavīru pārstāvis. Latviešu trimdinieku un DV saimes vārdā no nelaiķa atvadījās LCK pārstāvis Šlezvigā-Holšteinā Aug. Vanags. E. M.

Latviešu katoļu biedrības sasniegumi

Šinīs dienās Koventrijā notika Latviešu katoļu biedrības Lielbritānijā kopsapulce, kuŗā piedalījās apm. 90 delegātu. Šinī sanāksmē bija ieradies arī mūsu sūtnis K. Zariņš ar sūtniecības padomnieku R. Kampusu. Kopsapulci atklāja līdzšinējais biedrības priekšnieks Al. Sprūdžs. Apsveikuma vārdus teica sūtnis, ieteikdams izdebatēt visus jautājumus, par kuŗiem varētu būt dažādas domas, bet darīt to saticības un vienības garā.

Darbības pārskatā redzams, ka biedrība pagājušā gadā piešķīrusi DM 1000 trūkumcietējiem Vācijā. Vairāk nekā 100 biedrības biedri piedalījušies sainīšu sūtīšanas akcijā vecajiem, slimajiem, invalīdiem un bērniem. Veidošanās stadijā patlaban atrodas krusttēvu un krustmāšu akcija. Biedrības iekšējā dzīvē sekmīgi darbojas pašpalīdzības fonds. Ar vienu šiliņu lielām iemaksām nedēļā dalībniekiem, ja viņi saslimst, vai citādi kļūst darba nespējīgi, tagad nodrošināts vienas mārciņas pabalsts nedēļā. Šādos pabalstos izmaksāts tuvu pie 300 mārciņām, bet fondā uzkrāts apmēram tikpat daudz. Fonds kristību un bēru gadījumā piešķir 5 mārc. pabalstu.

Katoļu biedrība aktīvi piedalījusies arī latviešu sabiedriskajā dzīvē un LNPL darbā. Prāvests J. Savickis noorganizējis svētceļojumu uz Romu ar 50 dalībniekiem. Brošūra Katoļu baznīca boļševiku terrorā izplatīta daudzām angļu organizācijām un privātpersonām. Lielbritānijas katoļu biedrība piedalījusies Latviešu katoļu organizāciju savienības veidošanā, kuŗas sēdeklis pagaidām ir Vācijā.

Kopsapulce principā nolēma piešķirt stipendijas studiju turpināšanai Anglijā tiem jauniešiem, kam materiālie līdzekļi to neatļauj.

Par jauno biedrības priekšsēdi kopsapulce ievēlēja bij. skolu inspektoru K. Ivananu, bet valdē E. Putranu, T. Vilkaušu, T. Saleniek[u] un B. Loginu. Līdzšinējais priekšsēdis Al. Sprūdžs nekandidēja, jo pārgāja LNPL darbā uz Londonu.

Otrā dienā notika tradicionālā Latviešu katoļu eglīte; runāja prāv. J. Savickis, bet ar mākslinieciskiem priekšnesumiem to kuplināja G. Tēziņa, E. Krūmiņš un A. Jērums. V. Šk.

Lūdz atsaukties

Mācītājs Jūlijs Vējiņš lūdz atsaukties Ilgu ŠĀLITI, dzim. Ruņģitu (Pauļa Z[illegible] kundzi), kuŗas vecāki dzīvoja Valmierā, bet Ilga ar vīru — Rīgā, Ģertrūdes ielā. Lūdz rakstīt uz sekojošu adresi: Rev. J. Vējiņš, 336 1/2 East 4th Str., Jamestown, N. Y., USA.

Nometņu dzīve

VENTORFAS transitnometnē komponists Valdemārs Ozoliņš noorganizējis spēcīgu kori, kas kuplinājis latviešu dievkalpojumus un sarīkojumus. V. Ozoliņam aizbraucot uz Gronu, viņa vietā kori vada vijolnieks Emmers. — Komponista meita Vita dziedājusi A. Kalniņa, E. Dārziņa un J. Vītola dziesmas Hamburgas raidītājā latvju dziesmu pusstundā. — Arī Gronas transitnometnē komponistam Ozoliņam izdevies atjaunot kori.

ZEDORFAS nometnē DV valdē ievēlēti J. Purmalis (priekšsēdis), J. Kakis un E. Jākobsons, bet revīzijas komisijā V. E[illegible]be, A. Spektere un A. Klaviers.

NEIŠTATES nometnes, Holšteinā, latviešu vadību un uzņēmumus vācu iestādēs denuncējusi tautiete L. Druviņa-Druva, kas pati jau ir ceļā uz ASV, tādējādi radot sliktu slavu par latviešiem vācu aprindās. Ir tomēr aizdomas, ka „sūdzētājas" paraksts viltots, jo nometnē manīti svešu varu aģenti.

Arī somi bēg

Ziemsvētkos Brēmenhafenas ostā bojātu ievilka somu 20 t lielo zvejas motorlaivu „Emilia". Laiva izbraukusi no Geteborgas ar ceļa mērķi Austrāliju. Kapteinis Stārks ar sievu, četrus gadus veco dēlēnu un vairākiem bij. somu kaŗavīriem atstājuši Somiju pag. vasarā, sākoties lielajiem starptautiskiem sarežģījumiem. Somu territoriālos ūdeņos laivu apšaudījusi padomju jūras lidmašīna, nenodarot tomēr lielākus bojājumus. Kādu laiku pavadījuši Zviedrijā, kur papildinājuši uztura krājumus un degvielas. Te pievienojušies vairāki citi ārzemnieki, to vidū arī kāds poļu jūrnieks, kas, negribēdams atgriezties komūnistiskajā Polijā, nobēdzis no kāda poļu transportkuģa kopā ar vēl četriem biedriem. Novembrī un decembrī jūra bijusi ļoti vētraina, kāpēc ilgāku laiku uzturējušies arī Dānijas ostās. Izbraucot Ziemeļjūrā, samaitājies laivai motors, un tā ievilkta Brēmenhafenas ostā. Līdzekļu trūkuma dēļ, kā arī pastāvot vētrainam laikam, somi pagaidām atmetuši nodomu turpināt ceļu. Tie stājušies sakaros ar LVW direktoru Gronas izceļošanas nometnē, zviedru mācītāju H. Olsonu, kas pūlas sagādāt viņiem ieceļošanas vīzas uz ASV vai Kanadu.

Kapteinis 1947./48. g. bijis Tallinā un Liepājā. Viņa stāsts par turienes apstākļiem līdzinas agrākiem: terrors, nabadzība, pilsētu ielās redzami tikai krievi, vecāki cilvēki, sievietes un invalīdi.

Politiskais stāvoklis Somijā esot ļoti nedrošs. Somu nacionālisti dzīvojot pastāvīgās bailēs, ka Maskava var iesniegt jaunus izdodamo personu sarakstus.

Interesanta parādība valdot Zviedrijā. Ārzemnieki dibinot dažādas akciju sabiedrības, lai iegūtu kuģus un laivas ar kuŗām doties projām no Eiropas. Daudzi pazaudējuši lielākas naudas summas, jo laivas apķīlājusi policija. Šīs kustības iemeslā ir bailes no padomijas agresijas Skandināvijā, bet ir arī tādi ļaudis, kas vēlas atrast labākus dzīves apstākļus un mājvietu citos kontinentos. —kv—

KUŖŠ VAINĪGS?

AGATES KRISTI ROMĀNS

(39. turpinājums)

Puaro dīvainā nevarībā pašūpoja galvu.

„Nē, es viņu neuzskatu par krāpnieci. Viņas identitātes pierādījumi ir pārliecinoši īsti ... Taču par spīti visam — es nevaru atbrīvoties no sajūtas, it kā būtu viņu jau kaut kur agrāk redzējis. Jeb varbūt viņa man kaut ko atgādina?"

„Varbūt tā ir līdzība ar mirušo?" minēja Furnjē. „Taču nezin' vai."

„Nē... Tas nav tas. Ak Dievs, kā gan atmiņa varēja mani tā pamest! Esmu drošs, ka viņas seja man atgādina kādu cilvēku."

Furnjē pētīdams uzlūkoja viņu no sāniem.

„Tas, ka viņa līdz šim iztrūka — tas gan jums sagādāja daudz galvas sāpju, vai nē?"

„Protams", sacīja Puaro, drusku savilkdams uzacis. „Vai jūs gan varat noliegt, ka šai jaunajai sievietei Žizeles nāve sagādājusi ārkārtīgas priekšrocības?"

Herkuls Puaro kādu brīdi klusēdams soļoja blakus savam līdzgaitniekam, gluži nogrimis domās. Beidzot viņš paskaidroja:

„Mīļais draugs, šīs sievietes rokās pāriet ārkārtīgi liels īpašums. Vai tas jūs pārsteidz, ka es viņu jau pašā sākumā ieskaitīju aizdomīgo pulkā? Lidmašīnā atradās trīs sievietes. Viena no tām, miss Kerra, ir kādas cienījamas ģimenes atvase. Bet abas pārējās? Kopš Elīze Grandjē izteica aizdomas, ka Žizeles kundzes bērna tēvs esot anglis, mani nepamet doma, ka viena no abām pārējām sievietēm var būt viņas meita. Vecums apmēram saskan. Bez tam lēdija Horberija ir koriste ar diezgan tumšu pagātni, un savu vārdu papildinājusi ar skatuves mākslinieces pseidonimu, un Greja jaunkundze, kā es nejauši uzzināju no viņas pašas, ir uzaugusi bāriņu namā."

„Ā! Tātad no šīs puses pūš vējš!" iesaucās francūzis. „Mūsu draugs Džapss jūs tagad nosauktu par pārgudru."

„Jā, viņš man vienmēr pārmet, ka es mēdzot pārspīlēt apstākļus. Taču viņš nodara man pāri. Es parasti rīkojos iespējami vienkārši. Un nekad neizvairos no faktiem."

„Bet vai jūs esat vīlušies? Vai jūs sagaidījāt vairāk no šīs Annas Moriso?"

Kad viņi ieradās Puaro hotelī, uz maza galdiņa blakus reģistrācijas lodziņam gulēja kāds priekšmets. Furnjē tas atgādināja kādu piezīmi, ko pirms dažām stundām bija izteicis viņa līdzgaitnieks.

„Neesmu jums vēl pateicies, mesjē Puaro, ka jūs norādījāt uz kļūdām, ko biju pielaidis", viņš sacīja. „Ir nepiedodami, ka es, kļūdams domīgs par lēdijas Horberijas divām cigarešu iemutēm un abu Diponu pīpēm, gluži aizmirsu Dr. Braienta flautu. Katrā ziņā man nekad nav bijušas nopietnas aizdomas par viņu; viņš nav tas cilvēks, kas..."

Viņš pēkšņi pārtrauca pats sevi. Kungs, kas sarunājās ar hoteļa pārzini, uzlicis roku uz flautas etviju, spēji atgriezās. Viņa skats krita uz Puaro, un pār viņa seju pārslīdēja atkalpazīšanas laipnais smaids.

Kamēr Furnjē pieklājīgi turējās nomaļus, Puaro devās pie jaunpienācēja.

„Dr. Braient, jūs šeit?"

„Jā."

Kāda sieviete, kas stāvēja blakus ārstam, devās virzienā uz liftu, un Puaro pameta uz viņu ātru skatu.

„Vai jūsu pacienti kādu brītiņu varētu iztikt arī bez jums, doktora kungs?"

Dr. Braients pasmaidīja skumīgo smaidu, ko mazais beļģis tik labi atcerējās no sava apmeklējuma.

„Man vairs nava neviena pacienta." Viņš devās pie maza galdiņa. „Vai jūs neiedzertu kādu glāzi šerija ar mani, Puaro kungs?"

„Labprāt."

Viņi apsēdās, un doktors pasūtīja, nebilzdams vairs ne vārda, kamēr abas glāzes beidzot stāvēja viņu priekšā.

„Nē, man vairs nav neviena pacienta. Esmu savu praksi izbeidzis."

„Pēkšņs lēmums?" jautāja Puaro.

„Taisnību sakot nē."

Viņš atkal kādu brīdi klusēja un tad, glāzi paceldams, piebilda: „Šis lēmums bija nepieciešams. Es atsakos brīvprātīgi, iekams mani svītro no ārstu sarakstiem. Ik vienam dzīvē pienāk brīdis, kad krustceļos jāizšķiras, kuŗā virzienā doties. Mans darbs man ļoti bija pieaudzis pie sirds; patiesi — nebija viegli no tā atteikties. Taču man jārēķinās ar citām dzīves prasībām... Runa ir par kādas cilvēcīgas būtnes dzīves laimi."

Herkuls Puaro neatbildēja. Viņš gaidīja.

„Palūkojieties tur — tā dāma ir mana paciente", turpināja Dr. Braients. „Es viņu mīlu. Viņai ir vīrs, kas tai sagādā ārkārtīgas bēdas. Viņš ir narkotiķis. Ja jūs būtu ārsts, Puaro kungs, jūs saprastu, ko tas nozīmē. Viņai nav pašai savas naudas, tādēļ viņa nevar savu vīru pamest... Es kādu laiku vilcinājos... Taču tagad es skaidri redzu savu ceļu: viņa un es — mēs abi dosimies uz Kēniju, kur sāksim jaunu dzīvi. Viņa tik ilgi ir cietusi..."

Viņš atkal apklusa, un Puaro slepeni aplūkoja viņa noguršo, taču iekšķīga miera apskaidroto seju. Dr. Braients sa-ņēmās.

„Es jums stāstu visu, Puaro kungs, jo tā kā tā drīz to uzzinās atklātība; un jo drīzāk uzzināsiet jūs, jo labāk."

Puaro saprazdams pamāja. Pēc kāda brīža viņš novirzīja sarunu uz citu pusi: „Un savu flautu jūs ņemsiet līdzi, kā es redzu."

„Mana flauta ir mana vecākā līdzgaitniece", pasmaidīja ārsts. „Ja arī viss cits zūd — mūzika paliek." Viņa roka viegli slīdēja pār flautas etviju. Tad viņš piecēlās un palocījās. Arī Herkuls Puaro piecēlās.

„Mani sirsnīgākie novēlējumi jūsu nākotnei, doktora kungs, un tāpat kundzei", viņš silti sacīja.

Kad Furnjē atkal piebiedrojās savam draugam, tas pieteica tālsarunu ar Kvebeku.

XXIV.

„Kas tad nu?" iesaucās Furnjē. „Vai tad Žizeles kundzes mantiniece vēl arvienu nodarbina jūsu prātus? Tas jau pamazām pārvēršās par fiksu ideju!"

„Bet nemaz", iebilda beļģis. „Nemaz ar' nē. Taču visās lietās jābūt kārtībai un metodei. Iekams ķerties pie kādas jaunas, jāpabeidz iepriekšējā." Viņš paskatījās apkārt. „Ā, tur jau ir Džēnas jaunkundze. Kā būtu, ja jūs sāktu jau brokastot? Tikko būšu galā, nākšu arī es."

Furnjē paklausīja un kopā ar Džēnu devās uz ēdamzāli.

„Nu?" jautāja jaunā meitene ziņkāri. „Kāda viņa ir?"

„Viņa ir drusku lielāka nekā vidēja auguma, tumšmate, ar gludu seju, smailu zodu..."

„Izklausās tā, it kā jūs to nolasītu no pases". Džēna viņu pārtrauca. „Apraksts manā pasē, starp citu, ir tieši apvainojošs. Tas sastāv vienīgi no vārdiem parasts un vidējs. Deguns: vidējs. Mute: parasta. Piere: parasta. Zods: parasts."

„Bet jūsu acis nav parastas", ieminējās Furnjē.

„Tās ir pelēkas, ko patiesi nevar saukt par uztraucošu krāsu."

„Bet kas jums to sacīja, jaunkundze, kad tā nav uztraucoša krāsa?" jautāja francūzis, pārliekdamies pār galdu.

„Jūsu angļu valodas zināšanas ir tiešām lieliskas", smējās Džēna Greja. „Pastāstiet man ko vairāk par šo Annu Moriso. Vai viņa ir skaista?"

„Diezgan skaista", Furnjē centās izteikties pēc iespējas piesardzīgi. „Un viņas vārds nav Anna Moriso, bet Anna Ričards. Viņa ir precējusies."

„Vai viņas vīrs arī ieradās?"

„Nē."

„Tādēļ, ka viņš uzturās Kanadā jeb kur citur Amerikā."

(Turpinājums sekos)

VĒSTULES REDAKCIJAI

LŪDZAM GRĀMATAS

...vojoties prezidenta Kārļa U... ...zīgā aicinājuma dienai 23. janv... ...mēs, miera salas Insulas veco ļ... ...kopā, lūdzam mūs neaizmirst ... grāmatu veltēm. Lūdzam latviešu ... apgādus un tirgotājus ziedot ... bibliotēkas papildināšanai pēdējā laikā ... grāmatas. Adrese: (13b) Berchtes-gaden, Ev.-Luth. Altersheim Insula, Zi... 533-a.

Reinh. Lazdiņš,
Berchtesgadenes veco ļaužu mītnes Insula latviešu kopas pārstāvis

VĀCU KARAVĪRI ATVADĀS NO LATVIEŠU CĪNĪTĀJIEM

Jaungada dienā traģiskā nāvē ... mūsu bij. karavīra Ed. Helmaņa apbedīšanā bija ieradušies arī Ne... štates pilsētas un vācu karavīru ... karā cietušo organizācijas Reichs-bunā pārstāvji, lai atvadītos no ... viešu cīnītāja. „Kāds tu mums ... bijis, tāds tu paliksi mūsu sirdīs, ... mūsu kopējo cīņu biedri," teica vā... karavīru pārstāvis. Latviešu trimdi... nieku un DV saimes vārdā no nelaiķa atvadījās LCK pārstāvis Šlezvigā-Holšteinā Aug. Vanags.

E. M.

...biedrības sasniegumi

Kopsapulce principā nolēma pi... šķirt stipendijas studiju turpināšanai Anglijā tiem jauniešiem, kam materiālie līdzekļi to neatļauj.

Par jauno biedrības priekšsēdi kopsapulce ievēlēja bij. skolu inspektoru K. Ivananu, bet valdē ... Putraņu, T. Vilkaušu, T. Salenie... un B. Loginu. Līdzšinējais priekšsēdis Al. Sprūdžs nekandidēja, jo pārgājis LNPL darbā uz Londonu.

Otrā dienā notika tradicionālā Latviešu katoļu eglīte; runāja pr... J. Savickis, bet ar mākslinieciskiem priekšnesumiem to kuplināja G. Tē... ziņa, E. Krūmiņš un A. Jērums.

V. Šk.

Lūdz atsaukties

Mācītājs Jūlijs Vējiņš lūdz atsaukties ... MALITI, dzim. Rudziti (Paula ... kundzi), kuras vecāki dzīvoja Valmierā, bet līga ar vīru — Rīgā, Ģertrūdes ... Lūdz rakstīt uz sekojošu adresi: Rev. J. Vējiņš, 356 1/2 East 4th Str., Jamestown, N. Y., USA.

Nometņu dzīve

VENTORFAS transitnometnē ... Valdemārs Ozoliņš noorganizējis ... kori, kas dziedājis latviešu dievkalpojumos un sarīkojumos. V. Ozoliņam aizbraucot uz Gronu, viņa vietā kori vada vijolnieks Emmers. — Komponista meita Vita dziedājusi A. Kalniņa, E. Dār... ziņa un J. Vītola dziesmas Hamburgas ... latviju dziesmu ... — Arī Grenas transitnometnē komponista Ozoliņam izdevies atjaunot kori.

EDORFAS nometnē DV valdē ievēlēti J. Purmalis (priekšsēdis), J. Kakis un J. Jakobsons, bet revīzijas komisijā V. ... be, A. Spektere un A. Klaviers.

NEISTATES nometnes, Holšteinā, ... vadību un uzņēmumus vācu ... ... denuncējusi tautiete L. Drūviņa ... Druva, kas pati jau ir ceļā uz ASV, ... radot sliktu slavu par latviešiem ... sprindās. Ir tomēr aizdomas, ka ... „sūdzētājas" paraksts viltots, jo nometnē ... manīti svešu varu aģenti.

...un Puaro slepeni aplūkoja viņa ... miera apskaidroto seju. Dr. Braients ...

...visu, Puaro kungs, jo tā kā tā drīz ... un jo drīzāk uzzināsiet jūs, jo labāk."
...pamāja. Pēc kāda brīža viņš novirzīja ...: „Un savu flautu jūs ņemsiet līdzi, kā es ...

„...ir mana vecākā līdzgaitniece", pasmaidīja ... cits zūd — mūzika paliek." Viņa roka viegli ... etviju. Tad viņš piecēlās un palocījās. Arī ... piecēlās.
...novēlējumi jūsu nākotnei, doktora kungs, ..." viņš silti sacīja.
...atkal piebiedrojās savam draugam, tas pie... ar Kvebeku.

XXIV.

...“ iesaucās Furnjē. „Vai tad Žizeles kundzes ... vienu nodarbina jūsu prātus? Tas jau pa... par fiksu ideju!"
...iebilda beļģis. „Nemaz ar' nē. Taču visā ... un metodei. Iekams ķerties pie kādas ... iepriekšējā." Viņš paskatījās apkārt. „Ā, ... jaunkundze. Kā būtu, ja jūs sāktu jau ... galā, nākšu arī es."
...un kopā ar Džēnu devās uz ēdamzāli. ... jaunā meitene zinkārī. „Kāda viņa ir?" ... lielāka nekā vidēja auguma, tumšmate, ... zodu..."
...kā jūs to nolasītu no pases", Džēna viņu ... manā pasē, starp citu, ir tieši apvai... vienīgi no vārdiem parasts un vidējs. De... parasta. Piere: parasta. Zods: parasts." ...nav parastas", ieminējās Furnjē.
...ko patiesi nevar saukt par uztraucošu ...
...to sacīja, jaunkundze, kad tā nav uztrau... francūzis, pārliekdamies pār galdu. ... valodas zināšanas ir tiešām lieliskas", sm... „Pastāstiet man ko vairāk par šo Annu ... ir skaista?"
...", Furnjē centās izteikties pēc iespējas ... viņas vārds nav Anna Moriso, bet Anna ... precējusies."
...arī ieradās?"
...uzturās Kanādā jeb kur citur Amerikā."

(Turpinājums sekos)

Francijas augļu, sakņu un labības klēts

PILSĒTU, KAS IZAUGUSI 40 GADOS — TELTIS PAR 200 FR. DIENNAKTĪ — PLŪDMALE BEZ PELDĒŠANĀS — PEĻŅA UN ARABU RĒĶINS — NAKTS PASTAIGAS NAV IETEICAMAS — IZGUĻAS UZ IELAS — FRANČU ARISTOKRĀTIJA MAROKĀ — BĪSTAS NO KONKURENCES

VĒSTULE LATVIJAI NO KASABLANKAS

Kasablanka ir jauna pilsēta, kas izveidojusies pēdējos gadu desmitos pēc arābu sacelšanās 1907./8. g. Pirms tam tā vēl bijusi arābu sādža ar pāris eiropiešu celtnēm. Tagad te jau ir modernas ēkas, pat atsevišķi debesskrāpji, kaut ar daudzās vietās vēl trūkst ietņu. Pilsētas centrā ir arī skaisti apstādījumi. Daudz rūpniecības uzņēmumu, sākot ar konservu pārstrādāšanas fabrikām un beidzot ar dzīvu kuģu kustību. Rosīga ir arī gaisa satiksme lidostā. Pilsētā ap 800.000 iedzīvotāju. Blakus plašām trolejbusu un autobusu līnijām, satiksmi uztur arī taksomotori un arābu divjūgi, kas lētuma dēļ sekmīgi konkurē auto. Pilsētas tuvumā divi peldvietas: dienvidos elegantai publikai, bet ziemeļos tautai. Plūdmalēs iekārtotas telšu pilsētiņas, kur telti var nomāt par 200 frankiem diennaktī. Ir ģimenes, kas šajās teltīs dzīvo nedēļām. Taču peldēšanās okeanā ir bīstama lielo viļņu dēļ, kas apdraud pat labākos peldētājus. Paisuma laikā nav ieteicams gulēt smiltīs tuvāk par 10 m no ūdens, lai kāds negaidīts vilnis nepārbrāztos pāri sauļotājam.

Pārvaldē, rūpniecībā un tirdzniecībā galvenā noteikšana frančiem, kamēr zvejniecība atstāta arābiem. Taču arī tirdzniecībā zināma loma ir arābiem un arī žīdiem. Divi arābi pat esot Marokas miljardieŗi. Rūpniecība še gūst lielu peļņu, pateicoties lētajam arābu darba spēkam. Viskvalificētākā arābu fabrikas strādnieka nedēļas izpeļņa ir 1800 franku, par ko var nopirkt 3 kg sviesta vai pāri vidējas kvalitātes kurpju. Šo arābu darba mazvērtību franči pamato ar iezemiešu kūtrumu. Arābs izlietojot katru iespēju, lai darbā nosnaustos. Bieži gadoties arī, ka, algu saņēmis, arābs nerādas darbā, līdz nauda nodzīvota. Labākie strādnieki nākot no Marokas dienvidiem, kur arī zemkopība labāk nostādīta.

Kasablankā arābi dzīvo ļoti nehigieniskos apstākļos. Viņu mītnes pilsētas nomalēs celtas no dēļiem, finiera vai veca skārda. Šajās būdu sādžās nav ne kanalizācijas ne ūdens. Taču nevar teikt, ka arābi būtu netīrīga tauta. Viņu nožēlojamos dzīves apstākļos vainojams dzīvokļu trūkums, kas savukārt gulstas uz franču administrāciju. Vispār — franču nostāja pret arābiem nav simpātiska, kam protams, ir dažādas nevēlamas sekas. Še raksturīgs ir norādījums, ka naktīs eiropiešiem nav droši staigāt pa pilsētas ielām mazākās grupās. No otras puses — arī arābu un žīdu starpā valda puslīdz atklāts naids. Toties arābu tautas masās simpātijas ieguvuši amerikāņi, kas pēc otrā pasaules kaŗa, likvidējot savas noliktavas, uzdāvājuši arābu tautai vecos formas tērpus.

Pilsētās pārtikas un sakņu tirdzniecība ar maz izņēmumiem ir arābu rokās, kāmēr zivju tirdzniecība tiem pieder simtprocentīgi. Arābs ir labs un uzņēmīgs tirgotājs, bet eiropieši cenšas apkrāpt, kur vien var. Par tirgotāju palīgiem strādā 14—15 g. v. zēni, kas ir uzticāmi un bieži tirgojas bez īpašnieka klātbūtnes. Viņu prasības nav lielas — uzturs un pārnakšņošana turpat veikala kaktā. Arābi patiešām ir lieli gulētāji, jo pusdienas laikā tos var redzēt cieši aizmigušus turpat uz ietņu akmeņiem ēnas pusē.

Iemīļots satiksmes līdzeklis arābiem ir velosipeds, un pēc darba beigām Kasablankas ielas šai ziņā atgādina Kopenhāgenu. Arābu kvartālā ārzemniekam velti ne visai draudzīgus skatienus. Īpatnējs ir viņu ubagošanas veids. Ejot pa šauru arābu kvartāla ielu, divi noplukuši vīri aizvilkuši tai priekšā segu, ko katrs savā galā turēdami, skaļi kaut ko runā savā valodā. Nezinātājam grūti izprast vai viņu lād, vai svētī. Bet kad nodeva samaksāta, viņš var iet tālāk.

Maroka, tāpat kā Alžīra, ir Francijas augļu, sakņu un labības klēts. Lielo latifundiju īpašnieki-franči, kas atvieto izputējušo franču aristokrātiju, še dzīvo pasakainās pilīs vai modernās ēkās ar parkiem, tenisa laukumiem un visām iespējamām ērtībām. Apkārtni raksturo milzīgi apelsīnu, citronu, mandeļu, kā arī kviešu lauki un lieli sakņu dārzi. Svaigus dārzājus, sevišķi tomātus, Marokas pilsētas tirgos var pirkt augu gadu, un tie še daudz lētāki kā Francijā. Arī arābu vidū ir lielu zemes platību īpašnieki, taču tie saimnieko neracionāli, pēc tēvu tēvu paražām.

Daudz še arī vēl neizmantotas zemes, un nāk prātā, ka 1948./9. g. no latviešu puses nāca ierosinājums novietot visu latviešu dārznieku saimi vai nu franču kolonijās vai pašā Francijā. Taču šis ierosinājums kolonijās atdūrās pret franču latifundiju īpašnieku pretestību — tie baidījās no konkurences; tāpat arī Francijas projekts palika guļam kāda augsta turienes ierēdņa rakstāmgaldā.

Protams, arī Marokā jācīnas ar dabu — smiltīm, samumu un kaitēkļiem. Taču arī še ir savi pretlīdzekļi: pret smiltīm ceļ kaktusu žogus un mandeļkoku mežus, pret samumu izveidots moderns apūdeņošanas tīkls, bet kaitēkļu iznīcināšanai ir daudz dažādu ķīmisko līdzekļu. Tādēļ arī augļu un sakņkopības ienākumi ir prāvi.

Edg. Rempe

Kasablankā, decembrī.

Sūtnis par izceļošanu uz Kanadu

Šinīs dienās sūtnis K. Zariņš apmeklējis LKBL biedru sapulci, kā arī Koventrijas un apkātnes latviešu sanāksmi. Sūtnis apskatija pašreizējo politisko un trimdinieku dzīves problēmas, starp citu pieskardamies arī latviešu izceļošanai no Anglijas uz Kanadu. Sūtnis ieteica Kanadas izceļotājiem labi apsvērt, jo kā vienā tā otrā vietā ir savas labās un ļaunās puses.Gan Kanadā ir augstāka izpeļņa, taču tur nav sociālās apdrošināšanas un jārēķinājās ar bezdarba periodiem. Tagad labākas izredzes pavērušās Anglijā, un arī no mūsu nacionālā viedokļa palikšanai Anglijā dodama priekšroka. Kanadas plašumā latviskās sadzīves veidošana ir grūta, un iebraucējus tur uzskata par ieceļotājiem, kas grib palikt uz pastāvīgu dzīvi, no kā izriet arī dažādi pienākumi. Turpretī Anglijā mūs uzskata par bēgļiem, kas še uz laiku atraduši patvērumu.

Naudas palīdzība Kanadas braucējiem

VĒSTULE LATVIJAI NO LONDONAS

Lai noskaidrotu dažus jautājumus, kas interesē Kanadas braucējus Anglijā, Latvijas pārstāvim bija saruna ar kanadiešu imigrācijas departamenta vadītāju Londonā G. Kaningu (G. Cunning). Nekādu oficiālu informāciju par naudas palīdzību jauno imigrantu pārcelšanai uz Kanadu viņš vēl nav saņēmis. Šāds jautājums gan patlaban ir kanadiešu valdības izlemšanā. Runa ir par tās ceļa naudas segšanu, kas pārsniedz 10 mārc. Pēdējās būtu jāmaksā braucējam pašam jau Anglijā. Pretējā summa skaitītos Kanadas valdības aizdevums, kas jāatmaksā vēlāk, kad imigrants jau būs iekārtojies un sācis strādāt jaunajā zemē. Pēc departamenta vadītāja saņemtām ziņām (kas arī pagaidām neoficiālas), 10 šeit samaksātās mārciņas laikam tikšot pielīdzinātas 30 Kanadas dolariem. Līdz 1. febr., kad sāks darboties šī „pārcelšanās programma ar Kanadas valdības atbalstu" (assisted passage scheme), gaidāmi oficiāli paziņojumi šai jautājumā līdz ar sīkākām instrukcijām. Vislielāko pretimnākšanu var sagaidīt tās personas, kuŗām Kanadā ir galvotāji.

Visumā Kanadas iestādes — to vidū Londonas imigrācijas departaments — sevišķi nevēlas saistīt sevi ar vispārējiem noteikumiem, bet uzskata par vēlamu individuālu pieeju katram atsevišķam braukt gribētājam (Cik vērojams — tā iespējama labāka izlase, vēlamo ieceļotāju ieplūšana un nevēlamo noraidīšana — Ref.). Tā imigrācijas departaments sola atbildēt ikvienam pieprasījumam un vēstulei, kā arī rūpīgi izpētīt katru atsevišķu jautājumu. Departaments augstu vērtē attiecīgo svešzemju laikrakstu atbalstu neskaidro problēmu atrisināšanā un bieži ierosina griezties pie tā ar konkrētiem gadījumiem, lai tos vispusīgi iztirzātu.

Vispārēju informāciju grūti sniegt arī attiecībā uz intelliģentām profesijām un speciālistiem. Kanada ir federāla valsts, kur atsevišķajām provincēm atstāta plaša rīcības brīvība iekšējo jautājumu kārtošanā, to vidū arī darba lietās. Dažādās provincēs var būt dažāda pieeja ārzemnieku ielaišanai atsevišķās nozarēs. Tā, piem., ir dažāds „nogaidīšanas laiks" ārstu diploma atzīšanai. Katrā gadījumā jāliek jauns eksāmens, bet prasības atšķiras atkarībā no provinces. Tiem, kas nebrauks uz noteiktu darbu, būs jāstrādā viens gads imigrācijas iestāžu norādītā darbā. Pēc tam gan viņi būs brīvi, bet šis nostrādātais gads nerada tiesības nokļūt savā profesijā. Viss tālākais atkarājās no personas pašas.

„Vai no visa teiktā neizriet, ka attiecībā uz ieceļotājiem, jums tomēr vajadzīgi vairāk muskuļi nekā smadzenes," — bija pēdējais jautājums. Departamenta vadītājs to neapstiprināja, aprobežodamies ar norādījumu, ka Kanada ir milzu zeme ar milzīgām emigrantu uzņemšanas iespējām. Darbinieki ir vajadzīgi ikvienā nozarē, bet, protams, vajadzība vienā ir lielāka nekā otrā.

Londonā, janvārī. —ns

Pēc „brīvlaišanas"

VĒSTULE LATVIJAI NO LONDONAS

No kompetentiem angļu avotiem gūta informācija par dažiem jautājumiem, kas radušies pēc 1. janvāra EVW „brīvlaišanas". Tiem ārzemniekiem, kam tagad iespēja brīvi mainīt darba vietu un nozari, Darba ministrija tomēr ieteic neatstāt savu līdzšinējo nodarbošanos, iekāms nav atrasta jauna. Pretējā gadījumā bieži vien var rasties nevajadzīgas grūtības, kā tas jau dažkārt noticis.

Kaut arī neviens nav spiests to darīt, taču ieteicāms darba maiņas gadījumā griezties pie vietējām darba pārvaldēm. Vispirms jau tāpēc, ka šīs iestādes labāk nekā jebkāds cits informēts par attiecīgās vietas darba tirgu, jo regulāri saņem no darba devējiem vakanču sarakstus. Arī bezdarba pabalsta saņemšanas gadījumā jāreģistrējas (2 reizes nedēļā) vietējā darba pārvaldē, kas šo pabalstu izmaksā. Tāpat šīs iestādes var sniegt nepieciešamo informāciju par mitekļa atrašanas iespējām, vietējiem hosteļiem utt. Aizrādams vēl tas, ka Darba ministrija pati neiejaucas individuālos gadījumos, ka kāds, piemēram, vēlas rast darbu īpašā profesijā. Šādu gadījumu kārtošana atstāta vietējām pārvaldēm.

Pēdējās dienās notiek lieli pārkārtojumi daudzās nozarēs sakarā ar pārslēgšanos uz pastiprinātu ražošanu bruņošanās vajadzībām. Tā sabiedrības uzmanību jo sevišķi izpelnās ražošanas samazināšanās auto rūpniecībā, kur sāk trūkt tērauda. Plašai publikai mazāk manāmi palikuši pārkārtojumi kokvilnas, vilnas un mākslīgā zīda rūpniecībā. Toties ārzemju strādniekiem, kas šeit raduši darbu, šie pēdējie daudz jūtamāki un nepatīkamāki.

Tā daudzas darba vietas, piem., mākslīgā zīda fabrikas Vulverhamptonas rajonā, sākušas plašos apmēros atlaist ārzemniekus, to vidū arī daudzus latviešus. No oficiālas puses paskaidrots, ka dažu mēnešu laikā šīs grūtības būs pārvarētas, un tad varēs drīzāk runāt par darba roku trūkumu nekā pārpalikumu.

Arī pēc brīvlaišanas palikuši vēl daži ierobežotāji faktori, ar kuŗiem jārēķinājas ikvienam darba meklētājam. Ļaudis būtu jāmēģina atrunāt no ieplūšanas Londonā, kur darba un mitekļa atrašanā daudz lielākas grūtības nekā citur. Tāpat būtu jāatgādina arī lielākā dzīves dārdzība. Tādēļ, lai izvairītos no grūtībām, nevienam nebūtu jānāk uz Londonu, iekāms nav zināms darbs un mitekļis. Arī Londonas darba pārvaldes še nevar un negrib daudz palīdzēt, jo valdības politika ir — nepārslogot galvaspilsētu.

Ne katrs varēs atrast darbu fabrikā, kur ir vakances. Attiecībā uz dažām valdība rezervējusi tiesības novietot tajās tikai britu pavalstniekus. Še pastāv dažādi noteikumi, starp tiem svarīgais — drošības kvalifikācija (Security Act). Beidzot zināmus ierobežojumus var radīt arī arodbiedrības, kuŗām dažkārt ir iebildumi pret ārzemniekiem. Var būt dažāda politika pat vienas un tās pašas arodbiedrības dažādām vietējām nodaļām. Tāpat sava loma kollektīviem līgumiem, ko noslēgušas darba devēju un ņēmēju organizācijas.

Londonā, janvārī. —ns

Baigs brauciens par Atlantiju

BALTIEŠU BĒGĻI APSŪDZ LATVIEŠU KAPTEINI

Stokholma (vv). — Pag. gadā 4. sept. Malmes ostu Zviedrijā nelegāli atstāja kuģis Elfdalen ar 92 baltiešu bēgļiem, lai dotos tālākā emigrācijā uz Argentinu. Kā zināms, kuģa īpašnieks un brauciena organizētājs bija latvietis — kapteinis Bērtiņš. kas bija sagādājis blanko vīzu 500 baltiešu ieceļotājiem.

Tagad, pēc ceļā pavadītiem 4 mēnešiem, kuģis Elfdalen sasniedzis Buenosairesu, kur brauciena dalībnieki nekavējoties ziņojuši imigrācijas iestādēm par uztraucošajiem apstākļiem brauciena laikā. Argentinas iestādes stājušās sakarā arī ar zviedru jūrnieku mācītāju Buenosairesā — M. Hēglundu, kas par šo braucienu informējis mūsu laikraksta korespondentu Stokholmā.

Kāds no brauciena dalībniekiem apstākļus uz kuģa apzīmējis par vēl sliktākiem nekā koncentrācijas nometnē. Viena daļa interesentu jau Zviedrijas krastā atteikušies piedalīties braucienā, jo 40 gadu vecais 350 tonnu kuģis nav atzīts par derīgu okeana braucienam. Taču lielai daļai bēgļu līdzbraukšana bijusi vienīgā izeja, jo ceļa nauda — 1000 kronas par personu — bijusi jau samaksāta. Kapteinis B. solījis ērtas vietas, labu ēdienu un slimības gadījumā ārsta palīdzību. Neviens no šiem solījumiem nav pildīts. Pirmajās brauciena dienās ēdienreizēs pasniegta gaļa ar kartupeļiem, bet pamazām ēdiens kļuvis aizvien sliktāks, un reiz pat pasniegta kāpostu zupa, kurā peldējuši tārpi. Tad uznākusi vētra, un braucēji, kas solīto ērtību vietā bijuši saspiesti kuģa kravas telpā, trīs dienas pavadījuši bez silta ēdiena. Vēlāk saslimis arī pavārs, un katram pašam vajadzējis gatavot ēdienu.

Kādai ģimenei visu brauciena laiku nācies pavadīt uz smagās automašīnas dēļiem. Šo mašīnu kravas telpās bijušas pavisam sešas. Kāda cita ģimene ar gadu vecu bērnu braucienu pārlaidusi pašu būvētā „kajītē", kas bijusi tikai pāris kvadrātmetru liela. Gaiss kuģa kravas telpās kļuvis smacīgs, jo sliktā laika dēļ nav bijis iespējams lūkas atvērt. Kuģī pastāvīgi plūdis ūdens, kas pašiem bijis jāizsūknē dienu un nakti. Trūcis dzeramā ūdens un maizes, un pat mazā dienas deva bijusi appelējusi.

Dzeramais ūdens liegts pat maziem bērniem. Kad kāds ģimenes galva mašīntelpās lūdzis siltu ūdeni, viņš brutāli izgrūsts ārā. Brauciena laikā kuģa apkalpe, kā arī pats kapteinis Bērtiņš ar stūrmani lielāko tiesu bijuši piedzērušies, un uz kuģa izcēlusies pat kaušanās. Šī apstākļa dēļ kuģis arī nepareizi navigēts, un brauciens vilcies garumā. Kuģa mašīnas bieži bojājušās un Brazilijā kādā ostā pavadītas septiņas nedēļas, tās labojot. Šajā laikā brauciena dalībniekiem bijis jāpārdod gan šujammašīnas un radioaparāti, gan arī pulksteņi un velosipēdi, lai nenomirtu badā. Turpretī kapteinis B. iestādēs visur stāstījis, ka ir nabaga bēglis un grib palīdzēt arī braucējiem, kādēļ visu ieguvis par lētu naudu. Kapteini braucienā pavadījusi viņa mīļākā, un tiem, kā vēlāk noskaidrojies, netrūcis ne svaigas maizes un konservu, ne arī dzeramā ūdens un citu labu lietu.

Baltiešu ieceļotāju aprūpi tagad uzņēmušās Argentinas imigrācijas iestādes Buenosairesā un sniegušas tiem ievērojamu atbalstu arī materiālā ziņā. Daļa baltiešu tomēr nožēlo šo savu soli.

Vēl atzīmējams, ka kapteinis Bērtiņš jau agrāk organizējis līdzīgu braucienu ar kuģi Elza.

V. V.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

△ **Lesbridžas latviešu kolonija Kanadā ik mēnesi pulcējas pārrunu sanāksmēs tautieša Kirchšteina dzīvoklī. 7. janv. sanāksme bija veltīta Ziemsvētku kauju atcerei. A. Kiesnere nolasīja referātu par strēlnieku cīņām, ko T. Ulmanis papildināja ar paša pārdzīvojumiem. Pārrunās izskanēja, ka līdzīgas sanāksmes nepieciešamas arī bērniem, lai tie neaizmirstu tēvu valodu, savu dzimteni un tautu, līdz ar tās pagātni. Bērnu sanāksmes paredzētas katra mēneša otrā svētdienā.**

△ **DVF Silsdenes nod., Anglijā, 13. janvārī atzīmēja savu trīsgadu pastāvēšanu ar svinīgu dievkalpojumu, kam sekoja akts ar priekšnesumiem.**

△ **Bredfordas laikraksts Telegraph and Argus ievietojis rakstu par latvieti Valesku Munci, cildinādams tās valodu zināšanas. Munce pārvalda četras valodas, un Bredfordas iestādes viņu daudz gadījumos izmantojušas par valodu ekspertu.**

△ **Hamiltonā, Kanadas latviešu dievkalpojumi agrāk notika Pāvila baznīcā. Taču dibinoties latviešu nacionālai draudzei, vietējais mācītājs sāka pielietot represijas, kādēļ latviešu draudze pārcēla dievkalpojumus uz Trīsvienības luterāņu baznīcu. Pirmais dievkalpojums tur bija īsts svētku brīdis. To vadīja archibīskapa pārst. māc. A. Skrodelis ar māc. E. Kerģi, E. Cauni un Fr. Rupertu. Dievkalpojumu kuplināja Hamiltonas latv. b-bas koris I. Saksa vadībā.**

△ **Nebraskas galvaspilsētā Linkolnā latviešu ieceļotāju skaits jau sasniedzis 400. Vairums tie ieplūduši no laukiem vai arī pārcēlušies no citiem štatiem. 10 tautieši jau nopirkuši mājas, kaut arī dzīvokļu atrašana nerada grūtības, un tie samērā lēti. Darbu atraduši nevien amatnieki, bet arī inteliģento profesiju pārstāvji, ieskaitot ārstus. Sievietes nodarbinātas restorānos, slimnīcās, fabrikās un mājsaimniecībā. Linkolnas universitātē studē 12 latvieši.**

VEIDO LATVIEŠU GARĪGO APRŪPI ASV

Nacionālās luterāņu padomes misiju nozare janvāŗa sākumā, Čikagā bija sasaukusi latviešu un igauņu mācītāju komiteju, lai izlemtu šīs tautības piederīgo garīgās aprūpes izveidošanu ASV. Apspriedē izstrādāja priekšlikumu par vietām, kur latviešiem un igauņiem nepieciešamas patstāvīgas draudzes. Tās darbotos ar Nacionālajā luterāņu padomē esošo draudžu atbalstu. Tāpat apsvēra reliģisko kopu veidošanu mazākiem tautiešu centriem pie angļu valodas draudzēm. Ierosināja arī plānu par ceļojošiem mācītājiem, kas aprūpētu izkliedētos tautiešus. Visi garīgās aprūpes plāni saistīti ar saimnieciskām iespējām un budžetiem, kādēļ arī latviešiem pašiem jāparāda sava aktivitāte, jādod materiālais atbalsts, bet mācītājiem jāpaklaujas garīgās aprūpes plāniem dodoties tur, kur viņus sūta, lai nerastos sablīvējumi vai tukšas vietas.

750 GALVOJUMI LATVIEŠU ĢIMENĒM

Latvian Relief saņēmusi darba un dzīvokļa piedāvājumus 750 latviešu ģimenēm Ņūdžersijā, igauņu uzņēmēja Sībruka farmā. Šī nav parastā veida farma, bet reizē ar lauksaimniecības produktu ražošanu veic arī to pārstrādāšanu Algas paredzētas pēc arodbiedrību likmēm Interesenti var rakstīt: Latvian Relief, 92 Liberty Str., New-York, USA.

VĒL VIENS LATVIEŠU ĀRSTS PRAKTIZĒ KANADĀ

Albertas provinces pilsētā Lesbridžā nesen savā praksē stājies latviešu ārsts Dr. Miltiņš. Jau Latvijas laikā viņš beidzis universitāti un praktizējis Rīgā, kā arī pēc otrā pasaules kaŗa Vācijā, Ālenas apgabalā. 1948. g. pavasarī Dr. Miltiņš devies uz Kanadu, kur 8 mēn. strādājis fizisku darbu, pēc kam pusotra gada nokalpojis kādā Lesbridžas slimnīcā. Šai laikā viņš iemācījies angļu valodu un sekmīgi veicis ārsta pārbaudījumus, kas tagad tam devis iespēju atkal praktizēt kā ārstam.

Ceturtais gads Austrālijā

PIRMIE SPRIEDUMI UN TURPMĀKĀ DZĪVE JAUNAJĀ ZEMĒ — KĀ BŪS PĒC 10 GADIEM — TIE, KUŖIEM NEVEICAS

Vēstule Latvijai no Austrālijas

„Es būtu ar mieru to Arnoldu Šmitu nolinčot par visām blēņām, ko viņš avīzēs sarakstījis par Austrāliju," nupat teica kāds mūsu tautietis, kad Bonegilā tikko ieradās jauns DP transports, un cilvēki iekļuva lielajā izvietošanas virpulī. Bonegila, Grēta, Northama vai arī citi imigrācijas centri ir vietas, kur atbraucēji nodod savu pirmo spriedumu par jauno zemi. Šī „tiesa" bieži ir smaga. Nekad gan nav dzirdēts, ka tie paši cilvēki par dzīvi Vācijā būtu sprieduši pēc saviem satrauktajiem piedzējumiem emigrācijas centros Aurichā, Gronā, Delmenhorstā utt.

Latvieši, kuŗi IRO izvietošanas programmas ietvaros Austrālijā ieradās paši pirmie, tagad te dzīvo jau ceturto gadu. Liekas, ka īsti labi Austrāliju un tās cilvēkus vēl nepazīst pat šie pirmie atbraucēji. Tas tādēļ, ka imigrantu vide, sevišķi sākumā, kad jāstrādā obligātais darba līgums, ir gandrīz vienmēr viena un tā pati — austrāliešu strādniecība. Kaut Austrālijā dzīves līmenis samērā ļoti izlīdzināts, kur bagātie no nabadzīgajiem neatšķiras tik krasi kā daudzās citās zemēs, tomēr arī te melnais strādnieks kā iztikā, tā sarunā vai sadzīvē nereprezentē kontinenta augstākos sasniegumus. Un tā parasti ir atbraucēju sabiedrība. Daži no mūsu cilvēkiem aizvadītajos gados ne par ko citu arī nav painteresējušies.

Ja šīs rindas, gadījumā, lasītu kāds austrālietis — protams, ar tulka palīdzību — tad viņam tomēr nebūtu iemesla apvainoties: gribas droši un noteikti paregot, ka pēc kādiem 10 gadiem iezemieša un atbraucēja lomas būs mainītas — tagadējais imigrants kļūs uzņēmējs un darba devējs, bet vecais austrālietis viņa strādnieks. Protams, tas nepiepildīsies simtprocentīgi, bet tomēr lielā mērā, jo pirmās pazīmes šajā virzienā skatāmas jau tagad, kad vecākie atbraucēji sāk tikai ceturto dzīvošanas gadu Austrālijā. Austrālietis iepērkas pie latviešu tirgotāja, kas lielas pilsētas galvenajā ielā atvēris savu delikatesu veikalu. Austrālietis kļuvis īrnieks latvieša mājā. Austrālietis ir strādnieks pie latvieša, kam pieder 3 transporta auto. Šādu piemēru rinda jau tagad var būt pagara. Un tas viss dažkārt sasniegts tikai pāris gados! Pilnīgs zelts, piemēram, glabājas sakņkopības nozarē. Arī šeit jau saskatāmi latviešu pirmie sasniegumi.

Visu šo vislielāko panākumu pamatā tomēr parasti ir viena un tā pati prasība — vismaz pieklājīga angļu valodas prašana. Ja jaunās dzīves sākums Bonegilā vai Grētā, kur jādeldē nervi un jāasina pacietība, dažkārt šķiet vislielāko šaubu pavadīts, tad vēlāk — ar skubu un sparu metoties darbā, viss izrādās citādi. Ir tomēr arī izņēmumi, kad cilvēki nevar un nevar „atsperties" uz jaunās, cietās zemes. Šajos gadījumos parasti ir divi galvenie neveiksmju iemesli: jauniem cilvēkiem — stipra dzēriena pudele, piedzīvojušiem vīriem — bērniem bagātīgi apveltīta ģimene, kuŗā tik ļoti daudz vajadzību.

Balaratā, janvārī.

Arnolds Šmits

K. Augstkalns

Latviešu leģions

II.

Apsverot šo varbūtību sīkāki, tā bija jāatmet kā pilnīgi nepieņemama. Ejot mežā, bija sagaidāma cīņa ar vāciešiem, jo tie šādai izrīcībai vienkārši paiet garām nevarēja. Nopietnākai cīņai trūka apbruņojuma, jo nebija nozīmes tām dažām patšautenēm, mašīnpistolēm vai pistolēm, ko varēja iegūt no vāciešiem. Bet ja arī būtu bijis iespējams cīnīties, tad šī cīņa būtu bijusi tiešs atbalsts boļševikiem, t. i. varai, kas iznīcināja Latviju un pret kuŗu katrs latvietis vēlējās cīnīties. Tā tad pilnīgs absurds. Bez tam, šajā laikā mūsu mežos mājoja jau boļševiku partizāņi. Ja ietu mežā arī latvietis, tad viņam atliktu — vai nu sabiedroties ar boļševiku partizāņiem un cīnīties kopā ar tiem, vai arī jāmēģina tos iznīcināt, jo „Divi kaķi vienā maisā nespēj sadzīvot". Boļševiku partizāņus visu kaŗa laiku neizdevās iznīcināt mūsu un vācu vienībām, kā gan to būtu varējuši izdarīt gandrīz neapbruņoti cilvēki, kuŗus bez tam vēl vajā no ārpuses vācu okupācijas vara.

Šiem apsvērumiem parastās sarunās un pārdomās pievērš samērā mazu vērību, bet būtībā tie ir ļoti nozīmīgi un spieda izšķirties par leģiona formēšanu. Ka tā nav bijusi tukša fantazija vai izredzība, pierādīja vēlākie notikumi Lietuvā. Sākumā lietuvieši arī piekrita leģiona formēšanai, bet vēlāk nonāca atklātā konfliktā ar vācu vadību šajā jautājumā. Rezultātā visi tie, kuŗus vāciešiem izdevās dabūt rokā, nonāca koncentrācijas nometnēs (lietuviešu leģiona vadība bija Salaspilī), bet lielā masa sagāja mežos. Kur viņi ir šodien?

Šeit izteiktās domas un apsvērumi nav tikai manas personīgās, bet gan to kaŗavīru, kam liktenīgajās dienās bija zināma līdzrunāšana leģiona lietā. Es esmu tikai mēģinājis tās ietvert vārdos. Ne vienu reizi vien atsevišķi cilvēki apzināti vai neapzināti izsvieduši vārdus, ka daži vecākie virsnieki iestājušies par leģiona formēšanu savtīgos karjēras nolūkos. Atļaušos pieminēt dažu to cilvēku likteni, kuŗu vārdi visvairāk saistīti ar leģiona formēšanu — pulkvežus — Silgaili, Janumu, Lobi un Plensneri. Pulkveži Janums un Lobe pazaudēja savus vienīgos dēlus. Plkv. Plensnera dēlam tikko nebija jāzaudē redze ievainojuma dēļ galvā; plkv. Silgaiļa dēlu pacēla citi leģionāri Pomerānijas ceļmalā sabrukušu. Ir iespējams, ka kāds kaŗavīrs pats karjēras dēļ gatavs riskēt ar savu dzīvību, kaut gan karjēristi par visiem labāk prot izvairīties no šī riska, bet nezinu nevienu, kas karjērai būtu ziedojis sava dēla dzīvību. Ziedot savu dēlu dzīvības spiež tikai visaugstākais un tā ir tēvu zemes mīlestība, pienākums pret tēvu zemi un apziņa par cīņas nepieciešamību.

Šodien jau iespējams vismaz daļēji izvērtēt vēsturiskā skatījumā leģiona lomu latviešu tautas liktenī. Ir skaidrs, ka galveno mērķi — Latvijas patstāvības atgūšanu nav izdevies sasniegt. Tāpat nav izdevies iznīcināt boļševisma terrora sistēmu un pasargāt latviešu tautas lielāko daļu no nokļūšanas šīs varas ietekmē. Bet tā nav mūsu vaina. Vienkāršā un šaurā tvērumā vainojama vācu vadība, resp. Hitlers, kas neprata izmantot bezgala plašās iespējas boļševisma iznīcināšanai un Ruzvelts ar padomdevējiem, kas atbalstīja lietu norisi, kuŗu rezultātā pus Eiropas nonāca boļševiku verdzībā. Šo kļūdu, vai arī noziegumu dēļ pret cilvēci šodien visa pasaule raustās krampjos, ne tikai mūsu mazā tauta. Plānojot kādu darbību, iespējams ņemt vērā tikai notikumu dabīgu un loģisku norisi, bet muļķība un nelietība ir neaprēķināmas.

Ja nav izdevies sasniegt galvenos mērķus, vai līdz ar to nav sasniegts nekas? Padomājot dziļāki un papētot sīkāki jāatzīst, ka sasniegts daudz. Mēģināšu iztirzāt tos galvenos ieguvumus, kuŗus izdevies saskatīt man.

Idejiskā ziņā izšķirīga ir pati cīņa pret boļševismu, pret varu, kas iznīcināja Latvijas patstāvību. Bez šīs cīņas mums nebūtu nekādu pierādījumu pārējās pasaules priekšā, ka Latvijas iekļaušana Padomju savienībā notikusi tiešām pret latvju tautas gribu. Bez šīs cīņas katrs Padomju savienības diplomāts ar smaidu sejā varētu apgalvot un rietumu valstsvīrs ticēt, ka latvju tautas lielākais vairums gribējis iekļauties „draudzīgo tautu saimē", ka 1940. g. vēlēšanas tiešām izpaudušas tautas gribu. Latviešu leģionāru asinis un dzīvības ir visspilgtākais pierādījums pret to, ja tikai mūsu vadošās personas grib un prot šo pierādījumu izmantot, ja mēs paši šo cīņu tuvredzības vai atsevišķu indivīdu pašlabumu dēļ nedegradējam, nepataisam par pilnīgi uzspiestu, negribētu. Tūkstošiem un tūkstošiem cilvēku ziedotās dzīvības un asinis vienmēr ir bijis visspēcīgākais idejas apliecinājums. Nekādi iesniegumi, deklarācijas un lūgumi nespēj to atsvērt vai aizēnot, vajaga tikai būt gribai un prātam šo momentu izvērtēt un pareizi pielietot.

Leģiona praktisko vērtību mēģināšu raksturot dažiem skaitļiem un faktiem. 1945. gada jūlijā angļu gūstā aptuveni bija:

Putlosā (plkv. Kripēns) . . .	12 000
Vesterburā (plkv. Osis) . . .	4 000
Heide-Husums rajonā (pltn. Vīksne)	2 000
Neuengamma (pltn. Veckalniņš)	1 200
Beļģijā (plkv. Janums) . . .	1 550
Kopā . . .	20 750

Tātad, angļu gūstā lielākajos apzinātajos grupējumos atradās ap 21 000 latviešu leģionāru. Bez tam bija vēl amerikāņu un franču gūstā, dažādās slimnīcās Rietumvācijā un diezgan daudz tādu, kas negāja gūstniecības ceļu. Kopsummā var vērtēt, ka rietrumos no dzelzs priekškara atrodas 25 000—30 000 latviešu, kas kapitulācijas brīdī nēsāja formu. Pieskaitot ģimenes locekļus, droši var teikt, ka puse no latviešiem, kas atrodas brīvajā pasaulē saistās tieši ar leģionu.

Sportistes A. Niklases liktenis

Sportistes Alises Niklases vārds visiem vēl atmiņā, bet kas ar viņu noticis, to nezina neviens. Beidzamos kaŗa gados apcietinājumā man izdevās viņu šad un tad sastapt, tamdēļ atļaušos pastāstīt par viņu to, ko zinu.

Alisi Niklasi pazīstu kopš 1933. g. Ap 1935. gadu uz mana ierosinājuma viņa iestājās LSO. Iestāšanās anketi parakstīju es un Valdis Briedis. Tā sākās viņas sporta karjēra Dekšenieka vadībā. 1942. g. satiku Rīgas prefektūrā, kur viņa strādāja kriminālpolicijā (agrākos gados viņai izsekošana sevišķām personām bija sports). Tad kādu dienu sastapu viņu prefektūras gaitenī saraudātu seju. Kad aizgāju istabā, Niklase stāstīja: „Šitie suņi, lidēji, nodevēji. Īstie puikas cīņas frontē, bet viņi te..." Pēc pāris dienām dzirdēju, ka Alise Niklase apcietināta. Pēc 3 mēnešiem izņāca runāt ar kriminālpolicijas priekšnieka palīgu, ierunājos arī par Niklasi. Priekšnieks paskaidroja, ka viņa ir apcietināta, bet, cerams, drīz atbrīvošot.

Vēlāk klīda baumas, ka N. cietumā mirusi vai zaudējusi prātu. Bet kad 1944. g. maijā pats nokļuvu Centrālcietumā, dabūju dzirdēt, ka N. sēžot vieninieka kamerā. Reiz ejot uz pirti patiešām 2. stāva vieninieku blokā, apm. 3. logā no kreisās puses ieraudzīju Alisi. Viņa mani pazina. Arī vēlāk, šad un tad izdevās mums saskatīties, bet sazināties nebija iespējams. Viņa izskatījās samērā labi.

Tā pienāca 29. septembris, kad mūs evakuēja. Nostādīja visus ierindā pie vieninieku blokiem. Izveda sievietes, bija arī Niklase. Viņa nostājās rindā kā pirmā, stāja bija moža, pat demonstratīva. Viņa iesaucās skaļā balsī: „Lai dzīvo Latvija!"

Uzraugi viņu apsauca.

Pulkstenis bija apm. 14 p. p., kad devāmies uz ostu. Veda mūs pa Matīsa, Valdemāra un Ķieģeļu ielu, tad gar Strēlnieku dārzu. Pa ceļam daudzi muka. Bijām ap 500 apcietināto. No centrālcietuma un Salaspils. Mūs pavadīja 4—6 cietuma uzraugi. Nostādīti tikām kolonnā pa pieci, bet gājām nekārtīgā ierindā. Krastmalā atļāva apsēsties. Ap pl. 19 piebrauca liels kuģis un cietumniekus sadzina tajā, sievietes priekšgalā, vīriešus pakaļgalā. Sagājām kuģī bez kādas kārtības un skaitīšanas.

Kuģis jau agrāk bija pārvadājis „dzīvo kravu". Visos piecos kuģa stāvos bija 2-stāvu lāviņas. Pl. 21 devāmies jūrā. Līdz Daugavgrīvas bākai nedrīkstējām neviens parādīties uz klāja. pēc tam varējām iet, kur gribējām. Sievietēm kuģa priekšgalā bija ierīkota sevišķa virtuve. Mums izdeva tikai sauso devu.

Palīdzēju virtuvei nest ūdeni un tā radās iespēja sameklēt Niklasi. Viņa man stāstīja, ka esot lepna par to, ka apcietināta kā angļu spiedze. Par savu lietu tuvāk nekā nestāstīja, un es arī neko neprasīju. Vairāk kavējāmies pie vecām atmiņām un kopējām paziņām. Viņa lūdza, lai es sameklējot kādu virsleitnantu no Salaspils apcietinātajiem, uzvārda vairs lāga neatceros, laikam bija Vizulis. Sameklēju šo vīru, un man to izdevās iedabūt kuģa priekšgalā pie virtuves darbiem, — tātad arī pie Niklases.

Kad iebraucām Dancigā. neviens negribēja ņemt pretim. Kuģis vairākkārt braukāja starp Dancigu un Gotenhafenu, kamēr pēc 2 dienu stāvēšanas pietauvojās krastā, kur atradās jau garš vilciena sastāvs. Mūs sadzina vagonos. Īsi pirms tam atsveicinājos no Niklases. Tas bija 1944. g. 1. oktobrī, ap pl. 16 vai 18 p. p. Lopu vagonos braucām vairāk kā 84 stundas Berlīnes virzienā. Pēdīgi atradāmies Saksenhauzenas koncentrācijas nometnē. Šautenēm apbruņoti vācu jaunieši dzina mūs pusriksī vairāk kā 5 km no stacijas uz nometni. Kopš tās dienas Niklasi vairs neesmu sastapis. Vēlāk pēc kapitulācijas man stāstīja, ka N. it kā mēģinājusi bēgt un pēc tam pazudusi.

A. Kalniņš

Mūsu tiesiskais stāvoklis Vacijā

Trimdas dzīvē mūsu tiesību laukā Vācijā esam jau pārdzīvojuši vairākus posmus. Mūsu pavalstniecības jautājumā ir bijuši dažādi ieskati katrā Vācijas okupācijas joslā. Ir daudz un dažādi lemts Vācijas tiesās, vai esam Padomju savienības pavalstnieki, bezpavalstnieki vai arī Latvijas pavalstnieki. Šim jautājumam ir vienmēr bijusi ļoti svarīga nozīme laulību šķiršanas lietās, masturības tiesību piešķiršanā, ieskaitot kādu par mirušu, adopcijas gadījumos utt. Ja sākumā mums Vācijas tiesas piešķīra masturības tiesības un mūsu laulības šķīra kā bij. Latvijas pavalstnieku laulības, tad vēlāk vācu tiesas šo praksi grozīja, motivējot ar to, ka Latvijas likumu piemērošana (atzīstot mūs par Latvijas pavalstniekiem) nerodot apstiprinājumu praktiskā dzīvē: ne visās valstīs — kā arī pašā Latvijas territorijā — Latvijas brīvvalsts likumi netiekot piemēroti un tāpēc tos vācu tiesas nevarot likt savu spriedumu un likumu pamatā. Šī ieskatu dažādība pamatojas uz to, atzīt vai neatzīt 1940. gada Latvijas okupāciju.

Lielu skaidrību šinī jautājumā ienesa pag. gadā no augstiem komisāriem izdotais speciālais likums. Tas nosaka, ka izlemjot vācu tiesās DP lietas, kam ir IRO statuss, piemērojamas vācu tiesību normas. Atklāts paliek jautājums par tiem latviešiem, kuŗiem minētā IRO statusa nav.

Liels un svarīgs notikums mūsu tiesiskā stāvokļa noteikšanā Rietumvācijā radās ar 1950. gada 1. jūliju, kad ar okupācijas varas rīkojumu tikām oficiāli pārskaitīti vācu saimniecībā. Šis ir atkal viens jauns posms mūsu trimdas tiesību laukā. Ja līdz minētam datumam mēs vairāk vai mazāk atradāmies okupācijas varas aizsardzībā ar speciāliem rīkojumiem katrā okupācijas joslā, tad tagad šī aizsardzība ir samazināta līdz minimumam. Tomēr starp amerikāņu un angļu joslām vēl šodien pastāv zināma starpība bij. DP tiesībās un pienākumos. Administratīvā ziņā nu esam pilnīgi pakļauti vācu iestādēm, ko vislabāk izsaka pats jēdziens — „iekļaušana vācu saimniecībā".

Attiecībā uz mūsu publiskām tiesībām, jānogaida vēl galīgs izkārtojums. Vācu presē bija ziņots, ka Bonnas valdība izstrādājusi attiecīgu likumprojektu par bij. DP tiesībām Vācijā, kas nodots attiecīgām parlamenta komisijām apspriešanai. Šo projektu ļoti atzinīgiem vārdiem atzīmēja vadošais amerikāņu joslas laikraksts Die Neue Zeitung savā ievadrakstā Wertvoller Beitrag. Turpretī kādā mūsu laikraksta numurā bija minēts kāds Lejassaksijas ierēdņa paskaidrojums, ka šis projekts par speciālu likumu nemaz nekļūšot, bet tas tikšot ietilpināts vispārējā likumā par bezpavalstniekiem un ārzemniekiem.

Pagaidām bij. DP tiesības Rietumvācijā, kamēr stāsies spēkā speciālais likums, starp citu noteiktas Bonnas valdības 1950. g. 4. aug. deklarācijā „Erklärung der Bundesregierung über die Rechte von Verschleppten Personen" (publicēts Bundesanzeiger 156. n-rā 16. 1. 50 un britu joslas oficiālā biļetenā Monthly Report of the Control Commission for Germany 8. n-rā, 1950. g. augustā, 71. lapā). Kā jau minēju, tas vēl nav likums, bet deklarācija, kurai tomēr ir svarīga nozīme mūsu tiesību laukā, jo izsaka vācu valdības viedokli šinī jautājumā.

Šai deklarācijai ir ievads un 3 panti. Ievadā paskaidrots Vācijas valdības nolūks ņemt DP savā tiesiskā aizsardzībā un viņu stāvokli noteikt pēc UN vispārējiem principiem.

Pirmais pants nosaka, ka Rietumvācijas valdības aizsardzībā pārgājuši un no dzimtenes atrauti ārzemnieki (Heimatlosen Ausländer) pielīdzināti Rietumvācijas iedzīvotājiem. Bez likumīga pamata tos nevar no Rietumvācijas izraidīt un pret viņu gribu nevar tos izsūtīt uz to valsti, no kurienes viņi nākuši.

Otrā pantā noteikts, ka minētiem ārzemniekiem piešķirtas Rietumvācijas satversmes 1.—19. par. minētās pamattiesības (Grundrechte). Minētā Rietumvācijas satversme, kā zināms, pieņemta 1949. gada 23. maijā un tajā ir pavisam 146 par. Tā nosaka Vācijas parlamenta (Bundestag), valsts padomes (Bundesrat), valsts prezidenta, ministru prezidenta (Bundeskanzler) un citu Vācijas centrālo iestāžu, tiesības un pienākumus. Satversmes 1. nodaļa (1.—19. p. p.) veltīta pamattiesībām: personas neaizskaramībai, vienlīdzībai likuma priekšā, ticības brīvībai, runas un rakstu brīvībai, sapulcēšanās brīvībai, dzīvokļa neaizskaramībai, patvēruma tiesībām politiski vajātiem, visādu lūgumu un pārsūdzību iesniegšanas tiesībām utt. Satversmes 7. pants piem. starp citu nosaka, ka ticības mācība oficiālās skolās ir obligātorisks priekšmets, kas ir svarīgi kārtojot latviešu skolu lietas Vācijas skolās. Ticības mācība principā jāpasniedz mātes valodā, kā tas ir kultūrālā pasaulē pieņemts. Beidzot deklarācijas 3. pants nosaka, ka Rietumvācijas valdība ārzemnieku tiesību galīgā noteikšanā vadīsies no starptautiskās bēgļu konvencijas, kas parakstīta 1933. g. 28. oktobrī.

Tāds īsumā ir mūsu pašreizējais tiesiskais stāvoklis Rietumvācijā. Daudz kas attiecīgās no vācu vietējo iestāžu stājas un rīcības. Bet kur tas vajadzīgs, ieinteresētiem tautiešiem ieteicams vadīties no augstāk izteiktiem apsvērumiem.

Mag. iur. J. Klucis

Ērģeļu koncerts meža mājiņā

Vācu kaŗavīra kaŗa laika piedzīvojumi Latvijā

Vācu laikraksts Lübecker Nachrichten pirms kāda laika sniedza aprakstu par vācu zemnieka Albrechta Christerna pašbūvētām mājas ērģelēm, kas, pēc paša konstruktora domām, esot pirmās tādas Eiropā. Pēc tam uz šo rakstu atsaucās lasītājs G. I. Haukols, pastāstot savu pieredzējumu kaŗa laikā Latvijā, kur sastapies ar latviešu zemnieku — mājas ērģeļu konstruktoru. Tālāk atstāstam Haukola īpato un interesanto piedzīvojumu.

Toreiz 1944. gadā vadīju saimniecības komandu, kas cirta kokus biezu mežu klātā un partizānu apdraudētā apgabalā. Kokus pārstrādāja gāzģenerātoru malkā. Apvidus bija ļoti vientulīgs, tālu no visiem centriem un atstāja neskartas pirmatnības iespaidu.

Kāds no maniem instruktoriem reiz pastāstīja man par vientuļu zemnieka māju mežā, kur it kā atrodoties mājas ērģeles. Nolēmu kopā ar instruktoru un latviešu tulku šīs mājas uzmeklēt. Atradu nelielu, stipri vecu, no baļķiem celtu māju ar divām istabām. Viena mājiniekiem kalpoja par guļamo, otra par dzīvojamo istabu sīkiem lodziņiem un milzīgu krāsni. Šai istabā arī atradās pieminētais brīnums.

Veselu trešdaļu istabas aizņēma cieši iebūvētas ērģeles. Vecais zemnieks, kas pirmo reizi redzēja vācu kaŗavīrus, sākumā satrūkās, bet nomierinājās un pat kļuva runīgs, kad ar tulka palīdzību uzzināja, ka visa mūsu interese veltīta viņa ērģelēm.

Daudz ko no redzētā un zemnieka pastāstītā šais gados esmu aizmirsis, bet atmiņā man vēl palicis galvenais no veča mūža stāsta. Jau no jaunības dienām viņa sapnis bijis — pašam uzbūvēt sev ērģeles, jo baznīca bija ļoti tālu un grūti sasniedzama. Mantojis no tēva mājas, viņš drīz arī ķēries pie darba, kas aizņēmis visu brīvo laiku, apmēram divdesmit labākajos mūža gados. Zemnieka mērķis bija paveikt savu iecerēto uzdevumu vienīgi paša spēkiem, paša materiāliem un paša vienkāršiem darba rīkiem. Ar pašām ērģelēm viņš ticis galā labi, tikai ar klaviatūru bijušas grūtības. To viņš beidzot bijis spiests iegādāties par naudu, un tā vinam, cik atceros no stāsta, piegādāta pa apkārtceļiem no Vācijas. Viss pārējais bija veidots no apkārtējā meža kokiem. Stabules bija izdobta resnuma koku stumbri ar izdedzinātu vidu, un tās bija prasījušas lielāko daļu laika un lielākās pūles.

Neatceros vairs, cik stabuļu un reģistru bija ērģelēm, bet dzīvi man atmiņā iegūlusies aina, kad vecais latviešu mežinieks svinīgi, ar lielu iejūtu un labu prasmi nospēlēja mums priekšā dažus gabalus. Lielo ērģeļu varenās skaņas brāzmainos akordos piepildīja sīko, piesmakušo telpu, bet tomēr bija labi baudāmas ausij. Arī visa zemnieka ģimene, kuŗas kustības brīvību jau tā mazajā telpā vēl jo vairāk ierobežoja milzīgais instruments, sēdēja pie galda un bijīgi, kā katru vakaru, klausījās ģimenes galvas mūzicēšanā uz burvja rīka.

No pieredzējuma biju tā iejūtīgināts, ka pēc kādām dienām vēlreiz uzmeklēja meža ērģelnieku, šoreiz paņemot līdzi kādu kaŗa biedru — ērģeļu lietpratēju, kā arī kaut kur sadzītas notis. Nu izrādījās, ka ērģelnieks notis nemaz nepazīst, bet visu spēlē no galvas, varbūt pat pats improvizējot. Tad pie ērģelēm piesēdās mans biedrs un, iepazinies ar mazliet neparasto instrumenta techniku, nospēlēja mums dažas pazīstamas vācu baznīcas un tautas dziesmas. Mans biedrs bija pārsteigts par ērģeļu nevainojamo skaņu, kas tik primitīvam instrumentam bija gandrīz neticams sasniegums.

Mājas saimniekam šīs jaunās, svešās melodijas bija liels pārsteigums, un viņš kā apskaidrots klausījās ērģeļu skaņās, it kā pilnīgi uzsūkdams sava instrumenta skaņu jaunos veidus. No visa bija redzams, ka vecajam zemniekam ir laba mūzikāla atmiņa un izjūta. Vienmēr jauna manam draugam bija jāspēlē un vecais ar visu ģimeni aizgrābti klausījās. Tikai tuvojoties vakaram un krēslai, kad mēs partizānu draudu dēļ vairs nevarējām atlikt mājupceļu, mūs beidzot arī palaida.

Diezin vai mazā vientuļā meža mājiņa vēl tagad stāv un vai tur tagad vēl vakaros atskan spēcīgas ērģeļu skaņas? — Tā nobeigumā jautā raksta autors, kas, diemžēl, gan nenosauc nevienu vietu vārdu, pat neapzīmē tuvāk apgabalu Latvijā, kur vinam bijis šis vienreizējais pieredzējums.

M. D.

NO RĪGAS RADIOFONA

Padomju Latvijā 9 augstsko'as

STAĻINISKI CEPUŖU MODEĻI — EGLĪTES VAKARI AR UGUNSDZĒSĪBAS APARĀTIEM — LĪGATNES PAPĪRS OGOŅOKAM — VENTSPILS TAUTAS NAMS GUĻ

Fabrikas Rīgas cepure ražojumus tagad pazīstot Ļeņingradā, Igaunijā, Baltkrievijā, Lietuvā un citās draudzīgās republikās. Apgādāti 80 jauni staļiniski modeļi. Divpadsmit modeļi nosūtīti uz Maskavu, pavasara un vasaras modeļu skatei. Tagad fabrikās strādājot trīs reiz vairāk strādnieku nekā piegādes sākumā, jo sakarā ar sociālistiskās apziņas celšanos, cēlusies arī pilsoņu gaume pēc kultūrālām galvas segām.

Sakarā ar Jaungada eglīšu dedzināšanu Rīgas izpildkomiteja izdevusi rīkojumus par sarīkojumu kārtību un drošību. Eglītes novietojamas zāles vidū. Aizliegts lietot vati un Bertoleta sāli. Eglītes apgaismot atļauts vienīgi ar elektriskām spuldzēm, vadus spuldžu pievadiem drīkst lietot tikai atbilstošus 220 voltiem. Elektrisko zvanu un radiovadus aizliegts lietot. Eglītes sarīkojuma telpās arvien jāatrodas ugunsdzēšanas aparātiem un ūdenim. Turklāt pie sienas jābūt uzliktam plānam kā evakuēt bērnus, ja telpās izceļas ugunsgrēks. Pie tālruņa aparāta novietojams saraksts ar tuvākās ugunsdzēsības komandas telefonu. Eglītes vakaru drīkst rīkot tikai tad, ja telpas apskatījis un par piemērotām atzinis ugunsdzēsības pārstāvis (var būt arī MVD). Jā, padomju eglīte nav joku lieta.

Boļševistiskai kritikai un paškritikai esot jāuzrāda kļūdas arodbiedrību darbībā, (acīm redzot situšas pāri ģenerāllīnijas auklai). Padomju zemē arodbiedrības esot komūnisma skola (pilsoniskās zemēs strādnieku interešu aizstāvētāja). Arodbiedrības atbildīgas arī par to, ka Rīgas atspeŗu rūpniecības komitejas priekšsēdētājs Lavrenko steigā sagatavojis ziņojumu darba atskaitei, kur neesot bijis kritikas, ne paškritikas. Ļaudis šajās sapulcēs neesot varējuši neko mācīties.

Padomju kultūra tomēr plaukst. Buržuju Latvijā bijis 11 proc. analfabētu pieaugušo starpā, tagad pāri palikuši 1550 (droši vien šis skaitlis nule reducēts uz pusi). Toties esot 208.000 skolēnu, pavisam atvērtas 75 vakarskolas strādnieku un lauku jaunatnei. Pastāvot 9 augstskolas ar 9500 studentiem. Bez tam 66 technikumi (pasakaini skaitļi). Bez tam vēl tūkstoši mācoties neklātienes kursos. Pad. Latvijā tagad esot 62 kultūras nami, 500 tautasnami (tie laikam bez kultūras), 1200 bibliotēkas, 200 kolhozu klubi. Šur un tur kultūras jaunradē esot nepilnības un trūkumi, piem., Alūksnes rajonu neapmierinoši apkalpojot kino. Ventspils tautasnams nedarot neko (kas guļ, tas negrēko).

Līgatnes papīrfabrikas dir. Volgins vadībā piegādājot papīru tagad visiem vērtīgākiem Pad. savienības izdevumiem, piem. žurnālam Ogoņok, Vokrug svieta. 1951. gadā ražošot 30 milj. burtnīcu, kuŗas sūtīšot uz brālīgajām republikām.

Mākslinieku savienības sekretārs Likums paziņojis, ka nākošgad celšot māksliniekiem namu.

Turpretim Kuldīgas kolhoza kopdarbības agrotechnisko kursu 30 audzēkņus Maskavas firmas apgādājušas ar zīmuļiem un burtnīcām (augstsirdīga dāvana).

Latvijas izglītības darbinieku arodbiedrības republikaniskās komitejas prezidija sēdē Kirova rajona komitejas priekšsēdētājs Feldmanis ieteicis skolotāju Puķudruvu kā kandidātu centrālajā vēlēšanu komitejā.

Vitamīnu rūpniecība pūlās iegūt jaunas receptes vitamīnu preparātiem. Ar katru gadu pieaugot pieprasījumu skaits pēc preparātiem, kuŗus laižot „brīvā tirgū". Pērn ražots divreiz vairāk vitamīnu nekā iepriekšējos gados. Pepsinoganu, kuņģa darbības sekmēšanai Rīga ražojot visai Pad. savienībai (prof. Kirchenšteins nopelns). Liels pieprasījums esot pēc glikozes un C-vitamīniem.

Leļļu teātra galv. inž. Burovs (nezin kur palikusi Mirdza Ķempe) paziņojis, ka teātris iestudēšot Timuru un viņa komandu, Runcis zābakos un Mušu ķēniņu.

Bērnu un jaunatnes literātūras konkursā, ko izsludināja pirms gada, pirmo godalgu neviens nav ieguvis (laikam trūkst partijas stāža). Otro ieguvis Immermanis (žīdiņā), trešās godalgas piešķirtas Sauleskalnam (Vold. Zonbergam) un Elīnai Zālītei.

27. decembrī Rīgas raidītājs nebeidza raidījumus ar koncertu mongoļiem (tā tad Latvijā ir savi mongoļi, jo Mongolijā Rīgas raidītāju nedzird).

...eris meža mājiņā

...ka pieredzējumi Latvijā

...tējā meža kokiem. Stabules bija dažāda resnuma koku stumbri ar izdedzinātu vidu, un tās bija prasījušas lielāko daļu laika un lielākās pūles.

Neatceros vairs, cik stabuļu un reģistru bija ērģelēm, bet dzīvi man atmiņā iegūlusies aina, kad vecais latviešu mežinieks svinīgi, ar lielu iejūtu un labu prasmi nospēlēja mums priekšā dažus gabalus. Lielo ērģeļu varenās skaņas brāzmainos akordos piepildīja sīko, piesmakušo telpu, bet tomēr bija labi baudāmas ausij. Arī visa zemnieka ģimene, kuras kustības brīvību jau tā mazajā telpā vēl jo vairāk ierobežoja milzīgais instruments, sēdēja pie galda un bijīgi, kā katru vakaru, klausījās ģimenes galvas mūzicēšanā uz burvja rīka.

No pieredzējuma biju tā iejūsmināts, ka pēc kādām dienām vēlreiz uzmeklēja meža ērģelnieku, šoreiz paņemot līdzi kādu kara biedru — ērģeļu lietpratēju, kā arī kaut kur sadzītas notis. Nu izrādījās, ka ērģelnieks notis nemaz nepazīst, bet visu spēlē no galvas, varbūt pat pats improvizējot. Tad pie ērģelēm piesēdās mans biedrs un, iepazinies ar mazliet neparasto instrumenta techniku, nospēlēja mums dažas pazīstamas vācu baznīcas un tautas dziesmas. Mans biedrs bija pārsteigts par ērģeļu nevainojamo skaņu, kas tik primitīvam instrumentam bija gandrīz neticams sasniegums.

Mājas saimniekam šīs jaunās, svešās melodijas bija liels pārsteigums, un viņš kā apskaidrots klausījās ērģeļu skaņās, it kā pilnīgi uzsūkdams sava instrumenta skaņu jaunos atveidus. No visa bija redzams, ka vecajam zemniekam ir laba mūzikāla atmiņa un izjūta. Vienmēr no jauna manam draugam bija jāspēlē, un vecais ar visu ģimeni aizgrābtībā klausījās. Tikai tuvojoties vakaram un krēslai, kad mēs partizānu draudu dēļ vairs nevarējām atlikt mājupceļu, mūs beidzot arī palaida.

Diezin vai mazā vientuļā meža mājiņa vēl tagad stāv un vai tur arī tagad vēl vakaros atskan spēcīgas ērģeļu skaņas? — Tā nobeigumā jautā raksta autors, kas, diemžēl, gan nenosauc nevienu vietu vārdu, pat neapzīmē tuvāk apgabalu Latvijā, kur viņam bijis šis vienreizējais piedzējums.

M. D.

...ijā 9 augstsko'as

— EGLĪTES VAKARI AR UGUNS... GATNES PAPĪRS OGOŅOKAM — TAUTAS NAMS GUĻ

...tūkstoši mācoties neklātienes kursos. Pad. Latvijā tagad esot 62 kultūras nami, 500 tautasnami (tie laikam bez kultūras), 1200 bibliotēkas, 200 kolhozu klubi. Šur un tur kultūras jaunradē esot nepilnības un trūkumi, piem., Alūksnes rajonu neapmierinoši apkalpojot kino. Ventspils tautasnams nedarot neko (kas guļ, tas negrēko).

Līgatnes papīrfabrikas dir. Volgina vadībā piegādājot papīru tagad visiem vērtīgākiem Pad. savienības izdevumiem, piem. žurnālam Ogoņok, Vokrug svieta. 1951. gadā ražošot 32 milj. burtnīcu, kuras sūtīšot uz brālīgajām republikām.

Mākslinieku savienības sekretārs Likums paziņojis, ka nākošgad cels māksliniekiem namu.

Turpretim Kuldīgas kolhoza kopdarbības agrotechnisko kursu 30 audzēkņus Maskavas firmas apgādājušas ar zīmuļiem un burtnīcām (augstsirdīga dāvana).

Latvijas izglītības darbinieku arodbiedrības republikaniskās komitejas prezidija sēdē Kirova rajona komitejas priekšsēdētājs Feldmanis ieteicis skolotāju Pukudruvu kā kandidātu centrālajā vēlēšanu komitejā.

Vitamīnu rūpniecība pūlās iegūt jaunas receptes vitamīnu preparātiem. Ar katru gadu pieaugot pieprasījumu skaits pēc preparātiem, kurus laižot „brīvā tirgū". Pērn ražots divreiz vairāk vitamīnu nekā iepriekšējos gados. Pepsinoganu, kuņģa darbības sekmēšanai Rīga ražojot visai Pad. savienībai (prof. Kirchenšteina nopelns). Liels pieprasījums esot pēc glikozes un C-vitamīniem.

Leļļu teātra galv. inž. Burovs (nezin kur palikusi Mirdza Ķempe) paziņojis, ka teātris inscinēšot Timuru un viņa komandu, Runcis zābakos un Mušu ķēniņu.

Bērnu un jaunatnes literātūras konkursā, ko izsludināja pirms gada, pirmo godalgu neviens nav ieguvis (laikam trūkst partijas stāža). Otro ieguvis Immermanis (žīdiņš), trešās godalgas piešķirtas Sauleskalnam (Vold. Zonbergam) un Elīnai Zālītei.

27. decembrī Rīgas raidītājs nobeidza raidījumus ar koncertu mongoļiem (tā tad Latvijā ir savi mongoļi, jo Mongolijā Rīgas raidītāju nedzird).

PA JAUNĪBAS TEKĀM

Kādēļ Baltijas jūra nepārplust?

RAKSTS PAR MŪSU ZVEJNIEKU DZĪVI UN DARBU SAVAS LABKLĀJĪBAS CELŠANAI

Mūsu dzimtenē līdz šim vēl nav atrasts ne zelts, ne sudrabs, ne akmeņogles, ne nafta — neviena no tām zemes bagātībām, kas daudzas valstis padarījušas bagātas. Un tomēr valsts savos brīvības gados bija bagāta un diženа.

Mūsu zemes bagātības ir pavisam īpatnējas. Vispirms par mūsu zemi un jūru lika runāt dzintars. Tas atrodams tikai Baltijas jūras krastos, kur sensenos laikos auguši dzintara koki un savus sveķus atstājuši daudziem vēlākiem gadiem. Latvijas brīvības laikos blakus mūsu galvenajiem iekšzemes ražojumiem — kokiem, sviestam, liniem u. c., stāvēja mūsu īpatnējie zvejniecības ražojumi, ko pārdevām 32 dažādās valstīs, piem., ķilavas, ko, izņemot Igauniju, neražoja neviena cita valsts pasaulē. Tāpat šprotes eļļā, ko galvenā kārtā eksportēja uz Sav. Valstīm. Tad vēl — mūsu žāvētais lasis, ceptie nēģi un dažādi zivju konservi. Visu šo ražojumu devēja bija mūsu jūra un mūsu zvejnieku sūrie pūliņi.

Cik gadus latviešu zvejnieks mitis Baltijas jūras krastos, to noteikti pasacīt nevar neviens. Ir zināms tikai, ka viņš zvejojis tur jau ļoti sen, bieži braucis sirot un tirgoties svešās aizjūras zemēs, bet bieži arī cīnījies ar svešiem sirotājiem un tirgojies ar svešiem tirgotājiem savā zemē. Baltijas jūras izcelšanās guļ tālā senatnē, bet savās tagadējās robežās — no Rīgas un Pērnavas līčiem līdz Lībekas līcim — tā viļņo jau kādus 7000 gadus. Teorētiski mūsu jūrai vajadzētu pārplūst un gadu no gada arvienu tālāk applūdināt savus krastus, jo pašu jūras ūdens masu aprēķina uz 21 700 kub. km, bet 250 upes, kas ietek Baltijas jūrā, dod gadā 465 kub. km ūdens, nokrišņi dod 206 kub. km, bet izgaro tikai 182 kub. km. Pāri paliek ik gadus tātad 489 kub. km liela ūdens masa. Kur tā pazūd? Laimīgā kārtā pa Dānijas šaurumu tā plūst prom uz Ziemeļjūru. Aizplūstošā ūdens masa patiesībā ir vēl daudz lielāka, jo sāļākais Ziemeļjūras ūdens pa ūdens apakšējiem slāņiem iespiežas savukārt Baltijas jūrā.

No 5600 km garās Baltijas jūras piekrastes 500 km pieder Latvijai. Brīvības gados šajā joslā 80 apdzīvotos zvejas centros mājoja 6—7 tūkstoši zvejas darba darītāju, ieskaitot piederīgos, kas arī piedalījās dažādos zvejniecības palīgdarbos. Cik to tur vēl ir šodien, grūti pateikt, jo daudzi rajoni ir nocietināti un nosprostoti jaunam kaŗam. Zveja tur aizliegta, paši zvejnieki aizvesti vergu darbos un daudzi klīst pa svešām zemēm.

Latviešu zemnieks arvien bijis ļoti organizēts, un šogad paiet 50 gadu kopš pirmās oficiālās latviešu zvejnieku biedrības dibināšanas. Dažādi kopdarbības veidi, kā zvejnieku brālības, zvejas draudzes, zvejas arteļi u. c. mūsu zvejniekiem bijuši gan jau arī agrāk, bet tikai 1901. gadā Bigauņciema un Lapmežciema zvejniekiem izdevās dabūt valdības atļauju reģistrēt statūtus un dibināt Slokas jūrmalas zvejniecības biedrību, pirmo šāda veida organizāciju Latvijā. Tās mērķis bija — rūpēties par zvejnieku vispārēju labklājības celšanu. Gadu vēlāk šādu pat biedrību nodibināja arī Liepājas zvejnieki, sekoja arī daudzas citas vietas. Ar to sākās mūsu zvejniecības augšupejas ceļš, kas kulmināciju sasniedza Latvijas brīvības gados. Jūras zvejas raža tad sasniedza 14 milj. kg zivju gadā. Pārējām Baltijas jūras valstīm tajā laikā bija: Vācijai — 43 milj. kg, Zviedrijai — 42 milj. kg, Somijai — 19 milj. kg, Dānijai — 7 milj. kg.

Pirms 50 gadiem, kad zvejniecības biedrības tikko sāka darboties, dzīve zvejnieku ciemos bija „tukša un neiztaisīta". Tikai retam zvejniekam bija sava saimniecība. Zvejas laivas nebija pietiekami drošas. Tās dzina tikai ar airiem un burām. Jūrā bieži notika nelaimes gadījumi, jo nebija mūslaiku iestāžu, kas palīdzētu noteikt vētru tuvošanos. Zvejnieki nebija arī apdrošināti. Daudzas atraitnes un bāriņi palika bez apgādniekiem. Zvejas ierīces bija dārgas, jo tīklus auda tikai rokām, bet zivju cenas lētas, jo tikai retās vietās bija kāds zivju uzpircējs, un arī tas bieži nedarbojās visu gadu. Tā zivis nereti nebija kur likt, un zveja vislabākā sezonā bija pat jāpārtrauc.

Zvejniecības biedrības savu svētīgo zvejnieku atbalstīšanas darbu veica apm. 25 gadus. Tās palīdzēja zvejniekiem tikt pie savām saimniecībām, izgādāja aizdevumus ēku celšanai, rīkoja dažādus priekšlasījumus, zvejniecības kursus u. t. t. Tika organizēti arī „zivju kantori", t. i. kopēja zivju nogāde lielākos tirgos.

Vēlākos gados sākās zvejnieku kooperātīvu dibināšana. Pirmo zvejnieku kooperātīvu nodibināja Mazirbes jūrmalā 1927. g. Jau gadu vēlāk tādu pat nodibināja Liepājā, tad Ventspilī, Kolkasragā, Lapmežciemā, Ragaciemā, Zvejniekciemā u. c. Daudzos priekšlasījumos, kursos un pārrunās zvejnieku saime bija jau tik tālu sagatavota, ka varēja uzņemt saimniecisku lietu kārtošanu. Ar šo laiku tad arī zvejnieku kooperātīvi, valdības iestāžu atbalstīti, sāka pārņemt zvejnieku apgādi ar tīkliem, diegiem, virvēm, burām, degvielām un visu citu, kas nepieciešams zvejas darba veikšanai. No otras puses — tie sāka arī zivju pārstrādāšanu un izvietošanu un ar laiku spēja noņemt visu zvejas ražu un garantēt ražotājam apmierinošas cenas. Zvejnieku ciemos sāka celt zivju kopžāvētavas un kopsālītavas. Zivju transporta automobiļi, ko sākumā deva valdība, veica zivju transportus uz tāliem iekšzemes centriem, kur zivis agrāk nekad nesaņēma. Rezultātā — viss tīrais atlikums no zvejnieku apgādes un zivju izvietošanas nonāca atpakaļ pašu zvejnieku rokās. Noplukušo būdiņu vietā sāka celt jaunas mājas, ierīkoja dārzus.

1940. g. atnāca austrumu „kultūras nesēji". Tie spieda zvejniekus iestāties arteļos, kas mūsu zemē sen jau bija novecojušies. Zvejnieku kooperātīviem, t. i. pašiem zvejniekiem piederošos īpašumus — zivju kopžāvētavas, kopsālītavas, zivju miltu fabriku, ledus pagrabus, laivu būvētavas, degvielu tvertnes, zivju transporta automobiļus un daudzus citus dažādus pasākumus „labprātīgi" vajadzēja atdot valstij. Tā paši zvejas darba darītāji tika nobīdīti atkal pie malas — no labklājības nabadzībā.

Ja taisnība reiz uzvarēs, tad arī zvejnieku saime reiz atkal kļūs noteicēja par savu dzīvi un darbu.

P. Ludvigs

Šēkspīrs

Sonets mīļajai

(117. soneta)

Jūs atvainosit, bet lai vārsmās viss
Plūst pāri, mana sirds ko gadiem krāj!
Vai būtu jūsu sirds jau tuksnesis,
Ko senu dienu rūgtas ēnas klāj?

Daudz dejās trakās gan kopš dienas tās,
Kad jūs man smaidījāt, ir virpojis mans laiks,
Es spītēju jums šajās kaislībās,
Bet gadiem ejot, skaidrojies mans vaigs.

Un dzīve — vilnis krastā atduras,
Ir katrai dienai vakars kluss un tīrs,
Un sirdī dziļi tad vien dzeldē tas:
Tā dzīve aiziet, mūsu gaitas līdz!

Kas palicis? Kur es lai tālāk ietu?
Jel dodiet savā sirdī mājas vietu!

No angļu valodas atdzejojis
Oļģerts Rūsis

Mēs un franči

DISKUSIJAS LATVIEŠU SABIEDRĪBĀ PARĪZĒ

Vecs temats. Tikai nodaļa tai dzīves stāstā, kam virsrakstu varētu likt: emigranti un iezemieši. Temats ar variācijām, atkarībā no emigrantu un iezemiešu nacionālās piederības.

Šo tematu Latviešu palīdzības biedrības Francijā valde bija likusi pamatā savam diskusiju vakaram janvāra sākumā Parīzē. Diskusiju vadītājs doc. H. Pestmalis saistošā ievadījumā fiksēja dažas atsevišķas abu tautu rakstura īpašības — franču gaišo, priecīgo, smaidošo pieeju dzīves parādībām, kas gan esot visas latīņu rases raksturīga īpašība, pretēji mūsu ziemeļnieciskajam smagumam un noslēgtībai; franču gara eleganci — l'esprit — pretēji mūsu, varbūt, dziļākai, bet ārēji ne tik žilbinošai analizei. Mēs dažkārt esot ilgstošās vācu propagandas iespaidoti, ja franču gara vieglumu un eleganci uzskatot par zināmas frivolitātes pazīmi. Referents tomēr atturējās dot sprieduma vērtējumu par abu tautu raksturu, jo jautājums par hēdonismu ,kas par dzīves mērķi uzstāda vienīgi baudu, esot dziļi filozofiskas dabas un, protams, šādā diskusiju vakarā neesot atrisināms. Tālāk referents raksturoja franču valodas apbrīnojamo precizitāti jēdzienu definicijās un, beidzot — franču sievieti, par kuras tikumisko dzīvi, pateicoties Mopasana romānu lielajai popularitātei, arī mūsu sabiedrībā valdot greizi uzskati.

Sekojošās debatēs izteicās latvieši no dažādām aprindām, kas Francijā bija nodzīvojuši vairākus gadus. Daži no viņiem miera laikā apmeklējuši franču vidusskolas un vēlāk augstākās mācību iestādes. Lūk, mūziķis, kas studējis Francijā un Beļģijā, domā, ka mums esot grūti iejusties franču sabiedrībā. Viņš pats daudzkārt mēģinājis atrast ciešāku dvēselīgu kontaktu ar studiju un darba biedriem — frančiem, bet veltīgi. Viņu augstākais dzīves mērķis esot — bauda. Viņu mūžīgais smaids to šokējot, jo neesot īsts. Pēc kaŗa un sekojošās inflācijas attīstījusies jauna šķira — jaunbagātnieki. Visvairāk to radies no krējumu pārdotavu īpašnieku aprindām. Frančiem esot raksturīgs prieks par niekiem. Esot iespējama tikai pavirša draudzība.

Cienījams garīdznieks aizrāda, ka Francijā, izņemot Elzasu, baznīca šķirta no valsts. Tas nozīmējot, ka visu draudzes sabiedrisko dzīvi veidojot draudze pati, un novērots, ka franču luterāņu draudzēs atrodama īsta, neliekuļota sirsnība, kas izpaužas arī pret sveštautiešiem — ticības brāļiem. Kas reiz iegājis franču ģimenē, to uzskatot par īstu draugu. Dažkārt neesot iespējams franču laipnībai atbildēt ar ko līdzvērtīgu. Mēs paši bieži vien esot vainīgi, ja ar savu nepamatoto kritiku zaudējot franču draudzību.

Ļoti interesantu uzskatu pauda mūsu pazīstamais komponists, kas labi pārzina franču sabiedrības struktūru: iegūt draudzību franču ģimenē gadās ļoti reti, jo ārzemniekam vispār grūti iekļūt franču privātās dzīves lokā, kas izskaidrojams ar īpatnējo radniecības principu. Tālāk par brālēniem draugu loks vispār nesniedzoties, bet ja kāds šai lokā tiekot uzņemts, tad — no visas sirds. Runājot par ģimeni, franči to parasti saprotot plašākā nozīmē, nekā esam paraduši mēs. Francijā pie ģimenes piederot arī tēva un mātes brāļi un māsas, brālēni, māsīcas, kas bieži vien izkaisīti pa visu Franciju. Bet tie visi turoties kopā. Tāpēc viņiem arī neesot vajadzības pēc svešiem.

Tālāk izvirzās doma, ka franču sabiedriskā dzīve, it sevišķi Parīzē, norisinoties vairāk kafeinīcās un restorānos nekā mājās. Tā Parīzē vien esot ap 20.000 kafejnīcu un ap 5000 restorānu.

Kāds tautietis dibināti aizrāda, ka mēs uz frančiem tagad skatoties bēgļu acīm. Atcerēsimies, kā mēs paši agrāk Latvijā skatījāmies uz iebraucējiem — bēgļiem. Cits ieminas, ka toreiz mēs franču acīs bijām viņiem līdztiesīgi, jo aiz mums stāvēja mūsu valsts ar savām pārstāvībām šeit Francijā. Mūsu rokās bija šīs brīvvalsts izdotā ārzemju pase, un parasti, bija arī līdzekļi. Tagad mēs parasti esam darba meklētāji — konkurenti, kam nepieciešamas visādas uzturēšanās un darba atļaujas. — Kādēļ mums tik grūti iekļūt franču sabiedrībā? Viņu buržuāzijas acīs mēs esam pielīdzināti viņu strādniekiem, bet arī ar tiem mums grūti atrast kopēju valodu. Un tā še rodas sarūgtinājums abās pusēs.

Beigās pieskārās arī franču sievietes raksturojumam. Referents uzsvēra, ka franču sievietei piemītot lieliska gaume, tā esot laba māte un saimniece. Izpaudās doma, ka latvietei grūti nodibināt draudzību ar franču sievieti, jo pēdējā esot daudz greizsirdīgāka par latvieti. Franču meitenes tomēr ņemot mīlas lietas vieglāk nekā latvietes. Visumā izkristallizējās uzskats, ka franču vecāki savas meitas turot diezgan stingri.

Jauns teoloģijas students noslēgumā klausītājiem atgādināja prof. Jurēviča domu: neesot nemaz tik lielas atšķirības franču un latviešu raksturā, jo divas pamatīpašības esot kopīgas, proti — kā latvieši tā franči esot individuālisti un — abi meklējot ideālus. Bet kā latviešiem, tā frančiem augstākais ideāls taču ir valsts un personas brīvība.

Parīzē, janvārī.

ERVE

Margarita Kovaļevska

STĀRĶIS AUGUSTS

NO KRĀJUMA ČIEPAS PASAKAS

Tas, ko es šovakar, atmiņu kurpes spodrinādama, sev stāstu, notika sen atpakaļ. Man toreiz bija divdesmit gadu, un mana sirds bija saslimusi ar mīlestību. Ar nelaimīgu mīlestību. Es bēgu no tās trokšņainās Rīgas ielās, kāru to tramvaju zvanos, sviedu zem zirgu smagi kaltajām kājām, es pārdevu viņu ubagam vārtu ailē kā spožu un skaistu latu un saņēmu pretī svētības vārdus. Bet mīlestība vēl dziļāk ielīda sirdī un viņai sāpēja tā, kā laikam sāp arī samītam tārpam. Tad es kvēpināju viņu kafejnīcas zilajā gaisā, ļāvu tai aizšūpoties mūzikas skaņās, bet viņa palika manī, iezīdusies dziļi dziļi asinīs un sirds slēptākos kaktos.

Tad es izdomāju kaut ko pavisam neparastu. Es aizbēgu no Rīgas — svešā vidē, nezināmos ļaudīs, Daugavas Kurzemes krastā, iepretim Koknesei. Tur nebija Zemgales līdzenumu, kas liek acīm mūžam klīst tālumā, sirdij vienmēr kaut ko gaidīt un nesagaidīt. Te bija gravas un uzkalni, ceriņu ziedu ķekari līka pāri galvai, rūgta jasmīnu smarža gūla uz sirds sāpēm kā neredzamas Dieva zāles. Un manam saimniekam bija senlaicīgs vārds — Apsalons.

Viņš ierādīja man mazu dārza mājiņu, tālu projām no klētīm, kūtīm un vistu klukstiem. Visapkārt mājiņai auga sapņu pieliektas vecas ābeles, un gar durvju priekšu līkumains ceļa dzīpariņš vijās uz Staburaga pusi. Man tas patika. Manu mazo logu sargāja zilās lupīniju sveces, pāri galdam istabā liecās sārts lauzto siržu zariņš, un bites no rīta līdz vakaram zemās balsīs dūca labas un medussaldas dziesmas. Neviens cilvēks mani netraucēja savām ziņkārām acīm. Es zīmēju, vingrinājos rakstīt, bet visvairāk zīmēju un ķēpājos ar eļļas krāsām. Tā aizzīmējās pusvasara, ne īsti apjausta, ne redzēta.

Taču uz rudens pusi mājiņas otrā galā, tieši manai istabai aiz sienas, ievilkās uz dzīvi kāda sieva vārdā Marta. Viņa bija tukla, klusa, izvairīgām acīm, un viņai bija divi bērni. Vecākajam — Īvem, saules spožajā gaismā šī bija septītā vasara. Un otrs — Uģis, kas pats sev bija devis Ū vārdu, līkām kājām čāpoja trešās vasaras beigas.

Man nepatika viņu ierašanās klusajā puķu mājiņā. Līdz ar viņiem ieradās arī melni mušu bari un kaķis, kas tramdīja mana loga bezdelīgas. Un zēni staipīja degunus: „Ko tu, jaunkundze, dari?" Pati Marta reti kad bija redzama. Viņa staigāja no mājas mājā, piepalīdzēdama steidzamajos lauku darbos, un pārradās tikai uz vakara pusi, kad saule rietēja. Kaut gan man nepatika viņas vairīgās acis, es viņu tomēr sapratu. Bija taču jāpelna maize sev un bērniem, — jo zēniem nebija tēvu. Tie bija vēju aizpūsti kur kuŗais. Nu, bet Īvem un Ū nemaz nevajadzēja tādus viegli aizpūšamus tēvus. Viņi auga paši uz savu roku — šā un tā — kā sārtie burkāni Apsalona sakņu dārzā, kā Dieva sētas zālītes pļavā un grāvmalā. Varbūt tieši tādēļ viņi bija savādāki nekā tie, kuŗus rokās izauklē kā retus dārgumus. Varbūt tādēļ aizvien biežāk un biežāk manas acis uzmeklēja viņus, līdz beidzot mēs kļuvām labi draugi.

Ū no sava vēja tēva bija mantojis lielu galvu. Gāzelēdamies uz līkajām kājiņām, viņš to šūpoja uz vienu un otru pusi kā kapsētas zvanu, un salāpītais bikšu dibens vienmēr bēdīgi mitrs kūļājās viņam līdzi. Viņa acis parasti bija zemei pievērstas, un visu, ko viņš ieraudzīja — skudru vai akmentiņu — bāza mutē nogaršot. Jā, viņš mīlēja zemi.

Īve bija citāds. Droši vien viņa tēvs bija šūpojies Daugavas plostos vai augstā krastā dziedājis Martai dziesmu par mīlestību. Īvem nepatika zeme. Viņš stundām ilgi, ar ausi telefona stabam pieplacis, klausījās dīvainajā rūkoņā, un to viņš sauca par mūziku. Tikpat labi viņš atsēdās Staburaga ceļa putekļos un meta augstu gaisā trīs, četrus zirga bumbuļus reizē — ķerdams un nesaķerdams — un stāstīdams man, ka tā cirkū klauni mētā spožas stikla bumbiņas. Viņam bija debeszilas acis, kas ticēja brīnumiem, un viņš tos meklēja gaisā, mākoņos, koku zaros. Pat salmu iespraužot dunduŗa dibenā viņš gaidīja brīnumu — Dieva sodu.

Un Dieva brīnuma sods atnāca. Īve sadūra kājas īkšķi un tas sāka sāpēt. Es atminu kā šodien, ka tani dienā viņš šad tad iegaudojās, gāja palēkdamies un nenāca mums līdzi staigāt, kad es ar Ū uz pleca devos Daugavu skatīt.

Un man pašai arī bija savi brīnumi. Man toreiz patika dziedāt. Dziedāt pilnu balsi un klausīties, kā atbalss no Vidzemes krasta sūta manu dziesmu atpakaļ pāri Daugavas viļņu vizuļiem. Vai tad es vairs nebiju slima? Ak nē, tie bija tikai tādi acumirklīgi māņi. Dažreiz vakaros, klausoties mušu mirstamās dziesmas zirnekļa tīklos, es raudāju tām līdzi, un sveces gaismā dūru ar pirkstu kā dunci savu ķēmīgi melno ēnu tieši sirdī — lai viņa mirst, šī Ciepa — jo vasara arī mira. Dienas nemanītas bija savilkušās īsākas, vakari ar sudraba mēnesi debesīs izstiepās gaŗi, gaŗi, — un vientulība nespēja viņos ieausties. Ar bezmiegu kaudamās stāstiņu sev pasakas, drupināju gaisa pilis un aplūkoju tās no visām pusēm kā vienkāršus sarkanus ķieģeļus. Tas nelīdzēja.

Kādu vakaru es stāvēju zem ābeles un skatījos mēnesī: „Kāds svēts putns gan izšķilsies no šīs sudraba olas debesīs? Neredzēts pasaku putns ar zelta spalvām, dimanta acīm? Un nakti, kad pasaule gulēs, viņš zagsies ķēniņa Apsalona dārzā ābolus zagt?" Un šajā brīdī, tā runājot, debesīm pārlēca spoža astes zvaigzne.

„Zelta putns!" es teicu sev.

„Nē, slims stārķis! Atradu pļavā, tepat aiz dārza", man aizmugurē atbildēja Martas balss. Viņa nāca mājās no dienas darbiem ar kukuli maizes un priekšautā ievīstītu stārķi.

Mums četriem nu vakars bija aizpildīts. Kaut gan nāca septembŗa beigas, es stārķi iesaucu par Augustu. Man šis vārds bija mīļš.

Marta iekūra plīti, uzlika vārīt kartupeļus, mēs ietupām sārtajā uguns atblāzmā un pētījām Augustu. Dievs zina, kāda nelaime viņu bija piemeklējusi — dzērvju un meža zosu kāši sen jau bija aizklaigājuši debesīs. Viens spārns viņam karājās uz leju, mugurai bija izplūkātas spalvas. Un viņam laikam ļoti sala — viņš trīcēja. „Nometiet viņu kaktā, gan atsils", teica Marta, un mēs viņu noguldījām kaktā uz Ū vecajām biksēm. Pats Ū bēdīgs šūpoja galvu, un Īve, kam ļoti sāpēja pirksts, glaudīja stārķim slimo spārnu. Tas bija viss, kā mēs viņam varējām palīdzēt.

Nākamā dienā, Martai promesot, mēs visi trīs atkal sēdējām ap Augustu. Bet īstenībā stārķis Augusts, es un Ū sēdējām ap Īvi, jo viņš gulēja gultā ar izslietu kāju un gaudoja. Es stāstīju visādus izdomātus stāstus par stārķiem, dzērvēm un pat pūķiem, lai tikai kliedētu Īves sāpes, un mērcu Augusta knābi piena krūzē, lai dzesētu tam drudža slāpes, bet uz vakara pusi mums apnika pasakas. Mazais Ū paņēma speķa gabalu un sāka vilkt uz grīdas dīvainus taukainus lokus, bet es pati izslīdēju ārā svaigu gaisu paelpot. Mēs it kā aizmirsām stārķi Augustu, pametām to vienu tumšajā kaktā.

(Turpmāk beigas)

Jauns apgāds — jauns autors

HUGO PURIŅA EKSELENCES PIEZĪMES
LITERA, 1950

Laikā, kad Vācijas latviešu pasākumos viss šķiet un jūk — kad par spīti domu apmaiņai un dažiem solījumiem, ap latviešu kultūru un tās veidotājiem tomēr vijas arvien jūtamāka vienaldzība — dzimis rakstnieku, žurnālistu un grāmatrūpniecības darbinieku kopas jaunais apgāds Litera, kas jau paguvis apliecināt darbības sākumu ar Hugo Puriņa noveļu krājumu Ekselences piezīmes. Ne vien kopai angažēto autoru faksimili grāmatas mugurpusē, kur ierangām pat tādas prominences kā Anšl. Eglīti, populāro igauni Aug. Gailīti u. c., bet arī viss cits, kas duras acīs, paņemot rokās un pašķirstot jaunizdevumu, ļauj domāt, ka apgāda vadītāji savu mērķu īstenošanai nodosies ar dedzīgu nopietnību. Ir gādāts par labu papīru, par iedomu grafiskajā apdarē, kas uzticēta Ernai Geistautei, ir seilis korektūras darbs. Pēdējo kā pašu par sevi saprotamu lietu grāmatu iespiešanā nepieminētum, ja ik dienas vairāk nevajadzētu sastapties ar piemēriem, kas liek secināt, ka korrektors mūsu avīzēm un grāmatu apgādiem laikam gan atzīts par vismazāk vajadzīgu darbinieku ... — Par jaunā apgāda ideju, kas saistās ar kolleģiālu pašpalīdzību, jau rakstīts. Vai Litera pastāvēs un ideja attaisnosies, tas ir atkarā no latviešu intereses par grāmatu. Iedomāsimies labāko!

Ir riskanti sākt apgāda darbību ar jaunu autoru, kam nav vēl nekādas sevišķas popularitātes. No otras puses, — ir cēli attiecināt pašpalīdzības ideju ne vien materiālā plāksnē, bet arī talanta pašapziņas nostiprināšanā un spēju briedināšanā; ir cēli riskēt, lai pazīstamu rakstnieku saimē ievestu jaunu autoru, kam ir ko teikt, kaut gatavība nav vēl sasniegta. Tādā ziņā Hugo Puriņa pirmās noveļu grāmatas iznākšanu jaunā apgāda darbības sākumā kvalificēsim kā simbolisku žestu.

Hugo Puriņš katrā ziņā ir cilvēks ar talantu, tiešs jau pāri daudzām iesācēju novelēm. Pie tam, liekas, viņam būs sava loma tieši novellistikā, un tas ir svarīgi, jo tas ir žanrs, kur vismazāk redzam jaunus talciniekus. Kā kādreiz Ezeriņš iznira no pirmā pasaules kaŗa mutuļiem, tā, šķiet, arī Hugo Puriņš sācis veidoties par rakstnieku kaut cik līdzīgos apstākļos un vidē. Ir viņam vēl cita vienādība ar Ezeriņu: būdams no sākuma līdz beigām savas stiletes resp. vietas izvēlē aktuāls, viņš redzētajos notikumos meklē dzīves un cilvēku grimases, lai tad rastos noveles kompozicijai pateicīgs temats. Būs mums vēl jārunā par ievērojamiem trūkumiem Hugo Puriņa pirmajā grāmatā, bet šai brīdī teiksim arī to, ka Ekselences piezīmes ir viens no pavisam nedaudziem latviešu trimdas rakstnieku noveļu krājumiem, kur vistiešāk parādās pēdējo desmit gadu izķēmotā un izšaunainātā seja. Pie tam autors diezgan veiksmīgi piepulcinājis latviešu literāro tēlu galerijai kādu jaunu. Tas ir kaŗa ziņotājs.

Ja Ekselences piezīmēs noveles sakārtotas pasūtīt chronoloģiskā kārtībā, tad tā būtu liecība, ka autors aug. Un vajag vēl augt. Kaut krājuma beidzamās novelēs iebildumu mazāk, der aizrādīt, ka Puriņam priekšā liels darbs ar stila tīrīšanu un sava stila atrašanu. Vajadzēs atteikties no „laika sekas" un tamlīdzīgām vecām grabažām, vajadzēs atmest dažu labu izteicienu, kas lieki pasmagina frazi un dara to neskaidru; vajadzēs tekstā optiskos elementus (daudzpunktis, retinājumi utt.) apmainīt ar akustiskajiem, — vajadzēs daudz, lai noveļu tematikas un sižeta dažādību turpmāk ierāmētu autora konstants stils. — Tālāk ieteicams studēt noveles kompoziciju. Ekselences piezīmēs šai ziņā netrūkst vēl robu, nejaušu, nevajadzīgu pārlēcienu, visādu citādu grumbuļu. Un kaut vai šī iemesla dēļ Puriņam vajadzētu atsacīties no slieces kompenēt vienā laikā notiekošas pretstatu ainas pēc Plūdoņa Divi pasauļu parauga. Tādos gadījumos viņš, pirmkārt, mākslinieciski efektu izniecina ar it kā tādu didaktisku moralizēšanu un, galvenais, sagrieijas noveles uzbūve (šodien ir svētdiena, Mūris, pat teicami veidotā Starp pusnakti un ausmu). Beidzot — ieceroi kādu situāciju, tomēr jādomā, kur radīsies kas oriģināls, kur kaut kas tāds, kas stipri vien atgādina citu autoru līdzīgā situācijā (Teofils Šims, piemēram, tiek no pianīnu kaites vaļā tieši kā galvenais varonis Zīverta drāmā Cilvēks grib dzīvot). Vispār — Hugo Puriņam varam iedomāties savu paša talanta noteiktu ievirzi. Tai sekot viņa pienākums, tāpēc, piemēram, Miljonārs ir netīkams eklektisms, radies pēc Anšlava Eglīša parauga.

Latviešu literatūrā zinām teicamus novelistus, kas sākuši daudz necilāk par Hugo Puriņu. Tāpēc gaidīsim tālāko.

Jānis Rudzītis

Velta Toma

Bikts

Īss brīdis prieka tevi gaida —
Es satumsīšu ātri vien,
Tik atspulgu no mana smaida
Un glāstiem, kas garām skrien,
Tu skausi salcis.

Ja miera mirklī sevi valdu
Un topu veldze tev un stars —
Tiks vēlāk tavs malks melnu maldu,
Kad atraisīties trauks mans gars
Un aizklīst alcis.

1951. g.

No saldenās pudeles Bostonā

LATVIEŠU TEĀTRA ATKLĀŠANAS IZRĀDE

Šarla ielā pie Spēju nama garas auto rindas, ap ieeju drūzmējas tautiešu pulciņi, pie kases biļetes pārdod Biržgala kundze. Bet pa zāli, uz skatuvi un atpakaļ smaidīgi staigā teātra administrātors Kājiņš un viņa palīgs Brīvkalns. Ir noskanējuši trīs zvani, taču balkonā sarunas vēl negrib rimties ...

Red. J. Porietis — pats vecais strēlnieks — saka dažus pieminas vārdus slavenajām Ziemsvētku kaujām un tās varoņiem. Publika godina viņus, pieceļoties kājās. Tad no priekškara paveras spēcīgais Jāņa Lejiņa augums. Viņš lasa prologu teātra atklāšanai, ko Pensilvānijā sacerējis dzejnieks T. Zeltiņš. Atvīž Blaumaņa Braki, latviešu strēlnieki un Latvija. Kad priekškars paceļas, skatītājus ielīgsmo prof. J. Kugas dekorācijas ar seģeņu rakstiem apmalās. Visvairāk patīk Latvijas vasara ar siena pļavu, šķūnīti, upi un zaļo mežu. Dekorācijas ceļojumiem piemērotas.

Nevar teikt, ka taisni šīs lugas izvēle būtu piemērota Bostonas apstākļiem, jo jaunienbraucēji, kas vairumā nāk no Eslingenas un citām Dienvidvācijas nometnēm, to jau pazīst. Taču aktieru augstvērtīgā spēle deva skatītājiem tīru baudu svešuma dzīvē. Ir grūti iedomāties vēl kādu labāku sastāvu par pašreizējo: Lagzdiņš — Taukšķis, Melbārde — Marija, Biržgalis — Krīšs, Pence — Lavīze, Melkerte — Ance un citi. Tēlojumi viengabalaini un izturēti raksturos līdz pēdējai kustībai un dialogam.

Pēc izrādes mākslinieki saņēma ziedus (Amerikā tradīcija pēc izrādes kungiem ziedus nepasniegt) un aplausus. Publika izsauca arī dekorātoru prof. Kugu, un viņa rokās iebira skaists ziedu klēpis.

Teātri telegrafiski sveica Ņujorkas latviešu teātris: „Latviešu kultūras gars izauklēja Latviju. Latviešu kultūras garam būs turēt Latviju dzīvu". Sveicienus vēl bija sūtījuši kritiķis J. Kadilis un Krēsliņš no Ņujorkas, ALTS pr-ks Dr. Grīnups u. c.

Pirmizrādē visas 300 vietas nebija izpārdotas, jo tai pašā laikā Bostonā notika arī vēl kāds cits sarīkojums ar deju. 7. janvāra izrāde bija labāk apmeklēta, taču arī ne tik daudz kā bija iecerēts. Lai grūtības māksliniekus neatbaida kalpot mākslai un tēvijai!

Dorčesterā, janvārī.

Osvalds Akmentiņš

Garīgais atsalējs

PĀRDOMAS KĀDĀ TEĀTRA IZRĀDĒ

Vēstule no Bostonas

Aizvien vairāk apklustam viens otram — draugs aiziet no drauga, paziņa aizmirst paziņu. Sākumā — vēl sirsnīgas vēstules, tad aizvien retāk un retāk. Beidzot tikai nejaušība parāda patiesību — bijušais draugs nopircis auto vai ieguvis savā īpašumā namiņu. Lūk, kādēļ šāds kūtrums un noslēgšanās sevī — ir bijis jākoncentrējas naudas krāšanai. Protams, savs kaktiņš, savs stūrītis ir raksturīgs latvieša dabai. Bet tas nedrīkst būt par iemeslu atsalšanai pret savu draugu, paziņu un beidzot — latvisko garu.

Ierodoties svešajā krastā, mēs kādā milzīgā pārākuma apziņā konstatējām — te nav Eiropas kultūras un gara dzīves pulsējuma. Bet ja nu paši sevi dēvējam par Eiropas gara nesējiem un cildinām visu, kas tam rada, kādēļ tad daža labs mūsu sarīkojums svešumā ar mūsu Eiropā augušiem dziedoņiem, mūziķiem un skatuves māksliniekiem rāda pustukšas krēslu rindas? Kādēļ atrodam izdevību un brīvas stundas visam citam, kas latviešu garam un tautas garīgai augšanai nedod ne miligrama? Kad 6. janvārī latviešu mākslinieku pulciņš Bostonā lika dzimt Latviešu teātrim, zāle bija nepilnīta. 350 vietas skatītājiem izrādījās pārāk liels skaitlis, kaut gan Bostonā dzīvo 2000 jaunatbraucēju, neskaitot vairākus tūkstošus veclatviešu! Jo tai pašā laikā un stundā Bostonā notika kāds cits sarīkojums ... Modernais mantrausis un garīgais atsalējs sāk ieaugt trimdinieku pulkā — jau ar nezāles raksturu un izturību.

Latviešu mākslinieku svētīgais solis un nodoms, kādu tie realizējuši šai Amerikas latviešu lielpilsētā, ir dziļas pateicības vērts. Kas gribēs rast veldzi pie latviskā gara avota un neliks sīkstuļa dabu pirmajā vietā, tas te gūs spēku savai garīgai pastāvēšanai un piederībai latviešu tautas kodolam. Latviešu teātra mākslinieki, visi bez izņēmuma, iesaistījušies smagā darbā par savu eksistenci, un tikai īsais atelpas brīdis pēc dienas gaitām ļauj tiem nodoties radošam darbam. Bet ja tad vērotājos manāms vēsums — nav grūti iedomāties viņu pārdzīvojumus.

Garīgais atsalējs ar savu vēsumu pastiprināti apliecinā, ka trimdas latviešu lielā daļā sākusi apdzist dvēseles uguns — vēlēšanās degt savas tautas un tēvzemes garīgajam stiprumam. Un tā ir krēslaina neskaņa mūsu izglītības laikam.

Al. Sedasdēls

Es rakstu par cilvēkiem —

TEICA SINKLERS LJUISS

Sinkleru Ljuisu paņēma plaušu karsonis — viņu, cilvēku, kas apsmēja sīkpilsonību ar tās uzpūtīgo, melīgo un aprobežoto vidi, nāve pārsteidza Eiropas senākajā un greznākajā pilsētā Romā — pievelkdama viņa slavas vaiņagoto mūžu tikpat nežēlīgi, kā paradusi pārtraukt bankas ierēdņu, kurpnieku un citu sīko ļaužu dzīves. — Nelaikā slava sākās ap divdesmitajiem gadiem, un vēlāk nekad īsteni nav pārspējusi šo laiku. Rakstniecībai viņš pievērsās jau studiju laikā Jelā, publicēdamies otrās šķiras laikrakstos, bija reportieris un kaislīgi mīlēja ceļot. Ar kādu lopu transporta kuģi Ljuiss nokļuva Liverpulē, pēc tam dzīvoja San Francisko, kādu laiku nīka Ņujorkas īres kazarmās un grūti vilka neievērojama rakstnieka dzīvi, līdz beidzot atgriezās pie tēva Jelā un nobeidza studijas. Lai reiz galīgi būtu skaidrībā par sevi kā rakstnieku, Ljuiss aizņēmās no tēva 500 dolarus un uz divi gadiem ieslēdzās kādā mēbelētā namā Minneapolisā. Te viņš sarakstīja savu pirmo romānu Mainstrīts, kam drīz sekoja Ljuisa īsteni ievērojamākais darbs, kas viņam nodrošināja pasaules slavu — Babits. Šai grāmatā autors ar atjautīgu satīru gluži kā daudzplākņu spogulī izgroza un parāda no visām pusēm Amerikas tā laika vidusšķiras pilsoni, iemantodams ne vienu vien šīs sabiedrības daļas ienaidnieku, bet arī ārkārtīgus panākumus. Par romānu Arrowsmith Ljuisam piešķīra Pulicera godalgu, ko viņš augstprātīgi noraidīja, un visi nākošie darbi, īpaši Elmers Gentrijs, kurā autors parāda no taisnā ceļa nogājuša garīdznieka dubulto dzīvi, iznāca s
lielākā eksemplāru skaitā. Viņa p
dējā darbā Kingsblood Royal
rēta nēģeru problēma; tas sarak
1947. g. un autoram vairs nenodr
ja nekādu izcilu panākumu: s
laikā amerikāņu — arī vidus
— mentālitāte, tipi un raksturi b
mainījušies, un pie literatūras d
sim atspīdējušas citas zvaigznes.

Sinklers Ljuiss rakstījis arī te
un pats mēģinājis tēlot, taču be
spektējamām sekmēm. Par spī
viem tīri literārajiem panāk
Ljuiss visu mūžu palika arī ž
lists, arī viņa abas sievas bij
nālistes, pēdējā — Doroteja T
sone, no kuras viņš šķīrās o
saules kaŗa laikā. Par savu
Ljuiss pats sacīja: „Es rakst
cilvēkiem." Tas, ko viņš savi
jantajā stilā ar dziļu psicholo
iejūtu par cilvēkiem rakstījis,
kārt pārdzīvos gan lasītāju milj
gan pašu rakstītāju — par spīt
ka nebūdams nekādās izcilās
pats par sevi, viņš savu vārdu
slu pieticīgi apzīmēja tikai par
rakstu reportāžas paveidu.

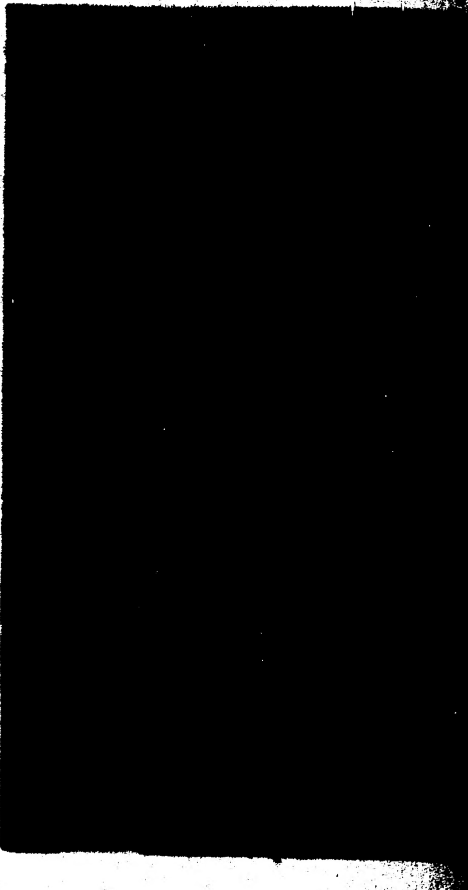

Ingus Nāruns koncertē atvadām

Simfoniskais koncerts Hamburgas mūzikas hallē janvāra sākumā ar Ingus Nāruna piedalīšanos izvērtās par visai nozīmīgu mūzikālu notikumu šai lielākajā Ziemeļvācijas pilsētā. Izcilais latviešu čellists spēlēja Antona Dvoržaka koncertu čellam ar orķestri (op. 104), ko mēdz dēvēt par vienu no grūtākajiem čello literātūrā. Ingus Nāruns darbu atskaņoja no galvas, spēlēdams ļoti erudīti un ar tādu māksliniecisku aizrautību, ka publika pēc atskaņojuma vairāk nekā desmit reižu, aplausiem dimdot, izsauca mākslinieku uz estrādes. Koncerts bija ļoti labi apmeklēts, un klausītāju vērtējumos netrūka superlatīvu. Hamburgas prese, neparasti atzinīgos vārdos novērtējot koncertu, paredz jaunajam latviešu čellistam spožu nākotni.

Aizvadītais koncerts uzskatāms par Nāruna atvadīšanos no Eiropas estrādēm, jo pagājušā nedēļā mākslinieks jau pārcēlās uz Ventorfas transitnometni. Uz ASV viņu ar kundzi — aktrisi Austru Šteinbergu izsaukusi jaunā, Ņujorkā nesen nodibinātā mākslas aģentūra, ko vada latvietis Jēkabsons — bijis impresario Vācijā — un Heidelbergas DP studentiem labi pazīstamais mecenāts Sadets.

Ar šī ievērojamā jaunās paaudzes latviešu čellista aizbraukšanu trimdinieki Vācijā zaudē vienu no pēdējām mūsu mākslas prominencēm. Ingus Nāruna vārds sen pārskanējis to robežu, ko ap mūsu kultūras vērtībām novelk mūsu pašu internās, savdabīgās prasības un mākslas izpratne. Nāruns izveidojies par internacionālās klases čellistu ar angažementiem ievērojamākos Vācijas
zikas centros un ar kritiku, k
apskaust viņa vācu kolēģi: V
mūzikas dzīvē Ingus Nāruna
kļuvis par jēdzienu. Viņa toņa
sainības un tembra sumin
komplimenti suverēnai techni
mākslinieciski īstam pārdzīvo
ir vērtājumi, kas vācu kritikā
gadā kļūst arvien cildinošāki. L
šu klausītāju izlasei šī pašap
mērķtiecīgā un metodiskā m
māksla visvairāk saistījusi ar
suģestīvajām īpašībām, kas n
kušās kļūstam pat par paļmēr
cer, ka arī ASV, kur technisk
blese un nevainojama mūzik
bieži dominē pār radošā gara
smēm, Ingus Nāruna gandrīz v
moniskais talants gūs vēl sp
panākumus.

KULTURAS CHRONIKA

Dzejniece Zenta Liepa, kam trimdā Vācijā iznāca viņas pirmais dzejoļu krājums, tagad dzīvo ASV, kur apmetusies Ohaijo štatā.

Izdevējs O. Kreils, kas savas Vācijā trimdas gaitas vadīja Augsburgā, tagad Čikagā izdevis Emila Dārziņa Melancholisko valsi. Tās ir pirmās tur iespiestās latviešu notis.

The Latvian Trio ar Viktoru Ziedoni, Dzidri Treimani un Voldemāru Meļķi kopš janvāra sākuma atrodas koncertturnejā pa Indianas un Ohaijo štatiem.

Austrālijas Latvietis — laikraksts, kas līdz šim iznāca fototechniskā iespiedumā, tagad pārgājis uz salikumu un kopš decembra beigām iznāk iespiests. Ar to laikraksts daudz ieguvis īpaši ārējā ietērpa ziņā.

Ingrīda Vīksna

Mums jābrien jūrā

ROMĀNS

(41. turpinājums)

Robis šādu ālēšanos nevarēja paciest — viņš labāk pa šo laiku izmanījās ārā. Uzmaucis žokejcepuri dziļi uz pieres, Robis ar plecu atgrūda durvis un spēra platu soli pāri slieksnim, bet sadūrās tur krūti pret krūti ar pašu Kalnāju.

Negribīgi izgrūzdams: „Labdien, saimniek!" Robis apstājās un paraustīja nāsis, sajuzdams labi pazīstamo Mežrozītes smaržu. Nez', ko šim nu vajadzēja, ja pagodināja ar apciemojumu savas mājas salašņu baru, kā Kalnājs dēvēja bēgļus?

„Nu, kā tad labi klājas? Jau izgulējušies?" Kājas plati iepletis un stīvi sminēdams, Kalnājs apjautājās labdienas vietā, pārskriedams acīm istabu no stūra līdz stūrim. Redz' ko, trumpas arī jau izmestas!" viņš vēl piemetināja, ieraudzīdams galda vidū Pulciņa pamesto kāršu kaudzi.

Kalnāja gaŗie ūdens zābaki bija jauni un spodri, tāpat arī svārki, ko viņš, rokas bikšu kabatās sabāzis, bija atstājis tālu vaļā, tā atsegdams svītrotu pilsētnieku kreklu ar stīvinātu apkaklīti, kas bija saburzīta un pelēka. Visa šī greznība likās nākusi tāļus ceļus no kādas Rīgas danču zāles, un droši vien par to bija aizgājis dažs labs prāvs šķiņķa un sviesta klucis.

Acis Kalnājam bija apsarkušas kā baltam trusītim, un ceļi šķita mazliet ļodzīgi, toties jaunais staltais augums izslējās visā saimnieka varenībā turpat līdz krāsns augšai, un balss dimdēja droši un skaļi.

Šofeŗa Kalniņa sieva, kas jau pēc pāris Kalnājos pavadītajām dienām bija izrunājusies ar visiem mājas ļaudīm un sapazinusies arī ar kaimiņu meitām, zināja stāstīt, ka Kalnājs priekš gadiem četriem pliks un nodzēries ieprecējies saimnieces lielajā mantā, un nu bija bagātākais saimnieks pagastā. Pirms kāzām tas braukājis par mašīnmeistaru, un katrā kulšanas talkā dzēris, kāvies un spiedzinājis meitas, kamēr pielipis pie brangās un tūļīgās Kalnāju saimnieces naudīgajiem sāniem.

„Nu, kas ir, kundziņi, negribēs kāds izmēģināt roku prastā darbā ar?" Kalnājs pasāka no jauna. „Pēc pāris dienām kulsim, man vajadzēs palīgus. Ja nāksit talkā, trīs dienas varēsit rīt jēra rības cik tik lien. Nebūs vairs jāzog kartupeļi no mana cūku toveŗa," un Kalnājs ierēcās platu muti kā par labu joku. „Nu, ies tā lieta?"

„Dod tik šurp sekumus! Un tās rības ar, protams," pirmais atsaucās Taivēns un pastūma savus papīrus uz galda vidus.

„Skaties tik, kundziņ, kā pēc pusstundas nav jēlas plaukstas ..."

„Nez' vai nebūšu pa mājām vairāk dakšas cilājis, nekā cits damja svilpi pūzdams," Tedis paraudzījās Kalnājam bezkaunīgi acīs, un tas dusmās pietvīka. Bet tad, norījis kā nelabu kumosu, pavalbīja acis un, savaldījies, teica:

„Labi, tad sarunājiet, kas būs nācēji. Sievieši arī man noderēs — pie pelūm un uz strēķa. Bet jātur cauri visu dienu!" un Kalnājs grasījās uz iešanu.

„Saimniek, man būtu vēl viens lūgums, mūsu visu vārdā," pēkšņi pie loga sakustējās Kundze un nostājās saimnieka priekšā.

Kalnāja šaurās, iekaisušās acis ātri nobraucīja Kundzes meitenīgo stāvu, un tad ar divi pirkstiem viņš atgrūda cepures nagu tālāk no pieres.

„Jā ... ko ... Kas tā par lietu?" viņš apmulsis nokrekšķināja un atkāpās soli, kamēr Kundze savukārt pavirzījās par sprīdi tuvāk saimnieka lepnajiem svārkiem.

„Redziet, saimnieka kungs, naktis kļūst aizvien aukstākas, bet mēs gandrīz visi guļam vēl uz kūtsaugšas. Vakar es izmazgāju galvu — no rīta mati bija piesaluši pie salmiem. Bet jums stāv tukšas divas aizslēgtas un neizmantotas istabas. Kam jūs tās taupiet? Laižiet taču mūs tur iekšā — vismaz pa nakti!"

„Tā!" Kalnājs piesarka no jauna, ak, tad gribētu gan tikt tur iekšā? It kā nepietiktu, ka esat jau piemēslojuši man šīs divas, un sagulat salmus. Par apēstiem kartupeļiem nemaz labāk nesāksim runāt. Būtu labāk vākušies ātrāk prom, kamēr neizlieku jūs visus ar paunām un panckām sētsvidū."

„Gan jau nu paši arī agri vai vēlu izvandīsieties ārā. Un ja nebūs dūšas atstāt tos gaļas podus, tad jau kāds Vaņka palīdzēs izsēst," ieminējās Žanis no sava kakta.

„Un tais tukšajās istabās tad varēs rīkot dančus," — drošsirdīgi piebilda Pulciņa kundze.

„Tā būs mana darīšana," atcirta saimnieks un iebāza abas rokas bikšu kabatās.

„Jā, saprotams, jo jūs taču esat šeit saimnieks!" Kundze smaidīja laipni un savaldīgi, un no viņas puspievērtajām lūpām izslīdēja tievu dūmu strūkliņa, iesizdamās Kalnājam tieši sejā. „Bez tam es vēl labprāt gribētu pajautāt par to mutes bļodu."

„Kas par bļodu, velns ar ārā!" Kalnājs grozījās neveikls un saniknots Kundzes priekšā, lēni atkāpdamies uz durvīm.

„Bļoda, kur no rītiem nomazgāties. Mēs iedevām saimniecei pirms trīm dienām diega spoli, lai viņa mums atv
bļodu katru rītu lietot. Ārā pie akas ir grūti. Jūs
tisit, — es nevaru pagalma vidū izģērbties un tad ma
spainī, kur zirgus dzirda. Tāpat arī citas dāmas," un K
izstiepa savu glīto roku uz saimnieka pusi un ar divi
stiem noņēma no viņa svārku atloka tur pieķērušos
Kalnājs ieklepojās un uzrāva cepuri vēl dziļāk uz acīm.
atkal ātri atgrūda to pakausī.

„Jā — ko es tur zinu teikt — tā saimnieces darīšana."

„Tā jau tas būtu, bet lieta tāda, ka šorīt bļodas vi
vairs nebija. Kad prasījām saimniecei, tā atjautāja, cik
nas tad mēs īsti domājot par vienu diega spoli to lie
Tad nu mēs gribētu jautāt pašam saimniekam, cik ilgi
diega spoli mēs drīkstētu mazgāties virtuves kaktā?"

Saimnieks īgni sarauca pieri un nepatikā aizgriezās.
man daļas, izkaujaties ar saimnieci paši," un viņš, sar
spraucās uz durvīm.

„Piedodiet, vēl viens jautājums," Kundze veikli no
Kalnājam ceļā, izpūzdama dūmu mutuli. „Redziet — es
kad, nekad vēl savā mūžā neesmu strādājusi lauku dar
Neticu, ka varēšu visu dienu ar tām pelūm izturēt. Bet
taču droši vien noderēs arī kāds palīgs mājas darbos —
klāj galdus, vāra ēdienu."

„Ielej alu ..." iemeta starpā Tedis.

„Varbūt es tad noderētu par tādu mājas meitu," K
nobeidza.

Kalnājs vēlreiz pārlaida skatu Kundzes bikšainajam
mam, un tad atņirdza zobus platā smaidā.

„Nu, tad tik sataisās! Vajadzēs kādu, kas govis izslauc,
dzirda teļus un padod ēst barokļiem. Par velti jau nev
pie jēra zupas nelaidīšu," un, pagriezis muguru, saim
plati izlīgoja no istabas.

„Nez' kas tad saimniekam šodien trāpījusies par ma
Tā kā Meža šaikas, kā Grāvja vaimanas, bet smarž
krietni," un Tedis tīksminādamies kustināja nāsis.

„Būtu labāk ienesis mums arī kādu kannu — varen d
kāds sīvāks malks," piebilda Robis, aliedamies gar stend
„Bet cerēsim, ka pēc apkūlībām iedos — tāds taču ir p
dums!" uz salmiem stūrī atlaidies, norūca Žanis.

„Brauc! Patiesi brauc!" viriešu pārdomas pēkšņi pārtr
Kundzes uztrauktais sauciens.

Uzlēkusi kājās, viņa strauji pieplaka pie loga rūts,
apgriezās un metās uz durvīm.

Pa dubļaino ceļu, neganti kārpīdamies un sprauslod
Kalnāju pagalmā ierūca smagā mašīna. No šofera b
izkāpa divi vīrieši. Viens no tiem bija Kapteinis.

(Turpinājums sekos)

Pagājuša vieglatlētikas sezona statistikas attēlojumā

GERTNERS, MEŽARAUPS, MASTIŅŠ, — VADOŠIE LEKSANĀ

(3. turpinājums)

Tāllēkšana

: 8,13 Ovens (ASV), 1935.
S: 7,85 Holends (ASV), 7,80 Bifis (ASV)
7,69 Viljems (Nigerija).
: 7,90 Longs (Vāc.), 1937.
S: 7,50 Fošērs (Fr.), 7,44 Luters (Vāc.),
7,28 Vesels (Hol.).
: 7,31 A. Rudzītis, 1929.
: 6,85 A. Gunarsons, 1946.
. LS: 6,32 J. Pilsis,

Žanis Gertners vienīgais pagājušā sezonā spēja sasniegt tāllēkšanā 6,50 m robežu. Kad kāds latvietis atkal tiks pāri 7 m?

1.	Ž. Gertners (A)	6,50
2.	P. Ozoliņš (V)	6,46
3.	J. Pilsis (V)	6,37
4.	A. Puksts (A)	6,30
5.	V. Tetéris (B)	6,16
6.	A. Verners (Z)	6,15
	H. Mastiņš (V)	6,15
8.	I. Mežaraups (ASV)	6,12
	A. Štrāls (A)	6,12
10.	A. Bergmanis (A)	6,07

Caurmērs: 6,24; 1949. — 6,33

…lēkšana — mūsu sāpju bērns jau …sus gadus. Var gandrīz droši teikt, …udzīša rekords piedzīvos vēl desmit … jubileju, tāpat kā pasaulē jau 16 …s neviens nav tuvu ticis Ovena va…mam un Eiropā Longa rekordam. … trimdas sasniegumi pavisam mēre… vājākie no visiem gadiem. Ar inte…jāgaida, ko turpmāk spēs Gertners, …gada laikā uzlabojis savu rezultātu …gan tikai 10 cm (viņš viens no tiem …istiem, kas kalpo arī mūzām, bū… kāda latviešu kora diriģents), maz …amais Ozoliņš un Pilsis; cerēsim, ka …ļis varēs aktīvāk startēt nekā šo… Pirmo desmit vidū ierindojušies arī …disciplīnu speciālisti — Puksts, Te… Mastiņš un Mežaraups, bet žēl, ka …vāju rezultātu sasniedzis Verners, kas taču pirms gadiem bija viens no mūsu labākajiem tāllēcējiem.

Trissoļlēkšana

PR: 16,00 Tatjima (Japāna), 1936.
PLS: 15,83 da Silvi (Braz.), 15,70 Ščerbakovs (PSRS), 15,66 Žambrimborts (PSRS).
ER: 15,82 Štrēms (Norv.), 1939.
ELS: 15,70 Ščerbakovs, 15,66 Žambrimborts.
LR: 13,96 H. Markaus, 1939.
TR: 13,12 J. Bukbardis, 1947.
1949. LS: 12,81 I. Mežaraups.

1.	I. Mežaraups (ASV)	13,09
2.	J. Teriņš (Z)	12,83
3.	A. Graudiņš (Z)	12,61
4.	V. Sališs (A)	12,14
5.	B. Čečins (V)	12,14
6.	R. Bulte (A)	12,12
7.	V. Brikmanis (V)	12,03
8.	P. Ozoliņš (V)	12,00
9.	A. Štrāls (A)	11,89
10.	A. Verners (Z)	11,80

Caurmērs: 12,26; 1949. — 12,36

Caurmērā krities (pag. g. 10. v. — 12,14), bet mūsu apstākļiem tīri apmierinoši rezultāti pirmajiem trim, pie kam Mežaraups palicis tikai 4 cm aiz trimdas rekorda; šķiet, ka viņš arī būs tas, kas to pārspēs. Par vairāk nekā pusmetru kāpis Teriņš, un „seniors" Graudiņš pat vēl sasniedzis personīgo rekordu. Visumā trissoļlēkšana trimdā kļuvusi populāra, un rezultāti nav daudz sliktāki par agrāk dzimtenē sasniegtajiem. Arī tur 13 m bija robeža, kurai tikai retais tika pāri.

Augstlēkšana

PR: 2,11 Stīrs (ASV), 1941.
PLS: 2,05 Valters (ASV), 2,04 Raseto (ASV), Severns (ASV).
ER: 2,04 Kotkass (Som.), 1936.
ELS: 2,03 Papagalo (Fr.), 2,06 Patersons (Angl.), 2,00 Domitjo (Fr.).
LR: 1,875 J. Dimza, 1930.
TR un 1949. LS: 1,85 A. Lejēns.

1.	H. Mastiņš (V)	1,80
2.	J. Pilsis (V)	1,70
	B. Čečins (V)	1,70
	A. Linge (V)	1,70
5.	V. Osvalds (V)	1,62
3.	H. Brencītis (A)	1,61
7.	G. Elepans (J-Z)	1,60
	J. Teriņš (Z)	1,60
	N. Millers (Z)	1,60
	A. Verners (Z)	1,60

(Nākamie 13 veikuši 1,55)

Caurmērs 1,633; 1949. — 1,70.

Tik laba caurmēra kā 1949. g. mums trimdā nebija bijis, bet šīgada krituma iemesls galvenokārt daudzu krietnu lēcēju nestartēšana: trūkst Bejēna, Bernāta, Pālēna, Liepnieka, divreiz laukumā izgājis tikai Osvalds, kas tomēr ieguvis citus, vēl nevistošākus laurus — doktora gradu. Par 1950. g. Nr. 1 — Mastiņu jau tik daudz debatēts, ka atliek tikai gaidīt, vai viņš arī „likumīgi" spēs veikt 1,90 un varbūt pat augstāk. Augstlēkšana ir vienīgā disciplīna, kur vēl virsroka pieder Vācijai.

(Turpinājums sekos)

LATVIEŠU BOKSERA SEKMĪGIE STARTI ANGLIJĀ

Labus panākumus boksā pēdējā laikā atkal guvis Anglijas latviešu meistars vieglā svarā V. Legzdiņš. Šajā sezonā L. jau paspējis cīnīties vairākos plašāka apjoma sarīkojumos, pēdējās cīņās pierādot teicamu gatavību un ar lielu nopietnību gatavojas turpmākajām svarīgajām meistarības cīņām.

No pēdējiem L. panākumiem atzīmējamā uzvara par bij. 4-kārtējo Dienvidanglijas meistaru Greindžeru, kā arī starpgabalu sacīkstēs techn. k. o. uzvara pār Viltšaires apg. pārstāvi Tailoru. 19. decembrī Londonā Legzdiņš cīnījās Rietumanglijas izlasē pret Rietumlondonas komplektājumu, gūstot skaistu punktu uzvaru, un Jaungada dienā startēja Glocesterā — Rietumanglijas meistarības pusfinālā. Ļoti vienlīdzīgā un smagā cīņā izcīnīja uzvaru pret visai respektējamo pretinieku Šefleru — pēc tautības vācieti. Ar šo uzvaru Legzdiņš jau trešo gadu iekļūst Rietumanglijas meistarības finālā un automātiski gūst tiesības Anglijas meistarsacīkšu kvalifikācijas cīņām. No līdzšinējām 17 cīņām šajā sezonā L. zaudējis tikai 3.

V. Jākabsons

Krustvārdu mīkla

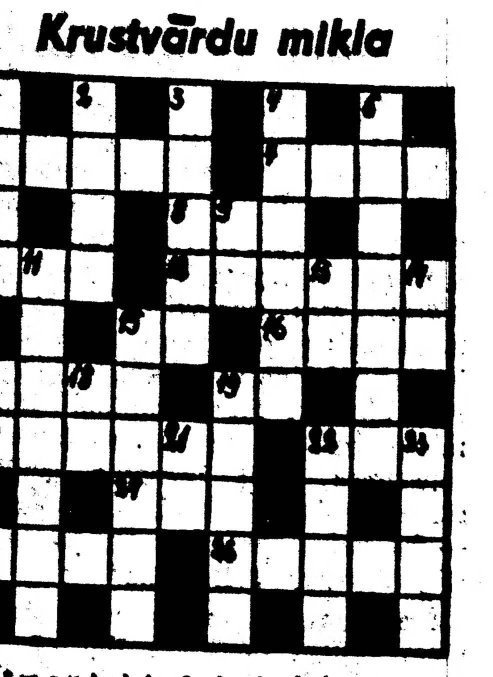

Līmeniski: 6. Augļu koks. 7. Sena kultūras tauta. 8. Saīsinājums latīņu vārdam rarissimus — ļoti reta. 10. Zūst. 12. Tumšbrūna krāsa. 15. Ķīmisks apzīmējums. 16. Nomāt. 17. Tilpuma mēra. 19. Vietniekvārds. 22. Vīrieša vārds. 24. Zivs. 25. Spriest. 26. Svinīgs brīdis.

Stateniski: 1. Nežīds. 2. Pazīstama ASV ministra priekšvārds. 3. Planēta. 4. Kādas totalitāras varas simbols. 5. Pagasts Vidzemē. 9. Nots. 11. Ar varu piesavināties. 13. Eksistē. 14. Bij. kino Rīgā. 15. Sievietes vārds Raiņa lugā Jāzeps un viņa brāļi. 17. Dārgmetalla ķīmisks apzīmējums. 18. Senēģiptiešu dievs. 19. Literārs apcerējums. 21. Pazīstams starptautisks saīsinājums. 23. Bij. kafejnīca Rīgā. 23. Turekļi.

Iepriekšējās krustvārdu mīklas atrisinājums

Līmeniski: 1. Mulda. 7. Eire. 8. RLB (Rīgas latviešu biedrība). 9. Krā. 11. Ieraša. 12. US. 13. Atis. 14. Lēts. 15. Es. 16. Atvārs. 17. Osa. 19. Īve. 20. Smīn. 21. Nurmi.

Stateniski: 1. Smok. 2. Alva. 3. Bāris. 4. Zebras. 5. Grašigs. 10. Rietumi. 12. Usains. 14. La. 15. Esene. 17. Ogre. 18. Akis.

Latviešu sports Eiropā un citos kontinentos

Melburnas, Sidnejas, Adelaides trīspilsētu sacīkstes mūsu basketbolistiem organizē latviešu basketbolistu sakarnieks Austrālijā H. Turss.

Agronoms Leonīds Vedējs, viens no latviešu visu laiku izcilākajiem ledushokejistiem, jau vairāk nekā gadu dzīvo ASV sporta centrā Grand Rapidā, Mičiganā. Skumstot, ka ar 42 gadiem vairs nevar būt aktīvs ledusklajā, Vedējs kļuvis sava 6 g. v. dēla Daiņa „treneris". Vedējs jun. gaida kad būs 10 g. v., lai varētu iestāties slavenajā Trudeja kanādiešu ledushokejistu skolā. L. V. pašreizējā adrese: Blodgett Memoria Hospital Laboratory, Grand Rapids, Mich., USA.

Austrālijas meistarsacīkstēs šachā, kas notiks aprīlī Brisbonā, viens no uzvaras kandidātiem ir Dienvidaustrālijas pavalsts jaunais čempions šachā latvietis Lūcijs Endzeliņs.

Soļotājs Jānis Kavals, kas tagad dzīvo Austrālijā, šajās dienās Adelaidē salaulājies ar tautieti Brigitu Šepski. Jelgavnieks J. K. laikā no 1925.—1928. g. bija Latvijas meistars un rekordists īso distanču soļojumos.

Austrālijā ieradušies ar tvaikoni Roma mūsu sportisti — vieglatlēts E. Švolmanis, volejboliste V. Lazdiņa-Švolmane un galda teniste Dz. Lazdiņa. Sportisti pagaidām izvietoti Gretā.

Latvietis 15 g. v. vieglatlēts Jānis Tauriņš, startējot sacīkstēs Austrālijā (Seimūrā un Dūkā) meta 1 kg disku 103 p. 3 coll. (apm. 31,41 m) un grūda 7,267 kg lodi 36 p. 7 coll. (apm. 11,15 m). Tāpat Tauriņš pierādījis labas spējas galda tenisā, iegūstot nesen uzvaru kādā B-klases kausa izcīņā.

Šacha simultanspēlē Adelaidē latvietis L. Endzeliņš cīnoties ļoti ātrā tempā — uzvarēja 12 pretiniekus, 1 partiju beidza neizšķirti un 1 zaudēja, sasniedzot 90 proc. savā labā.

Adelaides latviešu sports (ALS), lai popularizētu volejbolu Austrālijā, rīkoja 2 demonstrējuma spēles plašā sarīkojumā Adelaidē. Piedalījās arī sievietes, kas, liekas, atklātā startā Austrālijā notika pirmo reizi. Sirsnīgie aplausi liecināja, ka drīkst lolot cerības par volejbola uzplaukumu sieviešu vidū Adelaidē.

Mūsu sportists Olģerts Miesītis ieradies Austrālijā un cerētās Sidnejas vietā izvietots darbā Tasmānijā. Austrālijā ir arī O. M. tēvs — Rīgas kādreiz iecienītais sporta piederumu tirgotājs.

Jaunākās paaudzes zobenists Visvaldis Bergs (agr. Vircburgā) piedalījās Jaunanglijas iesācēju meistarsacīkstēs un, neskatoties uz strikto tiesnešu partejiskumu, ierindojies 5. vietā.

Dubultuzvaru Jaunanglijas junioru meistarsacīkstēs ar špagu izcīnījuši Eduards Našvells un Stens Šmits, gūstot 1. resp. 2. vietu. Vietējie paukotāji parādīja diezgan vāju špagas technikas pārvaldīšanu.

Bostonas televīzijas raidītājs WB 2 nesen bija uzaicinājis mūsu vairākkārtējo trimdas meistaru paukošanā Zigurdu Kaktiņu noturēt demonstrējumu paraugstundu. Tā kā raidījums bija nolikts darba laikā un piedalīšanās raidījumā nebija pietiekams iemesls darbā atstāšanai bruņošanās rūpniecībā, demonstrējumu pēc Zigurda Kaktiņa nosūmējuma izveda viņa labākie skolnieki.

TĀ VIŅI IZTEICĀS

Kādā skolnieka māte no Londonas ostas strādnieku rajona, atbildot anketā uz skolas vadības jautājumiem par mājas apstākļiem un ģimenes sastāvu, rakstīja: „Mums ir 13 bērnu. Mans vīrs prot arī skārdnieka un instalātora darbus."

•

Vari dzīt pāli zemē, cik spēcīgi vien gribēdams, tomēr tajā pašā acumirklī tas sāk pūt.

Makss Richners

Eiropu tās mirušie aizstāv ģenialāk nekā tās dzīvie.

Makss Richners

Man nav nekādas jēgas, ja jūs laiku pa laikam izvelkat savus pulksteņus, lai palūkotos, cik vēls, bet mani ārkārtīgi trancē tas, ja jūs tos liekat pie auss, lai konstatētu, vai pulksteņi vispār vēl iet.

Kāds amerikāņu mācītājs

Grūtos laikos pērk kaķi arī maisā, lai iegūtu ja ne kaķi, tad vismaz maisu.

Martins Kesels

Daža lieta vai notikums nevar atkārtoties trīs reizes pēc kārtas. Atraitne, kas pār tādu kļūst trešo reizi, zaudē sēru nopietnību un atstāj drīzāk traģikomisku vai kriminālu iespaidu.

Martins Kesels

Nokritis ābols sver vairāk par tārpu, kas bijis tā krišanas cēlonis.

Martins Kesels

Dažkārt jāņem palīgā gaismeklis, lai redzētu, vai tiešām jau kļūst tumšs.

Martins Kesels

Dažs filozofijas doktora darbs nav nekas cits kā vecu kaulu pārlikšana no viena kapa otrā.

Džons F. Dinijs

Mēs esam saņēmuši tādus jaunus medikamentus, ka vēl pat trūkst tiem piemērotu slimību.

Kāds aptiekārs

Visu mēs nevaram tūliņ paveikt, bet varam gan kaut ko no tā.

Kalvins Kulidžs

„Kautrīgs cilvēks ar mazvērtības kompleksu..."

Tā par nesen mirušo izcilo īru drāmatiķi un rakstnieku Bernardu Šovu aprīlī Nobela literātūras prēmijas N gada laureāts, angļu filozofs Bertrans Rasels raksta, ko viņš kā Šova labs paziņa un draugs kopš 50 gadiem, uzrakstījis jau pirms gada Virdžīnijas universitātes almanacham; noruna bijusi, ka Rasela apcerējumu publicēs tikai pēc Šova nāves.

Rasels uzskata, ka Šovā kodīgā asprātība īstenībā izkopta, lai būtībā ļoti kautrīgajam rakstniekam radītu bruņas pret skarbo ārpasauli. Rasels Šovu atzīst par „neticami asprātīgu, bet ne gudru vīru". Šova temati visumā tomēr piederot viņa laikam un ne mūžībai. Par Šova ārkārtīgi spēcīgās personības iezīmām brīvo filozofs atzīst vienādā mērā kā laipnība, tā cietsirdību.

„Psicholoģiski ņemot," tālāk raksta Rasels, „Šovs bija tipisks piemērs kautrīgam vīram ar mazvērtības kompleksu. Kad es iepazinos ar viņu pirmo reizi 1890. g., viņa kautrība un jūtīgums joprojām vēl bija skaidri samanāms. Reiz viņš ieradās manās mājās, lai apmeklētu 30 draugiem nolasītu savu jauno lugu. Viņš bija bāls un trīcēja lampu drudzī, kaut arī klausītāju pulks bija tik nelielis un izmeklēts." Lai šo savu kautrību un jūtīgumu nosegtu un atraisītos no šiem … Šovs izkopa savu dzēlīgo asprātību un oriģinālitāti.

Jaunākais kungu modē

Pārmaiņas kungu modē nekad nav radikālas, taču daži jauninājumi pasākti pēdējā laikā. Rudens un ziemas kungu uzvalku modē būs šādas pārmaiņas: plecos mazāk vates, un tie vispār zemāki, piedurknes šaurākas un atloki platāki. Muguras griezums joprojām plats un vaļīgs, bet jau jūtamāk iezīmējas viduklā līnija. Žaketes garums — puse no auguma garuma mīnus 8—10 cm.

Minētās pārmaiņas pielāgo kā divrindu, tā vienrindu žaketēm. Virsējā apkaklē mazliet šaurāka, priekšā vienrindniekam 2 vai 3 pogas, kuram jābūt pēc iespējas mazākām un tuvāk malai. Sporta žaketei var taisīt uzšūtas kabatas, krūšķabatu un šķēlī mugurā.

Joprojām lielu vērību velti virskrekliem. Dominē mīkstie krekli arī pie vakara uzvalkiem. Krekla apkakļu galu atliekums — 8 cm. Piemērotā kreklu drāna tagad popelīns visās krāsās un mustuross. Pie krāsaina krekla var valkāt arī baltu apkaklīti un aproces. Apkaklītēs dominē Kapri tips, kam nav aizslēdzamas podziņas, bet to aizstāv slīdoša nogalis, lai ar kravates mezglu savilkšanu un atlaišanu var regulēt kaklā valīgumu.

Pie vienrindnieka atkal sāk nēsāt vestes, kuras vasaras tērpiem varēs būt no citkrāsaina zīda, bet ziemas tērpiem vēl vajadzīga vilnas veste ar dziļu izgriezumu.

Biksēm vairs nebūs modē jostas — tās saturēs augstāks un ciešāks viduklja izstrādājums. Tā panāk, ka bikses gurnu augšdaļa nevis karājās, bet šūpojas, šūpojas pavisam viegli virs kurpes.

— so —

Latviešu basketbolistu triumfs

…mūsu basketbolistu neseno dubult…u Stokholmā, par ko īsumā ziņojām …iepriekšējā reizē, tagad varam sniegt …speciālkorespondenta plašāku infor…. Kā izrādās, sviedru dienvidu …vienība, kuru drāmatiskā spēlē …LSK Venta, skaitās labākā …vienība un tā dod pamatsastāvu …Zviedrijas valsts vienībai.

…ta sākumā veda ar 10-0 un arī pirmo …laiku nobeidza pārliecinošā vadībā ar … Otrā puslaikā Ventas vadība vēl …līnājās uz 20-8, bet sviedru „valsts" …bas lielofensīvas rezultātā trīs minū…pirms spēles beigām latviešu pārā… bija vairs tikai 28-27. …nāca spēles visdrāmatiskākais …s. Zviedru vienība izpelnījās tiesību …kārtas izpildīt sešus soda metienus (!). …nīgā kārtā zviedri realizēja no tiem … vienu, rezultātu izlīdzināja. Spēles …rumu latviešiem par labu ar lielisko …metienu izcīnīja pats šejienes latvie…porta vadītājs Ritums. Galvenais lat… uzvaras kaldinātājs un punktu gu… šai spēlē bija vieglatlēts Jānis Te…kas ieguva 16 p.

…ms tam notikušajā spēlē starp LSK … un amerikāņu mormoņu misionāru …bu latvieši savu uzvaru nodrošināja …pirmajās spēles minūtēs, nonākot …resp. 14-4 vadībā. Gan līdz puslaika …m misionāri rezultātu samazināja uz … un otrā puslaika vidū rezultātu iz…nāja uz 21-31, taču Rīga drīz vien at…atkaroja spēles vadību, un, atskanot … signālam, ne vien latviešu spēlētāji …skatītāji, bet arī zviedri sajūsmā va… sveikt mūsējo 32-24 uzvaru. Kā pa…, Rīgas galvenais balsts bija Voldemars Šmits, kas ieguva 14 p. Taču arī visi pārējie uzrādīja slavējamu sniegumu.

Kā zināms, pagājušā rudenī Rīga Zviedrijas kausa finālā šai pašai misionāru vienībai ar 30-33 zaudēja. Pēc tam Rīgas vienības sastāvs tika sakomplektēts par jaunu, un tagad, pēc saliedēšanās, tā uzskatāma par visu laiku labāko basketbola vienību Zviedrijā. Bez V. Šmita lielās uzvaras kaldināšanā piedalījās: Ali Strūnke (7 p.), G. Raits (5 p.), Janovskis, Jūrmala, Klaišis (ik pa 2 p.), Šaulīte un Reneslācis — 0.

Ar šo uzvaru „Rīga" pēc 1 riņķa spēlēm pārliecinoši izvirzījusies 1. vietā.

Ārens spēlē Parīzē

Svētdiena Parīzē. Laiks saulains, silts, kā pie mums martā. Ziņa, ka šodien „Racing Club de Paris" spēlē pret Bordo čempionu, sapulcinājusi grandiozajā „Parc de Princes" velodromā ap 35.000 skatītāju. Dīvaina sajūta būt ieslēgtam tik milzīgā sporta entuziastu masā, kas pilda stadionu līdz pēdējai vietai.

Saule silda cilvēkus un apbrīnojami koplo zaļo mauru. Atskan saucieni, minējumi, derības. Tad izskrien no „pazemes" Bordo komanda: Baijo, Mustafa, Kargi, de Kibber, de Harder (abi holandieši), Persijon, Gariga, Galise, Meiņē, Merinak un Vilenave. Viņiem veikli seko „Racing kluba" spēlētāji: Morels, Vasts, Briē (kas šodien atvieto lielisko Kenolu), Gudmundsons, Grijē, Gobē, Lami, Lemetrs, Ārens, Salva un Landi. Svētdienas laikraksti pilni minējumiem par eventuālo uzvarētāju, kā arī aprakstiem par abām vienībām un to spēlētājiem. „Le Journal de Dimanche" ievietojis arī uzņēmumu no šo vienību iepriekšējās spēles 10. septembrī Bordo, kurā redzams Ārens „darbā". Kā zināms, viņa vienība šai spēlē arī uzvarēja.

Mūsu Kārlim pēc maza muskuļu plīsuma kāja vēl bandažēta, tomēr viņš liekas būt atkal labā formā. Pirmajā puslaikā (Racing Club spēlē pret sauli) spēle attīstās bezgala strauji, taču vairāk Bordo vārtu tuvumā, tā kā Ārenam mazāk ko darīt. Tomēr nevienai vienībai neizdodas iegūt vārtus — vārtsargi un aizsardzība pārāk veikli.

Ārens, kā vienmēr, izceļas ar savu apbrīnojamo galvas spēli un rutīnu piespēlēs. Gadās gan vairāki „auti", bet tā vēja vaina. Otrā puslaikā „Racing Club" centra uzbrucējs Brijē beidzot gūst vārtus. Milzīgas ovācijas dimdina stadionu.

Rezultāts vairs nemainās, un kad noslēgumā viss stadions dimdošiem aplausiem un gavilēm sveic uzvarētāju, tad es zinu, ka liela daļa šo ovāciju veltīta mūsu Kārlim Ārenam un viņa precīzajam veikumam.

ERVE

Šis un tas no filmu pasaules

…ļu ģenerālis Jangs, kura grāmata … vācu ģenerālfeldmaršalu Rommelu …ina gada laikā tulkota jau 40 valo…tās manuskriptu pārdevis kādai ame…u filmsabiedrībai. Rommela filma, …i priekšdarbi jau sākti un atvēlēti …gi līdzekļi, atstāšot ēnā visu, kas līdz … no kara filmām redzēts. Rommela … tēlos Kirks Dagless.

…ensers Trēsijs, viens no populārāka… amerikāņu kino aktieriem, nodēvē… savu angļu kollēgu sēru Laurensu …jē par labāko aktieri pasaulē. „Sa…otās valstīs nav neviena, kas viņam … tikai aptuveni līdzvērtīgs," apliecī… Trēsijs.

…rinot jauno Karuzo filmu, režisori …vudā atdūrušies pret neparedzētiem …umiem. „Tikai trīsdesmit gadu pagā… kopš dziedonis miris, bet neviens …r sniegt kaut cik pilnīgu un skaidru … raksturojumu," teicis režisors Pas…aks. „Četri cilvēki, kas Karuzo ļoti … pazina, katrs no viņa personības gu…itādu iespaidu." Filma neattēlos visu …zo dzīvi, jo tāda filma, pēc Paster… domām, ilgtu 74 stundas, bet tikai …kus epizodus. Lielā dziedoņa lomā … itālietis Mario Lanca.

…liešu filmaktrise Alīda Vali, kas …a pazīstama ar savu lomu Trešajā … sekmīgi debitējusi Holivudas filmā …u brīnums. Tagad viņa angažēta jau… krāsu filmā, bet pēc tam uz ekrāna … izcilā franču aktiera Žana Marē part…

…cieši ir slinkāki kino teātru apmeklē…nekā amerikāņi un angļi, konstatējis …eļreinas-Vestfāles kino īpašnieku pār…s, apgalvodams, ka amerikāņi caur… ejot uz kino 32 reizes gadā, angļi 30, … vācieši tikai 12 reizes.

…ira Šīrere, slavenā Sadlera Velsa ba…a, kuras filma Sarkanās kurpes guva lielus panākumus daudzās valstīs un jau otro gadu nepārtraukti tiek izrādīta Brodvejas kino teātros, uzņēmusies galveno lomu krāsu filmā par dāņu pasaku meistara Andersena dzīvi. Šīrere tēlos Kopenhagenas balerīnu, kurā Andersens bija iemīlējies.

Mēmo filmu zvaigzne Meja Mureja pašreiz uzņem dokumentārfilmu, kurā uz ekrāna parādās pēc viņas ieskata divdesmit visu laiku ievērojamākie aktieri ar Rudolfu Valentino priekšgalā. To vidū ir arī Klarks Gebls, Volles Reids, Ričards Barselmess, Rikardo Kortess, Džons Džilberts, Ronalds Kolmans, Ādolfs Menžū, Loids Hjū un Herisons Fords.

Mīļa draudzene bērniem
ir
Pasaka par Sarkangalvīti
…pat iznākusi krāšņā iespiedumā. Pa…āma Latvijas apgādā, (14a) Schwä… Gmünd, Artillerie-Kaserne, un pie …ijas pārstāvja Anglijā, A. Veinberga, …arysfort Rd., London N. 16.
…na: Vācijā DM 3.75; Anglijā šil. 7/—

Raibā pasaule

⊙ Amerikas zinātniekus arvien vairāk nodarbina 7 g. vecā Bobija Gordona apbrīnojamās spējas. 5 g. vecumā zēns pārsteidza kādas observatorijas astronomus, izskaidrojot visu zvaigžņāju īpašības un planētu ceļus; ar 6 gadiem Bobijs uzrakstīja eseju par atomu zinātni, bet pēc gada pabeidza darbu par amēbu struktūru. Kopš divarpus gadiem Bobijs nodarbojas ar ķīmiju, iekārtojis sev laboratoriju un nesen izturēja pārbaudījumu, iegūdams tiesības studēt ķīmiju. Kopš diviem mēnešiem viņš uzņemts par studentu Rietumu rezerves universitātē. (ab)

⊙ Amerikānis Franks Ranko, ne mirkli nedomājis, pameta savu makšķeri un apģērbies ielēca Arkanzasas upē, Kolorado štatā, lai izglābtu jaunu briedi, kas straumē cīnījās pret noslīkšanu. Ar milzīgām pūlēm Ranko novārgušo dzīvnieku izvilka krastā, bet, tikko viņi bija sasnieguši zemi, briedis metās virsū savam glābējam, nosvieda viņu gar zemi un ielēca atpakaļ upē. (ab)

⊙ Mekdžins no Velverhemptonas paskaidroja tiesnesim: viņam kāds suns tik sāpīgi iekodis, ka sašutumā un dusmās nav varējis apslāpēt vēlēšanos iespert ar kāju policistam, kas viņam gājis pa priekšu. Tiesnesis tomēr aizbildinājumu neatzina par pietiekamu un piesprieda vainīgajam par uzbrukumu kārtības sargam 45 šiliņu naudas sodu. (ll)

⊙ ASV izgudrota speciāla ierīce, kas, pievienota radio uztvērējam, automātiski „izfiltrē" no mūzikas raidījumiem tur iespraustos firmu reklāmu pieteikumus, tā sauktās „ziepju operas", kas pat amerikāņu radio klausītāju lielākai daļai apriebies līdz kaklam. Klausītājs dzird tikai mūziku, bet reklāmu vietās aparāts vispār apklust.

1951. g. 5. janvārī, Hamburgas universitātes slimnīcā Ependorfā šķīrās no mums mans vīrs, mūsu tēvs, audžu tēvs, vectētiņš un tēvocis

Rudolfs Rāgs

dzimis 1883. g. 10. martā, Lāzberga pag., Valkas apr.; apglabāts 1951. g. 11. janvārī Hamburgā, Moorfleet kapsētā.

Sapni par dzimteni
pagalvī likšu...

Sēro
sieva, meitas, audžu meita, znots, mazbērni un māsas dēls

Sirsnīgs smaids paceļ pāri ikdienai!
Vēl dabūjami
Pe.-Ge. Feļetoni
Tā ir mirušā rakstnieka Pāvila Gruznas grāmata, kurā intellektuālais dekadents un bohēmietis filosofiskā satīrā skar dažādas, arī laikmetīgas temas.
Maksā DM 1.—
Pasūtināma Latvijas apgādā (14a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie Kaserne, USA Zone, Germany.

Drīzumā iznāks
Aleksandra Grīna
TOBAGO
Vēsturiski-avantūristiskais romāns.
Glītos audekla sējumos dažādās krāsās.
Pasūtinājumi nododami (latviešu valodā) Buchdruckerei Ad. Isensee, Haarenstr. 20, Oldenburg i. Oldb.
Ievērībai!
Pasūtinājumi tiks izpildīti pieteikšanās kārtībā

Izlietojiet iespējas
pasūtināt sev un saviem tuviniekiem laikrakstu
LATVIJA PA GAISA PASTU
uz sekojošām zemēm:
uz Amerikas Savienotām Valstīm un Kanādu — DM 8,50 mēnesī, saņemot avīzi 4—6 resp. 5—7 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā; uz Austrāliju un Jaunzelandi — DM 11.— mēnesī.
LATVIJAS ātrais abonements pa gaisa pastu darīs prieku saņēmējiem un palīdzēs vienot izkaisītos latviešus trimdā.
Gaisa pasta abonements pasūtināms pie visiem mūsu pārstāvjiem Vācijā un tieši apgādā.
LCK apgāds LATVIJA,
(14a) Schw. Gmünd, Artillerie-Kaserne. US Zone. Germany.

AUSTRĀLIJĀ
latviešu grāmatas visplašākā izvēlē piedāvā
J. STRAUTIŅŠ,
12, Seventh Ave., Alberton, S. A.
(715)

Austrālijas Latvietis
laikraksts
latviešiem Austrālijā
Box 60, P. O. Prahran / Victoria
Abonēšanas maksa: 9 šiliņi par 3 mēn.
(694)

FREGATA (MERCHANTS) LTD.
BALTIC SECTION
11, Greek Street, LONDON, W. 1.
piedāvā tautiešiem Anglijā:

žāvētu cūkas speķi	1	mārc.	4/9
sālītu cūkas speķi	1	„	4/6
Danish Pork	1	„	5/—
cīsiņus (mūsu gaumē)	1¼	„	4/6
skābētus gurķus	1	kg	2/6
skābētus kāpostus	2	mārc.	2/—
halvu	1	„	2/—

kā arī citas pārtikas vielas.
Uz Vāciju izdevīgi sūtīt nailona zeķes un kafiju.
Pieprasiet jaunāko cenrādi.
Atkalpārdevējiem rabats.

Pretrunu mezgls Vācija

Nevils Čemberlens 1939. g. 12. okt. slepenā vēstulē Hitlera opozicionāriem apgalvo, ka Anglija nav iestājusies karā aiz atriebības, bet vienīgi, lai aizstāvētu brīvību. Tālāk Anglijas ministru prezidents svinīgi deklarē: „Mēs nemeklējam nekādas materiālas priekšrocības. Mēs nevēlamies neko no vācu tautas, kas varētu aizskārt tās patmīlību. Mūsu mērķis nevien iegūt uzvaru, bet mēs cenšamies radīt pamatus labākai starptautiskai sistēmai, lai novērstu, — ka katrai paaudzei Eiropā jāsastopas ar kaŗa briesmām."

Šie vārdi, kuŗus toreiz pa slepeniem ceļiem nogādāja Berlīnē, un kam vajadzēja kļūt par priekšnoteikumu kaŗa darbības izbeigšanai, vērā ņemami arī šodien, aplūkojot Vācijas problēmas. Diemžēl, pag. desmit gados apstākļi Eiropā tā sarežģījušies, Vācijas jautājums saistīts ar tik daudzām pretrunām, un pats galvenais — vienas Vācijas vietā radušās divas, kā šodien Čemberlena sprausto mērķus īstenot ir grūtāk kā jebkad.

Būsim atklāti un nesaudzīgi. Teherānas, Jaltas un Potsdamas līgumi noārdījuši pēdējos pamatus, uz kuŗiem varēja celt jaunu miera ēku Eiropā. Vācija šodien praktiski ir divu naidīgu nometņu uzvaras trofeja; bet tai pašā laikā vācu tauta ir lielākā Eiropā, apveltīta ar varenu vitālismu, ar dziļiem un plašiem kultūrāliem strāvojumiem, kuŗu pamatos ir nacionālas neatkarības un suverenitātes tieksmes. Kopš Bismarka laikiem nekad vēl nav tik daudz runāts par vācu vienību kā tagad, un nekad vēl šī vienība nav bijusi tik tālu no sniedzamības loka. Lai panāktu izlīgumu, nepieciešama brīvu domu izmaiņa, tolerance un savstarpēja uzticība, bet šo priekšnoteikumu trūkst.

Austrumvācijas iekārta nepieļauj kompromisus un brīvas gribas izpausmes. Līdzās komūnistu SED partijai tur kā nenozīmīgas rekvizītes gan eksistē dažas pilsoniskas partijas, pat CDU frakcija, bet šo, šķietamo pilsonisko partiju līderi ir padomju ielikteņi, kam jāklausās Maskavas skaļruņa. Privātā saimniecība austrumjoslā tikpat kā likvidēta. Fabrikas un lielie uzņēmumi nacionālizēti. Lielākie zemes īpašumi sadalīti jaunsaimniekiem. Tagad šos jaunsaimniekus jau piespiedu kārtā dzen zemes koplietošanas sabiedrībās resp. kolhozos. Kadru daļas, drošības policija un tautas milicija ir Austrumvācijas valdības ieroči.

Pankovas valdības ministru prezidents Grotevols gan aicinājis Bonnas valdību sēsties pie viena galda, lai atrastu ceļus Vācijas apvienošanai. Adenauera netiešā atbilde Grotevolam, lai noturētu kopīgas vēlēšanas, turpretim prasa: personīgu brīvību un drošību padomju joslas iedzīvotājiem, politiskas brīvības demokrātiskām organizācijām un tautas policijas likvidēšanu. Tas nozīmē, ka Austrumvācijas komūnistiem jāatsakās no sevis. Uz šī pamata izlīgums nenotiks. Ir tomēr vēl viena izeja: Kādreizējā Bismarka teze, ka stiprai Vācijai jāiet kopā ar stipru Krieviju. Šī teze apmierinātu arī vācu godkārību un dotu iespēju atzelt vācu militārismam. Domājot par to, pats Staļins kādreizējā telegrammā Austrumvācijas valdībai uzsvēra: Ja vācu un krievu tautas nākotnē tikpat cieši sadarbosies kā pagātnē apkaŗojušās, tad tām ir visi ceļi vaļā uz progresu un labklājību. Tie ir vilinātāji solījumi. Rietumvācijas politiķi tos labprāt vēl neuzklausa, tomēr dzird. Un kas zina, domā dažs labs līderis…

Rietumu sabiedrotie Bonnas valdībai var piedāvāt daudz mazāk, lai apmierinātu vācu nacionālo izsalkumu. Pat augšā minētie Čemberlena vārdi nav vēl īstenojušies. Pēc sakāves Amerika gan paglāba Rietumvāciju no bada un posta, tomēr ir veca patiesība, ka okupēta tauta nekad nemīl okupantus. Vēl jaunāks ir brīdis, kad okupantiem jāatmodina uzvarētā tautā draudzības un pateicības jūtas, lai šo tautu iegūtu par sabiedroto pret ienaidnieku, kas kādreiz bijis sabiedrotais.

Ir dabīgi, ka Rietumvācijas politiķi šai situācijā ir nepiekāpīgi. Ja šodien Vāciju aicina bruņoties, tad Vācijas vadītājiem jāzina, ko tauta iegūs, ja tai jaunākā gadījumā būtu jāiesaistās cīņā. Bruņošanās nekad nenotiek mieram, bet kaŗam. Ko gan var solīt Amerika un Anglija Vācijai, lai remdinātu tās aizvainotās patmīlības jūtas un lai dotu republikas vadītājiem iegaņstus jauniem nacionāliem saukļiem, bez kādiem tautas organizēšana nav domājama.

Katram kaŗam vajadzīgs morālisks pamats. Vācu tautai šāda pamata vēl nav. Ar bailēm no boļševikiem vien nepietiek, lai ietu ugunī. Turklāt komūnisti, ar kuŗiem jācīnās, šodien sola vairāk kā Londona un Vašingtona. Viņi var piesolīt vācu militāristiem pat Lielbritānijas kolonijas kā samaksu par vācu austrumprovincēm.

Ko šodien varētu solīt Rietumvācijai Atlantijas pakta valstis? Apvienotu Vāciju, 1939. gada robežās? 1939. gada robežas nozīmē, ka paliek neatrisināta poļu koridora problēma un, Polijai jāatdod visas Oderas-Neises zemes, Augšsilēzijas rūpniecības rajons, daļa Austrumprūsijas u. t. t. Tas nozīmē, ka Francijai jāatsakās no Zāras apgabala. Ja Polijas pretenzijas varētu neņemt vērā, tad Dancigas jautājumu nevar atstāt neatrisinātu. Versaļā pielaistā kļūda ir jālabo, bet kā šo kļūdu izlabot un uz kā rēķina? Vai uz Baltijas valstu konta? Un ko darīt ar Zāras ogļraktuvēm? Francijai Zāra ir prestiža lieta.

Sadursmes gadījumā Atlantija pakta valstīm jāņem vērā arī poļu 30 miljoni. Šiem ļaudīm kaut kas jāsola, lai viņi nekaŗotu krievu pusē, tāpat kā vāciešiem kaut kas jāsola, lai viņi cīnītos sabiedroto pusē. Iekāms šīs politiskās krustvārdmīklas nav atrisinātas, nevar runāt par saskaņotu rīcību Vācijas jautājumā. Arī pašai Vācijai būs grūti izšķirties starp neitrālitāti un aktīvu iesaistīšanos Atlantijas aizsardzības sistēmā.

Laiks tomēr negaida. Laiks mudina pasteigties. To liecina arī angļu augstā komisāra Kirkpatrika skarbās runas Hamburgā un Ķīlē. Angļu valstsvīrs brīdina vācu tautu no politiskām dēkām, resp. no mēģinājuma koķetēt ar abām pusēm. Protams, šiem draudiem ir tikai morāliska nozīme. Tie daudz neietekmēs vācu nostāju. Tauta, kas politiski visu zaudējusi, katrā ziņā visu gribēs atgūt, kas tai bijis. Ja šīs tieksmes nostāda pretim angļu, franču un poļu interesēm, tad jāsaka, ka Maskava vēl arvien izdevīgākā stāvoklī nekā Vašingtona, lai runātu par vācu vienību. Pretrunu mezgls Vācijas jautājumos rietumsabiedrotiem var sagādāt daudz lielākas grūtības kā Ķīnas un Korejas problēma. Ja Tālos austrumos pastāv zināmi priekšnoteikumi izlīgumam, tad Eiropā, resp Vācijā nav vairs nekādas neitrālas joslas, ko varētu upurēt kā kompensāciju kompromisa gadījumā.

P. A.

Spānija Eiropas valstu saimē

Pēc UN pilnsapulces lēmuma pag. gada novembrī, pasaules lielvalstis atjaunojušas atkal ar Spāniju normālas diplomātiskas attieksmes. Nepatīkamais starpbrīdis ilga 4 gadus, kad Spānija, atrazdamās vienā no nozīmīgākām Eiropas pozicijām, bija politiski un pa daļai arī saimnieciski izolēta. Ieteikums boikotēt Spāniju savā laikā nāca no Pad. savienības puses, un to akceptēja arī pārējās valstis, cerēdamas, ka šis bargais spriedums ietekmēs Spānijas diktātora nežēlīgo rīcību, resp. piespiedīs to nodibināt Spānijā atkal monarchiju vai demokratiju.

Ja pārējām Eiropas valstīm, runājot par Spānijas politisko sistēmu, bija tīri ideoloģiski aizspriedumi, tad Pad. savienība cerēja ar boikota palīdzību Spānijā izraisīt jaunus nemierus, resp. vienreiz sekmīgi nobeigt cīņu, ko tā Spānijas pilsoņu kaŗā zaudēja. (Tas viss ietilptu Eiropas iekaŗošanas plānā).

Varbūt, ka Franko diktātūra arī sagrītotos zem boikota spiediena, ja būtu atradusies kaut viena vērā liekama persona, kas varētu Kaudiljo nomainīt. Diemžēl, ir monarchisti ir republikāņi bija spiesti atzīt, ka spāņu emigrantu aprindās pagaidām nav neviena cilvēka, ko varētu bez iebildumiem akceptēt kā nākošo Spānijas valsts vadītāju, ministru prezidenta vai valsts prezidenta amatā. Kādu laiku notika pat slepenas apspriedes starp republikāņiem un monarchistiem. Par šīm apspriedēm sevišķi interesējās Lielbritānija, dinastijas un saimniecisku apvērumu dēļ, bet tās beidzās nesekmīgi, jo Pad. savienība lika lietā visu diplomātisko māku, lai padziļinātu jau tā dziļo plaisu starp republikāņiem un monarchistiem.

Protams, saimnieciski Spānija nekad nav bijusi pilnīgi izolēta no pārējās pasaules. Kā Lielbritānija, tā arī Amerika atrada ceļus, lai uzturētu kaut cik redzamu tirdzniecības satiksmi. Vienīgi Francija iecirtīgi turējās pie UN lēmuma un vairākus gadus Francijas-Spānijas robeža bija slēgta. Laiks tomēr strādāja Franko labā. Komūnisma draudi, kas maz pamazām Rietumeiropā kļuva redzamāki, spieda pasaules politiķus revidēt savu kādreizējo lēmumu, resp. atzīt to par kļūdainu. Arī franču iekšlietu ministrijai atvērās acis, jo izrādījās, ka lielākais procents nemiernieku un sabotieŗu, kas Francijas republikā strādā komūnistu labā, nāk no spāņu republikāņu vidus, kuŗi guvuši Francijā patvērumu. Franču valdībai vajadzēja šos cilvēkus izraidīt, un viņi aizbrauca uz Pad. savienību.

Lai mazinātu pasaules sabiedriskās domas pretestību, arī Franko pats spēra vienu otru soli uz piekāpības pusi. Mainīdams izkārtni, viņš izsludināja sevi par pavaldoni, un pēc viņa nāves Spānijas troni atkal manto Burboņu dinastija. Tādā kārtā Spānija ir un nav diktātūra, resp. tai ir pagaidu raksturs.

Protams, visvairāk Franko palīdzēja Maskavas rīcība Korejā. Vakareiropas militāristiem arvien vairāk sāka uzmākties bažas, kas notiks, ja Spānijā izdotos komūnistu apvērsums un sarkanā Spānija kļūtu par Maskavas aviācijas bazi. Ar to Atlantijas pakta sistēma sabruktu kā kāršu namiņš.

Spānijas zemes bagātībām un saimnieciskai jaudai arī bija zināma loma pie UN lēmuma grozīšanas. Spānija nav rūpniecības valsts. Bet Barselonā ir labi attīstīts rūpniecības centrs, kuŗu viegli var iesaistīt bruņošanās vajadzībām. Spānijai turklāt ir bagātas dzelzs un vaŗa rūdas raktuves. Ja visu to ņem vērā un pievieno amerikāņu kredītus, tad Spānija var izrādīties par ļoti ievērojamu talcinieku Eiropas apbruņošanai.

Jūras stratēģijas apvērumi arī spieda atjaunot draudzību ar Franko. Lai sekmīgi aizstāvētu Afrikas piekrasti un ceļus uz Eiropu pret zemūdeņu uzbrukumiem, ir jāpārvalda Kanārijas salas un Spānijas piekraste. To var tikai tad, ja Spānija ir iesaistīta Atlantijas aizsardzības paktā. Turklāt nesen vēl Amerikā pastāvēja uzskats, ka Spānija ir vienīgā vieta Eiropā, ko amerikāņu armija spētu sekmīgi aizstāvēt. Ne Vācija, ne Francijas līdzenumi neizrādījās militāri piemēroti, lai izbūvētu aizsargāšanās līniju. Tagad šis uzskats gan ir grozīts. Šodien amerikāņu ģenerāļi strīdas vairs tikai par varbūtību, vai aizstāvēt Eiropu pie Reinas vai pie Elbas. Tomēr Spānija savu nozīmi nav zaudējusi arī šai ziņā.

Boikota gados daudz kas ir nokavēta. Lidlauki Pireneju pussalā, kuŗiem vajadzēja būt jau lietošanas kārtībā, šodien vēl tikai uzmetumos. Arī Barselonas fabrikas ražo preces plaša patēriņa vajadzībām. Tomēr Amerikas, Anglijas, Francijas un citu valstu vēstnieku deleģēšana uz Madridi liecina, ka jāpasteidzas, lai atgūtu nokavēto. Protams, Franko no savas puses uzstādīs prasības, un tās nebūs mazās. Bet kā angļu laikraksts Daily Telegraph izsakās: Runājot par palīdzību Spānijai, mēs varam būt pārliecināti, ka ieroči, kuŗus dosim spāniešiem, taps likti lietā brīvības aizstāvēšanai un nekad tos nevērsīs pret mums, kā tas var notikt dažā labā Eiropas valstī, kuŗu tagad apbruņojam, bet kuŗas pagrīdē darbojas Staļina piektās kolonnas. **A.**

Anglijā gaidāma koalicijas valdība

Strādnieku partijai tuvais svētdienas laikraksts The People raksta: „Ir pilnīgi droši, ka nākamo sešu mēnešu laikā Britanijai būs jauna nacionāla valdība. Laiku pa laikam tiklab Etlijs, kā Čērčils ir noraidījuši koalicijas ideju. Bet tagad daži no visuzticamākiem ministru prezidenta padomniekiem to aizstāv. Toriju vadoņi šai brīdī sākuši privātu propagandas kampaņu par aliansi ar strādnieku partiju. Ministru prezidents un Čērčils tāpēc vairs nevarēs noraidīt koalicijas aizstāvjus tik viegli kā līdz šim. Nopietnā pasaules situācija — it sevišķi notikumi Korejā — neatliekami prasa britu tautai īstu nacionālu valdību. Amerika pēc izņēmuma stāvokļa izsludināšanas sagaida līdzīgus soļus. Viens no apstākļiem, kas līdz šim Etliju varēja atturēt no koalicijas, kļuvis nenozīmīgs — bažas, ka strādnieku partija sašķeltos, ja tās vadītāji stātos koalicijā ar torijiem. Konservātivo partijā ir vīri, kas būtu gatavi strādāt Etlija vadībā — un Čērčils var drīz vien būt viens no tiem. Lordu Selsberiju un Idenu jau sen uzskata par nākošajiem koalicijas valdības locekļiem, jo viņus apsveiktu arī strādnieku partijas deputāti. Daži leiboristi pat izteikušies, ka vēlētos Idenu par ārlietu ministru, ja Bevins atkāptos. Bet neatkarīgi no tā, kas būs tie toriji, kas ietilps nacionālajā valdībā ar Etliju kā premjēru, jums nebūs ilgi jāgaida, kāmēr tas notiks."

Kominforma konference Kremlī?

Roma (gg). — Šinīs dienās uz Maskavu „veseļošanās nolūkos" izlidojuši Itālijas komūnistu partijas ģenerālsekretāŗa abi palīgi Luidži Longo un K. Cekia, lai pievienotos savam šefam Toljati, kas Maskavā uzturas jau vairāk nekā mēnesi.

Tā kā ilgāku laiku padomju galvaspilsētā, „lai atpūstos no triekas lēkmes", uzturas arī Francijas komūnistu vadonis Moriss Torēzs un pēdējās dienās uz turieni devušies vairāki prominenti komūnisti no Skandināvijas, kā arī Austrumeiropas zemēm, labi informētās aprindas Romā pieņem, ka Kremlī notiks slepena Kominforma konference, kurā apspriedīs jaunradušos situāciju Eiropā un „kaujas uzdevumus" komūnistiskām partijām tuvākajā nākotnē.

Tīrīšana SED partijas rindās

Padomju joslā un Austrumberlīnē šonedēļ sākās SED partijas biedru pārbaudes akcija, kas ilgšot 6 mēnešus. Tīrīšanai pakļauti visi partijas biedri un kandidāti. Nodibinātas 4000 pārbaudes komisijas. Tīrīšanas nolūks izskaust no partijas opozicionārus un to līdzskrējējus, kā arī pārbaudīt partijas biedru politisko modrību. Š. g. beigās SED partiju paredzēts pārvērst par jauna tipa kadru partiju. Patlaban partijā ir 1.750.000 biedru, bet pēc tīrīšanas, jādomā, to skaits stipri samazināsies. SED biedriem ar pilsonisku izcelšanos. kā arī lielākiem zemniekiem — partijas biedriem, biedru kartes jau atņemtas.

Pārbaudes komisijām būs jāizšķiras, vai biedram atstāt pilnu biedru karti, degradēt to par biedru-kandidātu, jeb arī pavisam izslēgt no partijas. Ja komisija nāk pie slēdziena, ka darīšana ar spiegu vai sabotieri, tai tiesības aizdomīgo uz vietas apcietināt. Pēc pārbaudes par katru SED partijas biedru vedīs atsevišķu galveno grāmatu, kurā būs ierakstīti visi viņa nopelni, kļūdas, kā arī pārmaiņas privātā dzīvē.

Dienvidslavija pazemina maizes, bet paaugstina tabākas cenas

Dienvidslavijas valdība pazeminājusi maizes, miltu, gaļas, cukura, tauku un citu racionēto produktu cenas vairāk kā par trešdaļu. Tajā pašā laikā, lai samazinātu tabakas patēriņu, kas apgrūtina Dienvidslavijas ārējo maksājumu budžetu, dubultotas cenas cigaretēm un tabākas precēm. 1 cigarete turpmāk maksās 18 dinārus (36 Amerikas centu), bet 20 cigaretes 1 dolaru 30. Tāpat paaugstinās cenas sērkociņiem, sāļi un petrolejai.

ILJA ERENBURGS SŪTNIS LIBANONĀ

Kā Cīriches laikraksts Tat ziņo, padomju valdība nodomājusi pazīstamo rakstnieku Iļju Erenburgu iecelt par sūtni Libanonas galvaspilsētā Beirutā. Ieceļot šādu ievērojamu padomju personu par sūtni, padomju valdība lieku reizi pasvītro savu interesi par Tuviem austrumiem.

IZRAIDA VAŽĀS SASLĒGTUS

31 vīrieti un sievieti savažotām rokām tautas policija pag. nedēļu izraidīja no krievu joslas. Izraidītie, kuŗiem sekojuši vēl citi, esot pārkāpuši nesen izdoto likumu miera sargāšanai, ilgāku laiku strādājot rietumu joslā. Kāda 60 g. v. sieviete izraidīta tādēļ, ka tā 2 mēn. ilgi uzturējusies rietumos kopjot savu slimo meitu. Visus izraidītos nogādāja Ilcenes bēgļu transitnometnē.

NĀVES SODS PAR VĒLĒŠANU TRAUCĒŠANU

Drēzdenes virstiesa piespriedusi 18 g. v. skolniekam Jozefam Flāde nāves sodu par vēlēšanu traucēšanu un tautas policista apdraudēšanu. Naktī uz 15. okt. pag. gadā, t. i. pirms padomju joslas vēlēšanām, 2 tautas policisti bija notvēruši Flādi izlīmējot SED partijai naidīgus plakātus. Skolnieks nebija devies policistiem rokā un aizstāvējies ar nazi.

Darba varonis Heneke — departamenta direktors

Vācu Stachanovs — Ādolfs Heneke iecelts austrumjoslas smagās rūpniecības ministrijā par departamenta direktoru. Viņa pienākums būs vervēt smagai rūpniecībai darba spēku. Heneke, kā zināms, 1948. g. vēl bija vienkāršs ogļracis. Paklausot komūnistu partijas aicinājumam, viņš 1948. g. 13. okt. iesaistījās sociālistiskā sacensībā, un 24 stundās Cvikavas Kārļa Lībknechta šachtā izraka 530 centnerus ogļu, 380 procentīgi pārsniedzot normu. No tās dienas Heneke ir darba varonis, kuŗu liek par priekšzīmi visiem Austrumvācijas strādniekiem. Viņam piešķīra arī nacionālo godalgu.

GODA KAZĀKS PĪKS

Maskava (Rs). — Maskavas raidītājs ziņo, ka Sarkano kazāku gada sanāksmē Krasnodonskā Austrumvācijas prezidentam Vilhelmam Pīkam piešķirts goda kazāka tituls. Jau tuvākā laikā Berlīnē ieradīšoties Sarkano kazāku apvienības delegācija, lai pasniegtu Pīkam goda kazāka uniformu un zobenu. Pīks ir pirmais ārzemnieks, kam piešķirts minētais tituls.

DAŽOS VĀRDOS

Ģen. Eizenhauers izteicies, ka viņš speciāli gribētu iepazīties ar britu armijas paņēmieniem un taktiku, kas pielietota 1940. g. Norvēģijas operācijās. Atlantijas aizsardzības sistēmā Narvika būs viens no smaguma punktiem.

UN ģenerālsekretārs Li, no Skandināvijas braucot, ieradies Ženēvā, lai noskaidrotu, vai nākošo UN kopsapulci būtu iespējams noturēt Ženēvā.

Jauna vientonnīga kaujas tankete. Lielbritānijas apgādes ministrija nodevusi ieroču fabrikām pasūtinājumu vairāku milj. mārciņu apmērā, lai ražotu jaunu vientonnīgu tanketi. Konstruktori slepenībā pie tanketes strādājuši 3 gadus.

Atkal miera kongress. Komūnistu vadītā pasaules miera padome nolēmusi no 21.—26. febr. noturēt miera kongresu, protestējot pret Vācijas un Japānas apbruņošanu. Kur kongress notiks, vēl skaidri nav zināms.

Maršals Tito sūta novērotājus uz Londonu, lai tie studētu Lielbritānijas tiesu praksi, kā arī iepazītos ar britu likumiem.

Vairāki Austrumeiropas diplomāti, kas angļu valdībai lūguši patvērumu, starp citu atzinušies, ka viņi savu valdību uzdevumā Lielbritānijā vākuši slepenu informāciju resp. spiegojuši. Par šādu nodarījumu viņiem draudētu izraidīšana. Lielbritānijas valdība tomēr piešķīrusi patvēruma tiesības.

Vjetnamieši apdraud Hanoju, franču karaspēks cīnās ar skaita ziņā pārākiem uzbrucējiem. Cīņu vadību uzņēmies ģen. Tasiņji.

Šverīnā notiesāti divi zvejnieki uz [illegible] mēn. cietumā, jo viņi no padomju joslas uz Dāniju zvejnieku laivās aizveduši [illegible] personas.

Sabiedroto karavīri un ierēdņi, sākot ar šonedēļu, pakļauti vācu muitas kontrolei visā Rietumvācijas republikā. Turpmāk viņi drīkst iebraukt un izbraukt no Rietumvācijas valsts tikai robežpārejas punktos, kur ir muita.

Bernarda Šova pēdējais paraksts atrodas uz ienākumu nodokļa deklarācijas, kuŗu, rakstnieks jau slims būdams, iesniedzis nodokļu iestādēm.

Nemiera cēlājus smagi sodīt draud Itālijas valdība, kā arī visus tos, kas piedalīsies protesta streikā, Eizenhaueram apmeklējot Itāliju. Visiem tirgotājiem, kas slēgs veikalus, atņems tirgošanās atļaujas. Streika posteņus uz vietas apcietinās. Tie ir asākie noteikumi, kādus Itālijas valdība publicējusi kopš kaŗa beigām.

145 vācu eksperti uzaicināti apmeklēt ASV. Sevišķa vērība piegriezta audzināšanas, veselības, sociālās apgādes un darba jautājumu speciālistiem. Vācu eksperti studiju nolūkā uzturēsies Amerikā 6 mēn.

Idens pie Kirkpatrika ieradīsies šīs nedēļas beigās īsā apciemojumā. Apmeklējuma laikā bij. ārlietu ministrs apspriedīsies ar augstā komisāra darbiniekiem, britu virsniekiem un vācu politiķiem. Iespējams, ka Idenu pieņems arī Rietumvācijas prezidents Heuss un ministru prezidents Dr. Adenauers.

Šūmaņa plāna lietpratēji atkal atsākuši apspriedes. Iespējams, ka līdz janvāŗa beigām vienosies par pilnīgu plāna tekstu. Sešu valstu — Vācijas, Francijas, Beļģijas, Italijas, Holandes un Luksemburgas pārstāvji galvenos vilcienos jau vienojušies par vadošiem principiem.

[illegible] partija nodibināta Francijā. Partijas devīze ir: radīt izlīdzinājumu starp diviem lieliem stratēģiskiem blokiem. Jaunā partija domā uzņemt par biedriem visus, kam nav pa ceļam ar sociāldemokrātiem vai komūnistiem.

Anglijā vairs neapgaismos ielas, lai novērstu strāvas un ogļu trūkumu. Transportministrija paredz ielu apgaismošanu izbeigt pl. 23, bet iespējams arī agrāk, vismaz tajos rajonos, kur bez apgaismošanas nevarētu rasties traucējumi satiksmē.

Divus amerikāņu iznīcinātājus šais dienās saņēma Grieķijas valdība, ieroču palīdzības programmas ietvaros. Līdz šim Amerika aizdevusi pavisam 80 kuģu vienības, galvenokārt iznīcinātājus, desanta kuģus, zemūdenes un zemūdeņu bāzu kuģus. Saņēmējas valstis ir: Turcija, Holande, Italija, Norvēģija, Taizeme, Burma un Indoķīna.

Privāto celtniecību ierobežo Amerikā. Valdība izdevusi rīkojumu, kas aizliedz celt veikalus, restorānus, birojus un citu komerciāla rakstura celtnes. Turpmāk katra būvprojekts būs jāiesniedz valsts produkcijas pārvaldei apstiprināšanai. Ietaupītos būvmateriālus izlietos bruņošanās vajadzībām.

Rasu likumus atcelt amerikāņu armijā prasa Amerikas kaŗa veterāņu komiteja. Komiteja tālāk uzaicina prezidentu Trūmenu līdz 31. janvārim īstenot savus 1948. g. 30. sept. solījumus par rasu vienlīdzību.

Pakistanas vēstniecību Pekingā nolēmusi ierīkot Pakistanas valdība. Kā pirmais vēstnieks paredzēts prof. Achmets Ali. Viņš ieradīsies Pekingā februāŗa vidū.

Komponists Dimitrijs Šostakovičs un maršals Kirils Mečkovs kandidē Pad. sav. augstākās padomes vēlēšanās, kas notiks 18. febr.

Pret komūnistu infiltrāciju stingrus soļus nodomājusi spert Rietumvācijas valdība. Bonnā notika konference, kur piedalījās ministri Kaizers, Lērs, kā arī arodbiedrību un jaunatnes organizāciju pārstāvji. Pieņēma arī lēmumus, kā pretoties komūnistu propagandai.

Kirkpatriks apskata Berlīnes rūpniecību. Augstais komisārs, uzturēdamies Berlīnē, apmeklēja vairākus vācu tirdzniecības uzņēmumus, to starpā turbīnu fabriku un Lēves darba rīku fabriku. Pēc tam Kirkpatriks satikās ar Berlīnes rūpniecības, tirdzniecības, amatniecības kāmeru pārstāvjiem.

Somijā trūkst pastmarku, jo sakarā ar valsts papīrspiestuves strādnieku streiku, vairs nevar apmierināt visus pieprasījumus. Somijas pasts projektē laist apgrozībā lauka pasta markas, kas valdības krājumā kopš kaŗa laikiem.

„Vēlu jums daudz laimes jaunajam gadam," teica padomju delegāts UN Maļiks, apsveicot savu rietumu kolēģu. „Un es, Maļika kungs, vēlu jums, lai jūs pārāk daudz nepūlētos savam novēlējumam stādāt pretī," atbildēja rietumnieks.

Bali meitenes vairs nedrīkst fotografēt. Mazo Zundu salu gubernātors izdevis rīkojumu, ka ārzemnieki vairs nedrīkst fotografēt puskailās Bali meitenes, kā arī aizliegts uzturēties tuvumā, kur tās peldās.

Pele limonādes pudelē gadījusies Landsbergas limonādes fabrikantam. Ļoti pārsteigtie patērētāji iesūdzējuši fabrikas direktoru tiesā un kā lietiķu pierādījumu pievienojuši pudeli līdz ar visu iemītnieci, kura gan vairs nav dzīva.